

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΣΤΗ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ (MBA)

Διπλωματική Εργασία

**Η ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΒΙΩΣΙΜΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ**

του

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ-ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΧΑΤΖΗΚΑΜΑΡΗ

Με επιβλέποντα:

ΕΥΤΥΧΙΟ ΣΑΡΤΖΕΤΑΚΗ

Σεπτέμβριος 2019

Ευχαριστίες

Αρχικά θα ήθελα να ευχαριστήσω τον επιβλέποντα καθηγητή κ. Ευτύχιο Σαρτζετάκη για τη αμέριστη συμπαράσταση, την πολύτιμη καθοδήγηση και εμπιστοσύνη που μου έδειξε κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Επιπλέον θα ήθελα να εκφράσω την ευγνωμοσύνη μου στο Ίδρυμα Ωνάση για την δυνατότητα που μου έδωσε να πραγματοποιήσω τις μεταπτυχιακές σπουδές μου στη διοίκηση των επιχειρήσεων.

Τέλος θα ήθελα ευχαριστήσω θερμά την οικογένεια μου για την υποστήριξη, την αγάπη και την πίστη τους που απλόχερα μου προσέφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών.

Περίληψη

Η έννοια της βιωσιμότητας εν γένει εννοείται ότι περιλαμβάνει έναν στόχο που, όπως έθεσε η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1987, «ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να καλύψουν τις δικές τους ανάγκες». Αυτό τον στόχο επιδιώκει να αναλύσει σε επίπεδο επιχειρήσεων η παρούσα εργασία. Το κύριο θέμα της εργασίας είναι να διερευνηθεί, να αναλυθεί και να αποδειχτεί η θέση που λαμβάνει η περιβαλλοντική βιωσιμότητα στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης του σύγχρονου επιχειρηματικού κόσμου.

Το ερευνητικό μέρος της εργασίας επικεντρώθηκε στην περιβαλλοντική πολιτική των εταιριών Motor Oil και ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ. Μέσα από τις Εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των εταιριών και με βάση το πρότυπο GRI Standards πραγματοποιήθηκε η σύγκριση των σημαντικότερων δεικτών σε όρους βιωσιμότητας για το διάστημα 2013-2017.

Από την έρευνα προκύπτει ότι και οι δύο εταιρίες πραγματοποιούν περιβαλλοντικές δράσεις, οι οποίες έχουν θετικό πρόσημο σε αρκετούς δείκτες (μειώσεις σε εκπομπές αερίων και κατανάλωσης νερού και ενέργειας), όμως η Motor Oil καταφέρνει να παρουσιάζει καλύτερα αποτελέσματα, παρά το γεγονός ότι είναι μικρότερη σε όρους παραγωγής σε σχέση με την ΕΛΠΕ.

Λέξεις-κλειδιά: Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ), Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα, Αειφορία, “Πράσινη” Οικονομία, ISO26000, GRI Standards, ΟΟΣΑ, Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ, Ceres, WBCSD

Abstract

The concept of sustainability is generally understood to include an objective which, as set out by the World Commission on Environment and Development in 1987, 'meets the needs of the present without jeopardizing the ability of future generations to meet their own needs'. The present paper will attempt to examine this objective in the business context. The focus of this work is to investigate to what extent the objective of environmental sustainability is achieved with the application of corporate social responsibility in the modern business world.

The research focuses on the environmental policy of Motor Oil and ELPE. Through the Corporate Social Responsibility Reports of the companies and based on the GRI Standards, the most important indicators are compared in terms of sustainability for the period 2013-2017.

The research shows that both companies are taking actions against their environmental impact, which has a positive sign on several indicators (reductions in emissions, water and energy consumption), but Motor Oil manages to deliver better results, despite being smaller in production in relation to ELPE.

Keywords: Corporate Social Responsibility (CSR), Environmental Sustainability, “Green” Economy, ISO 26000, GRI Standards, OECD, World Economic Forum, Ceres, WBCSD

Περιεχόμενα

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή.....	1
Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	3
2.1 ΕΚΕ (Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη)	3
2.1.1 Ιστορικό – Σημεία Αναφοράς.....	4
2.1.2. Διαστάσεις της ΕΚΕ.....	7
2.2.1 Πρότυπο ISO 26000	10
2.2.2 Πρότυπο GRI (Global Reporting Initiative).....	13
2.3 Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα	16
2.3.1 Τα τρία Ε της Αειφορίας	17
2.3.2 Αειφόρος Ενέργεια.....	18
2.4 Η “Πράσινη” Οικονομία	19
2.4.1 Οργανισμοί για τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα στον ιδιωτικό τομέα.....	23
Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη– WBCSD.....	24
Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ - WEF.....	26
Ceres.....	28
Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – OECD.....	29
Κεφάλαιο 3: Προσέγγιση – Μεθοδολογία Έρευνας	31
3.1 Εισαγωγή.....	31
3.1.1 MotorOil: Γενικές πληροφορίες.....	31
3.1.2 MotorOil: Περιβαλλοντική Πολιτική.....	32
3.1.3 Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ): Γενικές πληροφορίες	33
3.1.4 Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ): Περιβαλλοντική Πολιτική	34
Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Δεδομένων και Ερμηνεία Ευρημάτων	37
4.1 Εισαγωγή.....	37
4.2 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής	38
Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα	65
Κεφάλαιο 6: Κατάλογος Αναφορών – Παραπομπών.....	68

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1 - Carroll's pyramid of CSR, Πηγή : Carroll (2016).....	5
Εικόνα 2- ISO 26000 : 7 βασικά θέματα - Πηγή : ISO (2010)	12

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1.1 Σύνολο Περιβαλλοντικών Επενδύσεων (εκατ. €)	38
Διάγραμμα 1.2 Περιβαλλοντικές Επενδύσεις / Κύκλο Εργασιών (%)	39
Διάγραμμα 1.3 Επενδύσεις σε ΕΚΕ / Κύκλο Εργασιών (%)	40
Διάγραμμα 2.1.1 Κατανάλωση Ενέργειας	42
Διάγραμμα 2.1.2 Ετήσιες μεταβολές στην κατανάλωση ενέργειας.....	42
Διάγραμμα 2.2.1 Ενεργειακή απόδοση - EnergyIntensityIndex	43
Διάγραμμα 2.2.2 Ενεργειακή απόδοση (ετήσια μεταβολή 2013-2017).....	44
Διάγραμμα 3.1 Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO ₂).....	46
Διάγραμμα 3.2 Ετήσιες μεταβολές στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO ₂).....	46
Διάγραμμα 4.1 Δείκτης έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG Emissions Intensity Index)	48
Διάγραμμα 4.2 Ετήσιες μεταβολές του δείκτη έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHGEmissionsIntensityIndex).....	49
Διάγραμμα 5.1 Εκπομπές Διοξειδίου του Θείου (SO ₂).....	50
Διάγραμμα 5. 2 Ετήσια μεταβολή στις εκπομπές Διοξειδίου του Θείου (SO ₂)	50
Διάγραμμα 6.1 Δείκτης έντασης εκπομπών SO ₂ –Emission Intensity Index SO ₂	51
Διάγραμμα 6.2 Ετήσια μεταβολή του δείκτη έντασης εκπομπών SO ₂	52
Διάγραμμα 7.1 Δείκτης έντασης εκπομπών NO _x - Emission Intensity Index NO _x	53
Διάγραμμα 7.2 Ετήσια μεταβολή του δείκτη έντασης εκπομπών NO _x	53
Διάγραμμα 8.1 Εκπομπές Σωματιδίων PM ₁₀	54
Διάγραμμα 8.2 Ετήσια μεταβολή των εκπομπές Σωματιδίων PM ₁₀	55

Διάγραμμα 9.1 Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου (CH ₄ , N ₂ O, HFCs)	56
Διάγραμμα 9.2 Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου (CH ₄ , N ₂ O, HFCs) (ετήσια μεταβολή 2013-2017)	57
Διάγραμμα 10.1 Ετήσια Κατανάλωση Νερού.....	58
Διάγραμμα 10.2 Ετήσια μεταβολή στην κατανάλωση Νερού	59
Διάγραμμα 11.1 Παροχή Επεξεργασμένων Υγρών Αποβλήτων	60
Διάγραμμα 11.2 Ετήσια μεταβολή της παροχής Επεξεργασμένων Υγρών Αποβλήτων	61
Διάγραμμα 12.1.1 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων - MotorOil	61
Διάγραμμα 12.1.2 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων – Elpe	62
Διάγραμμα 12.1.3 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων (συγκεντρωτικά)	63
Διάγραμμα 12.1.4 Συνολικά Στερεά Απόβλητα / Μονάδα Παραγωγής	63
Διάγραμμα 12.2.1 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων- (ετήσια μεταβολή 2013-2017).....	64

Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή

Ήδη από την παγκόσμια συνάντηση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την κοινωνική ανάπτυξη το 2005, είχε τονιστεί η ανάγκη οι εταιρίες να σχεδιάσουν τις στρατηγικές τους σύμφωνα με τους τρεις κύριους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης: την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ένταξη και την προστασία του περιβάλλοντος. Τα τελευταία χρόνια, ένα από τα βασικά θέματα που αντιμετωπίζει ο διάλογος για την αειφόρο ανάπτυξη αφορά τις αλληλένδετες σχέσεις μεταξύ της δυναμικής καινοτομίας των επιχειρήσεων και της βιωσιμότητας. Πράγματι, η ανάπτυξη και διάδοση των βιώσιμων καινοτομιών από τις επιχειρήσεις θεωρήθηκε αναγκαία προϋπόθεση, ευνοώντας έτσι την κοινωνική και περιβαλλοντική ανταπόκριση, ενισχύοντας παράλληλα την οικονομική ανάπτυξη. Συνεπώς, οι βιώσιμες καινοτομίες αποτελούν ένα μέσο όπου οι οργανισμοί μπορούν στην πραγματικότητα να προωθήσουν την αειφόρο ανάπτυξη, ενώ οι τρέχουσες προκλήσεις για την αειφορία μπορούν να αποτελέσουν πηγή έμπνευσης για νέες κατευθύνσεις, οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων και να συμβάλουν στην οικοδόμηση μιας καλύτερης κοινωνίας.

Το βασικό ερώτημα της εργασίας, η θέση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας στο πλαίσιο της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης προσεγγίζεται στο ερευνητικό μέρος από τη σύγκριση των βασικότερων δεικτών περιβαλλοντικής πολιτικής των εταιριών Motor Oil και ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ. Η επιλογή των συγκεκριμένων ομίλων έγινε με βάση την παρουσία τους στο κλάδο της ελληνική βιομηχανίας πετρελαίων αλλά και την περιβαλλοντική δράση που έχουν υιοθετήσει. Όλες οι πληροφορίες προέρχονται από τις Εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των εταιριών. Με βάση το πρότυπο GRI Standards που έχουν υιοθετήσει και οι δύο εταιρίες πραγματοποιήθηκε η σύγκριση των σημαντικότερων δεικτών (κατανάλωση ενέργειας, εκπομπές GHG, εκπομπές SO₂, εκπομπές NO_x, κατανάλωση νερού, επεξεργασία αποβλήτων, κ.α.) σε όρους βιωσιμότητας για το διάστημα 2013-2017.

Η εργασία καταλήγει στο συμπέρασμα ότι παρά την αοριστία και ποικιλομορφία που περιβάλλει την έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, σημαντικές αλλαγές έχουν πραγματοποιηθεί σε θέματα που αφορούν την κοινωνία και το περιβάλλον. Παράλληλα, αποδεικνύεται ότι η ανάπτυξη της έννοιας της βιωσιμότητας έχει οδηγήσει σε θετικές δράσεις για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την έρευνα τονίζουν το γεγονός ότι και οι δύο εταιρίες πραγματοποιούν περιβαλλοντικές δράσεις, οι οποίες έχουν θετικό πρόσημο σε αρκετούς δείκτες (μειώσεις σε εκπομπές αερίων και κατανάλωσης νερού και ενέργειας), ωστόσο η Motor Oil καταφέρνει να παρουσιάζει καλύτερα αποτελέσματα, παρά το γεγονός ότι είναι μικρότερη σε όρους παραγωγής σε σχέση με την ΕΛΠΕ. Αυτό αποδεικνύεται και από το γεγονός ότι πραγματοποιεί περισσότερες περιβαλλοντικές επενδύσεις, γεγονός που τοποθετεί την Motor Oil σε πρώτη θέση σε θέματα βιωσιμότητας.

Η εργασία διαρθρώνεται σε έξι κεφάλαια. Το κεφάλαιο 1 και 6 περιλαμβάνουν την εισαγωγή και τον κατάλογο της βιβλιογραφίας, αντίστοιχα. Στο κεφάλαιο 2 παρουσιάζεται η βιβλιογραφική ανασκόπηση, αναλύοντας ως κεντρικές θεματικές ενότητες την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (ΕΚΕ), τη Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα και την “Πράσινη” Οικονομία. Πιο αναλυτικά, γίνεται μια αναφορά στο ιστορικό πορεία της έννοιας της ΕΚΕ και παρουσιάζονται τα πιο σημαντικά και σε ισχύ πρότυπα (ISO 26000, GRI Standards). Έπειτα αναλύεται η έννοια της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας με αναφορές στα τρία Ε και στον τομέα της Αειφόρου Ενέργειας. Το τρίτο μέρος της βιβλιογραφίας περιλαμβάνει αναφορές στην “πράσινη” οικονομία και σε τέσσερις διεθνείς οργανισμούς που προάγουν την βιώσιμη επιχειρηματικότητα. Το κεφάλαιο 3 περιλαμβάνει γενικές πληροφορίες για τους υπό εξέταση οργανισμούς (MotorOil, ΕΛΠΕ) που επιλέχθηκαν προς ανάλυση καθώς και για τα προγράμματα περιβαλλοντικής πολιτικής τους. Στο κεφάλαιο 4 γίνεται παρουσίαση και σχολιασμός των ευρημάτων της έρευνας που διενεργήθηκε. Καταληκτικά, το κεφάλαιο 5 περιέχει το σχολιασμό της βιβλιογραφίας και των συμπερασμάτων της εργασίας.

Κεφάλαιο 2: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας

2.1 ΕΚΕ (Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη)

Η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης (CSR) έχει αμφισβητηθεί από την αρχή της εποχής της σύγχρονης ερμηνείας της κατά τη δεκαετία του 1950. Η συζήτηση σχετικά με τον επαρκή ορισμό της έννοιας οδήγησε στην εμφάνιση πάμπολλων ορισμών με την πάροδο του χρόνου και η συζήτηση στον τομέα της ΕΚΕ σχετικά με την εννοιολογική ερμηνεία του όρου παραμένει έντονη. Παρά τον πολλαπλασιασμό των ορισμών, μπορούν να διακριθούν οι συζητήσεις και οι διάφοροι θεωρητικοί προσανατολισμοί που έκαναν οι μελετητές για να διερευνήσουν και να προβληματιστούν με την έννοια του όρου. Οι περισσότεροι από τους ορισμούς αποτελούνται από παρόμοια επιστημολογικά στοιχεία και συνεπώς έχουν σημαντικές επικαλύψεις (Rahman, 2011).

Η ΕΚΕ, όπως η ηθική, δεν έχει καθολικό ορισμό. Οι προσεγγίσεις περιλαμβάνουν "το καθήκον ή την υποχρέωση του διευθυντή να λαμβάνει αποφάσεις που προστατεύουν, ενισχύουν και προωθούν την ευδαιμονία και την ευημερία των ενδιαφερομένων και της κοινωνίας στο σύνολό της" (Phillips, 2006, σ. 69). Ωστόσο, οι προσπάθειες της ΕΚΕ είναι παγκόσμιες και το 2010 ο Διεθνής Οργανισμός Τυποποίησης (ISO) θέσπισε για την ΕΚΕ το πρότυπο ISO 26000. Το Δελτίο ISO δηλώνει ότι "το ISO 26000 παρέχει καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των επιχειρήσεων και των οργανώσεων με κοινωνικά υπεύθυνο τρόπο. Αυτό σημαίνει ότι ενεργεί με δεοντολογικό και διαφανή τρόπο που συμβάλλει στην υγεία και την ευημερία της κοινωνίας (ISO, n.d.). Ο Phillips (2006) ορίζει την εταιρική κοινωνική ευθύνη ως :

Τη φιλοσοφία και την πρακτική των κερδοσκοπικών οργανώσεων, οι οποίες ενεργούν εθελοντικά για να βοηθήσουν θετικά την κοινωνία με τρόπους πέραν αυτής που απαιτούνται για την επίτευξη στόχων κερδοφορίας.

Ωστόσο, δεν υπάρχει καθολική συναίνεση για την ΕΚΕ ή το ρόλο των εταιρειών στην κοινωνική αλλαγή και ορισμένοι εξακολουθούν να πιστεύουν ότι μια ατζέντα ΕΚΕ δεν ωφελεί αναγκαστικά την κοινωνία. Όσοι αντιτίθενται στην ΕΚΕ συχνά υποστηρίζουν ότι οι ανθρώπινες υπηρεσίες θα πρέπει να υποστηρίζονται μόνο από ιδιώτες και όχι από εταιρίες και οι υπηρεσίες αυτές πρέπει να προσφέρονται μόνο μέσω φιλανθρωπικών ιδρυμάτων και εκκλησιών. Υποστηρίζουν επίσης ότι οι ιδιωτικές εταιρείες πρέπει να επικεντρωθούν στην πραγματοποίηση κερδών ή στην αύξηση του πλούτου των μετόχων (Tkac, 2006).

Πολλοί αναλυτές θεωρούν ότι οι δραστηριότητες ΕΚΕ βασίζονται σε μια μάλλον αφελής επιχειρηματική θεωρία που έχει ριζική παραδοχή ότι οι πελάτες και οι καταναλωτές γενικά θα αποδεχτούν τη δραστηριότητα ως νόμιμη και πιστεύουν ότι η χορηγούσα εταιρεία κάνει καλό και είναι άξια επιχειρηματικής δραστηριότητας. Οι χορηγίες ή οι συνεισφορές των εταιρειών μπορούν να δημιουργήσουν πολύ θετική κάλυψη από τον Τύπο και να βοηθήσουν το προφίλ της εταιρείας ως καλού εταιρικού πολίτη (Ingham, 2006).

Η ΕΚΕ έχει γίνει μέρος ενός οπλοστασίου των εταιρικών σχέσεων δημοσίων σχέσεων και διαφήμισης. Πολλές εταιρείες καταφέρνουν να υπηρετήσουν τα συμφέροντά τους ξεχωρίζοντας για τις ηθικές τους ενέργειες και τις κοινωνικά υπεύθυνες πολιτικές. Εκδίδουν δελτία τύπου και προβάλλουν εμφανώς τις δραστηριότητές τους και τα επιτεύγματά τους στις ιστοσελίδες τους. Πολλοί αισθάνονται ότι αυτό συμβάλλει σε υψηλά επίπεδα συγγένειας με την πελατειακή τους βάση, που επιθυμούν έντονα να συναναστρέφονται με επιχειρήσεις που προάγουν το κοινό καλό (Manokha, 2004).

2.1.1 Ιστορικό – Σημεία Αναφοράς

Αν και οι ακαδημαϊκές ρίζες της ΕΚΕ μπορούν να αναχθούν στις αρχές του εικοστού αιώνα, πολλοί ιστορικοί ξεκινούν με την αρχική επιστημονική συνεισφορά του Howard Bowen (1953) στο βιβλίο του "Οι κοινωνικές ευθύνες του επιχειρηματία". Σε αυτό το βιβλίο, ο Bowen ορίζει την CSR ως :

[...] τις υποχρεώσεις των επιχειρήσεων να ακολουθήσουν αυτές τις πολιτικές, να λάβουν αυτές τις αποφάσεις ή να ακολουθήσουν εκείνες τις γραμμές δράσης που είναι επιθυμητές από την άποψη των στόχων και αξιών της κοινωνίας μας (Bowen, 1953, σ. 6).

Στα τέλη της δεκαετίας του '70, ο Carroll (1979) ανέπτυξε ένα μοντέλο στο οποίο η κοινωνική ευθύνη της ΕΚΕ και η εταιρική κοινωνική ανταπόκριση θεωρούνταν ότι αποτελούν την κύρια φιλοσοφία για τις επιχειρήσεις να συμπεριφέρονται με τρόπο κοινωνικά υπεύθυνο. Σε μια δημοσίευση που δημοσιεύθηκε το 1983, ο Carroll παρέχει τον ακόλουθο ορισμό της ΕΚΕ:

Η ΕΚΕ περιλαμβάνει τη διεξαγωγή μιας επιχείρησης έτσι ώστε να είναι οικονομικά κερδοφόρα, να συμμορφώνεται με το δίκαιο, να είναι ηθική και κοινωνικά αποδεκτή. Για να είμαστε κοινωνικά υπεύθυνοι [...] τότε σημαίνει ότι η κερδοφορία και η υπακοή στον νόμο αποτελούν πρωταρχικές προϋποθέσεις για να συζητήσουμε τη δεοντολογία της επιχείρησης και το βαθμό στον οποίο υποστηρίζει την κοινωνία στην οποία υπάρχει

με εισφορές χρήματος, χρόνου και ταλέντου. Έτσι, η ΕΚΕ αποτελείται από τέσσερα μέρη: οικονομική, νομική, ηθική και εθελοντική ή φιλανθρωπική (Carroll, 1983, σελ. 604).

Εικόνα1 - Carroll's pyramid of CSR, Πηγή : Carroll (2016)

Ένας από τους ευρύτερα χρησιμοποιούμενους ορισμούς της ΕΚΕ προτάθηκε από τον Carroll (1991), γνωστός με την πυραμίδα των ευθυνών του, που απεικονίζει έναν ορισμό της ΕΚΕ τεσσάρων επιπέδων. Κατά την άποψη αυτή, μια εταιρία πρέπει πρώτα απ' όλα να παράγει κέρδη, καθώς αυτό επιτρέπει σε μια επιχείρηση να συνεχίσει τις δραστηριότητές της. Στη συνέχεια, η εταιρεία πρέπει να ακολουθήσει το κράτος δικαίου στις χώρες στις οποίες δραστηριοποιείται. Ωστόσο, αυτή η νομική βάση δεν αρκεί κατά την άποψη του Carroll - οι επιχειρήσεις έχουν επίσης υποχρέωση έναντι της κοινωνίας και θα πρέπει να το πράξουν με ηθική συμπεριφορά. Το τελευταίο μέρος αυτού του ορισμού αφορά τις κοινωνικές επιπτώσεις της επιχείρησης, τις οποίες ο Carroll χαρακτήρισε ως διακριτικές ευθύνες (π.χ. φιλανθρωπία).

Περίπου στα μέσα της δεκαετίας του '90, ο Elkington (1994) εφάρμοσε την ιδέα της τριπλής γραμμής (triplebottomline), καταγράφοντας την ουσία πολλών προηγούμενων ορισμών της ΕΚΕ και θέτοντας το έδαφος για μελλοντικές αντιλήψεις για την ΕΚΕ. Περιέγραψε τις εταιρικές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και οικονομικές πτυχές των εταιρειών ("People, Planet, Profit") υποστηρίζοντας ότι αντί να επικεντρώνονται αποκλειστικά στους ισολογισμούς τους και στους λογαριασμούς κερδών και ζημιών, οι επιχειρήσεις θα πρέπει να δίνουν προσοχή ταυτόχρονα στις κοινωνικές, οικονομικές επιπτώσεις και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ τους.

Συγκεκριμένα τα τελευταία χρόνια, η στρατηγική θεώρηση της ΕΚΕ έχει κυριαρχήσει στον τομέα της ΕΚΕ. Ίσως από τους κυριότερους συντελεστές της τελευταίας δεκαετίας ήταν οι μελετητές Michael E. Porter, μαζί με τον συνάδελφό του Mark Kramer (Porter and Kramer, 2006, 2011). Αν και το 2003 ο Porter χαρακτηρίζει την ΕΚΕ ως θρησκεία με πάρα πολλούς ιερείς, ο ίδιος φαίνεται να έχει γίνει ο “ποντίφικας” της σύγχρονης σκέψης για την ΕΚΕ και τις σχέσεις μεταξύ επιχειρήσεων και κοινωνίας. Το 2006, ο Porter και ο Kramer διέκριναν μεταξύ της διακριτικής ΕΚΕ και της στρατηγικής ΕΚΕ, επιχειρηματολογώντας την υπόθεση της τελευταίας, καθώς αυτή η μέθοδος ωφελεί τις επιχειρήσεις συνδέοντας την κοινωνική συμβολή με τις βασικές τους ικανότητες, τα προϊόντα και τις αγορές τους, οδηγώντας σε μια ενάρετη σπείρα δημιουργίας αξίας. Το 2011, εισήγαγαν την έννοια της κοινής αξίας (η οποία στην πραγματικότητα είναι μια περαιτέρω προδιαγραφή του μοντέλου στρατηγικής ΕΚΕ), δηλώνοντας ότι μπορεί να οριστεί ως:

[...] πολιτικές και πρακτικές λειτουργίας που ενισχύουν την ανταγωνιστικότητα μιας επιχείρησης, ενώ παράλληλα προωθούν τις οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες στην κοινότητα στην οποία δραστηριοποιείται (Porter and Kramer, 2011, σ. 6).

Από την εισαγωγή της, η έννοια της κοινής αξίας έχει ριζώσει γρήγορα και σταθερά στη γλώσσα των επιχειρήσεων και της διαχείρισης. Ορισμένες γνωστές παγκοσμίως πολυεθνικές επιχειρήσεις υιοθέτησαν στρατηγικές κοινής αξίας και ο όρος συμπεριλήφθηκε στον αναθεωρημένο επίσημο ορισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την ΕΚΕ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2011). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν φαίνεται να καθορίζει την ΕΚΕ με τον τρόπο που έχει διαδοθεί από τον Porter και τον Kramer μέσω κοινής αξίας (επανεξέταση των προϊόντων και των αγορών, επαναπροσδιορισμός της παραγωγικότητας στην αλυσίδα αξίας και δυνατότητα ανάπτυξης τοπικών αγορών), αλλά απλώς ως αμοιβαίο όφελος για τις επιχειρήσεις και την κοινωνία. Παρά την υιοθεσία στο επιχειρησιακό λεξιλόγιο, η κοινή αξία έχει υποβληθεί σε διάφορες κριτικές, δηλώνοντας ότι δεν είναι παρά μια κοσμητική εκπροσώπηση της ΕΚΕ, δεν προσφέρει πραγματική πρόοδο όσον αφορά την έννοια της ΕΚΕ και "φαίνεται ότι απλώς προωθεί μια συμβατική ρητορική για τις επιχειρήσεις και την κοινωνία ότι το καλό για την επιχείρηση είναι καλό για την κοινωνία" (Aakhus and Bzdak, 2012, σελ. 233).

Πρόσφατα, αυξήθηκαν οι εναλλακτικές αντιλήψεις για την ΕΚΕ, όπως η άποψη για την ΕΚΕ που ανέπτυξε ο Visser (2011). Η αρχική ερμηνεία της ΕΚΕ από τον Visser

βρίσκεται σε μια ανησυχία με τους υπάρχοντες ορισμούς και τις αντιλήψεις της ΕΚΕ, που προκύπτουν από το γεγονός ότι η εφαρμογή τους φαίνεται να έχει οδηγήσει μόνο σε μεγαλύτερη κοινωνική αποδοχή μιας σταθερής συμπεριφοράς που είναι ανεπαρκώς βιώσιμη και όχι σε μια επιχείρηση που συμβάλλει ουσιαστικά στην συνολική βελτίωση του κόσμου. Έτσι, ο Visser ανέπτυξε μια έννοια της CSR 2.0, η οποία αποτελείται από τις αρχές της δημιουργικότητας (C-creativity), της επεκτασιμότητας (S-scalability), της απόκρισης (R-responsiveness), της παγκοσμιοποίησης (G-glocality) και της κυκλικότητας (O-circularity). Η εξέλιξη από την CSR 1.0 στην CSR 2.0 περιλαμβάνει αρκετές "μετατοπίσεις", συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής βασισμένης στο ρίσκο, σε αλλαγή βασισμένη στην ανταμοιβή, στην παρακίνηση της προβολής, στην παρακίνηση από την απόδοση, στη μετάβαση από περιθωριακό σε κλιμακωτό επίπεδο και από δυτικό σε παγκόσμιο πρότυπο. Ενώ ο κυρίαρχος προσανατολισμός της CSR 1.0 είναι η οικοδόμηση της σταδιακής αλλαγής εντός των επιχειρήσεων, η CSR 2.0 είναι ολιστικής φύσης, εστιάζοντας στη συστημική συμβίωση των επιχειρήσεων και της κοινωνίας. Σύμφωνα με τον Visser (2006, σελ. 20):

Είναι μια πλήρης εσφαλμένη ερμηνεία ότι ο σκοπός της επιχείρησης είναι να είναι επικερδής ή να εξυπηρετεί τους μετόχους. Αυτά είναι απλώς μέσα για ένα σκοπό. Τελικά, ο σκοπός της επιχείρησης είναι να εξυπηρετεί την κοινωνία, μέσω της παροχής ασφαλών και υψηλής ποιότητας προϊόντων και υπηρεσιών που ενισχύουν την ευημερία μας, χωρίς να υποβαθμίζουμε τα οικολογικά και κοινοτικά συστήματα υποστήριξης της ζωής μας.

Μια άλλη οπτική για την εταιρική κοινωνική ευθύνη προστέθηκε πρόσφατα από τον Elkington (2012), ο οποίος προώθησε τον όρο "zeronauts". Οι Zeronauts περιγράφονται ως μια νέα ομάδα καινοτόμων ηγετών που εστιάζουν στο να μηδενίζουν τα προβλήματα και τις αρνητικές επιπτώσεις του άνθρακα, των αποβλήτων, των τοξικών αερίων και της φτώχειας. Ως εκ τούτου, η ΕΚΕ από την άποψη αυτή σημαίνει ότι είναι πρόθυμη να αναλάβει την ευθύνη για την επίτευξη οικονομικής ανάπτυξης που έχει μηδενικές αρνητικές κοινωνικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

2.1.2. Διαστάσεις της ΕΚΕ

Στο τέλος της ανάλυσης του για την εξέλιξη του ορισμού της ΕΚΕ, ο Carroll (1999) αναμένει να συνεχιστεί η συζήτηση για τους ορισμούς της ΕΚΕ και τον πολλαπλασιασμό των νέων εννοιών. Σε μια μελέτη σχετικά με την εξελικτική πορεία των ορισμών της ΕΚΕ, ο Lee (2008) παρατηρεί ένα προοδευτικό εξορθολογισμό της

έννοιας της ΕΚΕ που επικεντρώνεται στη στενότερη σύζευξη των κοινωνικών ευθυνών και των οικονομικών στόχων των επιχειρήσεων με την πάροδο του χρόνου.

Αυτός ο εξορθολογισμός περιλαμβάνει δύο γενικές μετατοπίσεις στην εννοιολογία της ΕΚΕ σε σχέση με το επίπεδο ανάλυσης που χρησιμοποιούν οι ερευνητές της ΕΚΕ και το θεωρητικό προσανατολισμό τους. Όσον αφορά τους πρώτους, οι ερευνητές έχουν κινηθεί από τη συζήτηση των μακροοικονομικών επιπτώσεων της ΕΚΕ στην ανάλυση των επιπτώσεων της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης σε επίπεδο επιχείρησης για το κέρδος μιας επιχείρησης. Όσον αφορά τους τελευταίους, οι ερευνητές έχουν κινηθεί "από ρητά κανονιστικά και ηθικά προσανατολισμένα επιχειρήματα σε έμμεσα κανονιστικές και προσανατολισμένες στις επιδόσεις διαχειριστικές μελέτες" (Lee, 2008, σελ. 53). Ανεξάρτητα από τις ακριβείς εξειδικεύσεις των ορισμών της ΕΚΕ που εμφανίστηκαν κατά τη διάρκεια των δεκαετιών, με μια γρήγορη ματιά μπορεί κανείς να καταλάβει ότι μοιράζονται ορισμένα κοινά επιστημολογικά στοιχεία. Οι Dahlsrud (2008) και Rahman (2011) διερεύνησαν το γεγονός αυτό αναλύοντας μια σειρά ορισμών της ΕΚΕ για να οριοθετήσουν τις διαστάσεις των ορισμών της ΕΚΕ.

Ο Dahlsrud συγκέντρωσε 37 ορισμούς της ΕΚΕ που χρησιμοποίησε για την ανάλυσή του μέσω μιας εκτεταμένης ανασκόπησης της βιβλιογραφίας καλύπτοντας ένα χρονικό διάστημα από το 1980 έως το 2003. Ένα από τα συμπεράσματά του έδειξε ότι παρόλο που οι 37 ορισμοί μοιράζονται πολλά χαρακτηριστικά μεταξύ τους, δεν παρέχουν καθοδήγηση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να αντισταθμίζονται μεταξύ τους για τηλήψη αποφάσεων (Dahlsrud, 2008). Έτσι, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι οι έννοιες της ΕΚΕ είναι κοινωνικά κατασκευασμένες σε συγκεκριμένα πλαίσια και η ΕΚΕ θεωρείται κοινωνική δομή και ως εκ τούτου δεν είναι δυνατόν να αναπτυχθεί ένας αμερόληπτος ορισμός:

«[Η] απόπειρα ανάπτυξης ενός αμερόληπτου ορισμού είναι προκλητική, διότι δεν υπάρχει μέθοδος για να εξακριβωθεί αν είναι πράγματι αμερόληπτη ή όχι. Ακόμη και αν επρόκειτο να αναπτυχθεί ένας αμερόληπτος ορισμός, θα απαιτούσε ακόμη από τους ανθρώπους που ασχολούνται με την ΕΚΕ να το εφαρμόσουν στην πραγματικότητα για την επίλυση της σύγχυσης» (Dahlsrud, 2008, σελ. 1-2).

Η ανάλυσή του δείχνει ότι οι υπάρχοντες ορισμοί είναι σε μεγάλο βαθμό συναφείς και συνεπώς προκύπτουν πέντε αναλυτικά διακριτές διαστάσεις των ορισμών της ΕΚΕ:

(1) περιβαλλοντική διάσταση

- (2) κοινωνική διάσταση
- (3) οικονομική διάσταση
- (4) διάσταση των μετόχων και
- (5) διάσταση εθελοντισμού

Ένα σημείο κριτικής σχετικά με τις διαστάσεις που εντόπισε ο Dahlsrud έγκειται στη χρήση της οικονομικής διάστασης, καθώς αναφέρεται τόσο στην κοινωνική ευημερία όσο και στην κερδοφορία των επιχειρήσεων. Αυτές οι πτυχές συνδέονται προφανώς, αλλά είναι εννοιολογικά διαφορετικές και δεν πρέπει να ενσωματώνονται σε μία διάσταση. Θα ήταν ίσως καλύτερο να προσδιοριστεί τόσο η διάσταση του κέρδους (που σχετίζεται με την οικονομική απόδοση μιας επιχείρησης) και μια οικονομική διάσταση (που σχετίζεται με τη λειτουργία μιας επιχείρησης και την ευημερία της κοινωνίας ή της κοινότητας).

Σε αντίθεση με τον Dahlsrud, ο Rahman (2011) εντόπισε αναλυτικά διακριτές διαστάσεις των ορισμών της ΕΚΕ. Δηλώνει ότι η ενσωμάτωση διακριτών διαστάσεων της ΕΚΕ εξαρτάται από την περίοδο κατά την οποία σχεδιάστηκαν οι διαστάσεις της ΕΚΕ: διαφορετικοί ορισμοί σε διαφορετικά τμήματα του χρόνου αντικατοπτρίζουν διαφορετικές διαστάσεις της ΕΚΕ (Rahman, 2011, σελ. 166). Με βάση την ανάλυση των ορισμών της ΕΚΕ, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η έννοια της ΕΚΕ από τα μέσα του εικοστού αιώνα κυριαρχείται από τις "υποχρεώσεις στην κοινωνία" και εξελίχθηκε στον εικοστό πρώτο αιώνα σε αντιλήψεις που τονίζουν, μεταξύ άλλων, την ενσωμάτωση των κοινωνικών περιβαλλοντικών ανησυχιών, του εθελοντισμού, της οικονομικής ανάπτυξης, της διαφάνειας και υπευθυνότητας. Κατά συνέπεια, ο Rahman προσδιόρισε δέκα βασικές διαστάσεις των ορισμών της ΕΚΕ, συγκεκριμένα:

- (1) υποχρέωση προς την κοινωνία
- (2) συμμετοχή των ενδιαφερομένων
- (3) βελτίωση της ποιότητας ζωής
- (4) οικονομική ανάπτυξη
- (5) δεοντολογική επιχειρηματική πρακτική
- (6) νομιμοφροσύνη

(7) εθελοντισμός

(8) ανθρώπινα δικαιώματα

(9) προστασία του περιβάλλοντος και

(10) διαφάνεια και υπευθυνότητα

2.2.1 Πρότυπο ISO 26000

Η ανάπτυξη του ISO 26000, ενός συνολικού προτύπου ΕΚΕ που αναπτύχθηκε υπό την αιγίδα του Διεθνούς Οργανισμού Τυποποίησης (ISO), είναι μία από τις πιο πρόσφατες και φιλόδοξες συμβολές τόσο στην ανάπτυξη της ΕΚΕ στην πράξη όσο και στη διερεύνηση της έννοιας. Αυτή η παγκόσμια πρωτοβουλία τυποποίησης, η οποία αποτελεί παράδειγμα μιας νέας μορφής ιδιωτικής διακυβέρνησης και μη δεσμευτικού δικαίου σχετικά με τον καθορισμό των κοινωνικών ευθυνών των εταιρειών οδήγησε σε μια ερμηνεία της ΕΚΕ, η οποία αξίζει να ερευνηθεί.

Με μια πιο προσεκτικότερη επιθεώρηση, φαίνεται ένας «εκτός συνηθισμένου» ορισμός σε σύγκριση με τους περισσότερους σύγχρονους ορισμούς. Αν και το πρότυπο και η αναπτυξιακή του διαδικασία έχουν προσελκύσει κάποια επιστημονική προσοχή, οι βαθύτερες εκτιμήσεις των περιεχομένων του ISO 26000 μέχρι στιγμής απουσιάζουν.

Το πρότυπο δημοσιεύθηκε στα τέλη του 2010 και προσφέρει στους οργανισμούς μια ευρέως αποδεκτή ερμηνεία της ΕΚΕ, καλλιεργεί την κατανόηση σε μια σειρά θεμάτων ΕΚΕ και προσφέρει πρακτική καθοδήγηση για την ΕΚΕ μεταφέροντας τις αρχές σε προτάσεις για εφαρμογή και βέλτιστες πρακτικές. Το πρότυπο προορίζεται για κάθε τύπο οργανισμού - όχι μόνο για εταιρείες - σε όλους τους τομείς, όλων των μεγεθών, σε όλο τον κόσμο και σε κάθε στάδιο ανάπτυξης ή εφαρμογής της ΕΚΕ (ISO, 2010, σελ. 6). Σε αντίθεση με άλλα γνωστά πρότυπα διαχείρισης ISO όπως το ISO 9001 για τη διαχείριση της ποιότητας και το ISO 14001 για την περιβαλλοντική διαχείριση, το ISO 26000 δεν περιλαμβάνει απαιτήσεις για ένα σύστημα διαχείρισης και δεν είναι πιστοποιητικό.

Παρά το γεγονός ότι η συμμετοχή πολλών οργανισμών από όλα τα μέρη του κόσμου και τα αντίστοιχα συμφέροντά τους σε συνδυασμό με το ολισθηρό θέμα της ΕΚΕ έχει αποδειχθεί συστατικό για μια μακρά και συχνά αντιπαραβαλλόμενη διαδικασία, το ISO 26000 προσφέρει ένα παγκόσμιο σημείο αναφοράς, ενώ η συναίνεση που επιτεύχθηκε

με τη δημοσίευση του προτύπου της δίνει ένα σημαντικό βαθμό νομιμότητας (Hahn και Weidtmann, 2012).

Το ISO 26000 αποτελεί στην πραγματικότητα μια άσκηση εννοιολογικής ερμηνείας του τομέα της ΕΚΕ, καθώς περιλαμβάνει μια ανασκόπηση και επεξεργασία των εννοιών, όρων και ορισμών που σχετίζονται με την ΕΚΕ. Έτσι, επεκτείνεται ένας στενός, αφηρημένος ορισμός της ΕΚΕ σε μια ευρεία και πιο συγκεκριμένη εννοιολογική περιγραφή της ΕΚΕ που περιλαμβάνει τις βασικές αρχές και συναφή θέματα. Μέχρι το 2012, το ISO 26000 είχε μεταφραστεί σε 22 γλώσσες και έχει υιοθετηθεί από 60 χώρες, ενώ 20 άλλες σκέφτονται να το κάνουν στο εγγύς μέλλον (Lazarte, 2012).

Τα σημεία που εξετάζονται μέχρι στιγμής σχετίζονται με τον στενό ή βασικό ορισμό του ISO 26000. Όταν εξετάζουμε τον εκτεταμένο ορισμό της ΕΚΕ, μπορούν να γίνουν και άλλες παρατηρήσεις που αξίζει να προστεθούν. Ο διευρυμένος ορισμός μπορεί να θεωρηθεί ως ο βασικός ορισμός συν τις επτά αρχές ΕΚΕ και τα επτά βασικά θέματα ΕΚΕ που διατυπώνονται από το πρότυπο, ο δε τελευταίος διαιρείται σε 36 θέματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, τα οποία, με τη σειρά του, καθορίζουν τις πρακτικές που θα μπορούσαν να υιοθετήσουν οι επιχειρήσεις. Οι αρχές παρέχουν στις εταιρείες που χρησιμοποιούν το ISO 26000 μια βάση για τη λήψη αποφάσεων ή την εταιρική συμπεριφορά στο πλαίσιο της ΕΚΕ. Τα βασικά θέματα ΕΚΕ αντικατοπτρίζουν ουσιαστικά μια σύγχρονη άποψη για το τι συνιστά καλή πρακτική. Ενώ οι αρχές ενδέχεται να αλλάξουν τη σημασία τους με την πάροδο του χρόνου, το πρότυπο αναφέρει ότι "οι όποιες ορθές πρακτικές θα αλλάξουν αναμφισβήτητα στο μέλλον και ότι επιπλέον ζητήματα μπορεί να θεωρηθούν σημαντικά στοιχεία της κοινωνικής ευθύνης" (ISO, 2010, p. 5). Κατά την εφαρμογή του προτύπου ISO 26000, οι εταιρείες θα πρέπει να συμμορφώνονται με όλες τις βασικές αρχές της ΕΚΕ που καθορίζονται από το πρότυπο. Επίσης, κάθε ένα από τα βασικά θέματα σχετίζεται με όλες τις εταιρείες. Αυτή η παρατήρηση είναι μια άλλη απεικόνιση του προτύπου, αναγνωρίζοντας τον ιδιοσυγκρασιακό χαρακτήρα της ΕΚΕ και του ISO 26000, επιτρέποντας έτσι έναν ορισμό της ΕΚΕ που να είναι προσαρμοσμένος στις ιδιαιτερότητες της επιχείρησης.

Social responsibility: 7 core subjects

Εικόνα 2- ISO 26000 : 7 βασικά θέματα - Πηγή : ISO (2010)

Ωστόσο, παρόλο που το περιεχόμενο του ISO 26000 είναι αρκετά ολοκληρωμένο, μερικά προφανή θέματα φαίνεται να λείπουν από αυτό. Θα μπορούσε να αναμένεται ότι η φροντίδα για τις ανάγκες των μελλοντικών γενεών, η καθοριστική πτυχή της αειφόρου ανάπτυξης, θα είναι μεταξύ των βασικών αρχών ΕΚΕ του προτύπου. Δεν είναι, ίσως επειδή η αναπτυξιακή βιωσιμότητα έχει ήδη αναγνωριστεί στον ορισμό της ΕΚΕ του προτύπου.

Η αναφορά που γίνεται στο πρότυπο ISO 26000 για την επιχειρηματική πλευρά της ΕΚΕ είναι έμμεση. Από την άποψη της επιχειρηματικής πρακτικής, το πρότυπο αναγνωρίζει ότι οι επιχειρήσεις μπορούν να επωφεληθούν από την ΕΚΕ, καθώς μπορεί να συμβάλει, μεταξύ άλλων, στη δημιουργία ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, στην οικοδόμηση φήμης, στην ανάπτυξη της ικανότητάς της να προσλαμβάνει και να διατηρεί εργαζόμενους και πελάτες και μια θετική άποψη από τους επενδυτές, τους ιδιοκτήτες και την οικονομική κοινότητα. Ωστόσο, το επιχείρημα που καθιστά το πρότυπο για την αύξηση της ευαισθητοποίησης όσον αφορά την ΕΚΕ μεταξύ των οργανώσεων φαίνεται να βασίζεται περισσότερο στις απαιτήσεις των μη χρηματοπιστωτικών φορέων και στον έλεγχο (συμπεριλαμβανομένης της διαφάνειας) και στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αυξημένες επιπτώσεις των επιχειρήσεων στις (ευάλωτες) κοινότητες και το περιβάλλον.

2.2.2 Πρότυπο GRI (Global Reporting Initiative)

Ο GRI είναι ένας ανεξάρτητος διεθνής οργανισμός, με έδρα το Άμστερνταμ και παρέχει υπηρεσίες μέσω των περιφερειακών κόμβων στη Βραζιλία, την Κίνα, την Κολομβία, την Ινδία, τη Νότια Αφρική και τις Ηνωμένες Πολιτείες, ενώ οι εκθέσεις GRI παράγονται σε περισσότερες από 100 χώρες.

Η GRI ιδρύθηκε στη Βοστώνη, ΗΠΑ, ενώ οι ρίζες της βρίσκονται στις αμερικανικές μη κερδοσκοπικές οργανώσεις του Συνασπισμού για τις Οικολογικά Υπεύθυνες Οικονομίες (CERES) και του Ινστιτούτου Tellus. Το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP) συμμετείχε επίσης στη δημιουργία του GRI.

Ο πρώην εκτελεστικός διευθυντής της CERES Dr. Robert Massie και ο εκτελεστικός διευθυντής Dr. Allen White εισήγαγαν ένα πλαίσιο για την περιβαλλοντική αναφορά στις αρχές της δεκαετίας του 1990 και ως αποτέλεσμα το 1997 δημιουργήθηκε το τμήμα έργων Πρωτοβουλίας Παγκόσμιας Πληροφόρησης για την ανάπτυξη του πλαισίου. Ο στόχος ήταν να δημιουργηθεί ένας μηχανισμός λογοδοσίας για να διασφαλιστεί ότι οι εταιρείες ακολουθούν τις αρχές CERES για υπεύθυνη περιβαλλοντική συμπεριφορά. Οι επενδυτές ήταν το αρχικό κοινό-στόχος του πλαισίου.

Τον Οκτώβριο του 2016, ο GRI ξεκίνησε τα πρώτα παγκόσμια πρότυπα για την υποβολή εκθέσεων για την αειφορία. Τα πρότυπα GRI, που αναπτύχθηκαν από το Συμβούλιο Global Standards of Standards Board (GSSB), επιτρέπουν σε όλες τις οργανώσεις να αναφέρουν δημοσίως τις οικονομικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές επιπτώσεις τους και να δείξουν πώς συμβάλλουν στην αειφόρο ανάπτυξη. Τα πρότυπα GRI είναι επίσης μια αξιόπιστη αναφορά για τους υπεύθυνους για τη χάραξη πολιτικής και τις ρυθμιστικές αρχές και έχουν μια αρθρωτή δομή ώστε να μπορούν να ενημερώνονται σχετικά (GRI, 2019a).

Τα πρότυπα GRI περιλαμβάνουν όλες τις βασικές έννοιες και αποκαλύψεις από τις κατευθυντήριες γραμμές GRIG4, βελτιωμένες με μια πιο ευέλικτη δομή, σαφέστερες απαιτήσεις και απλούστερη γλώσσα.

Η GRI πραγματοποίησε το 2016 την 5η Παγκόσμια Διάσκεψη. Σχεδόν 1200 πρωτοπόροι σε θέματα βιωσιμότητας και επαγγελματίες από 73 διαφορετικές χώρες συγκεντρώθηκαν στο Άμστερνταμ για να εμπνευστούν, να πυροδοτήσουν νέες ιδέες, όλα με ένα κοινό στόχο: τη νέα εποχή της εταιρικής κουλτούρας. Περισσότεροι από 200 έμπειροι ομιλητές από κυβερνήσεις, ΜΚΟ, πολίτες και καινοτόμες επιχειρήσεις

ξεκίνησαν συναντήσεις και ολομέλειες, παρέχοντας πληθώρα προοπτικών και προσεγγίσεων για το μέλλον της βιωσιμότητας. Οι κατευθυντήριες γραμμές GRI χρησιμοποιούνται συχνά σε συνδυασμό με άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες και πλαίσια.

Ο GRI βοηθά τις επιχειρήσεις και τις κυβερνήσεις σε όλο τον κόσμο να κατανοούν και να γνωστοποιούν τον αντίκτυπό τους σε κρίσιμα θέματα βιωσιμότητας, όπως η κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα, η διακυβέρνηση και η κοινωνική ευημερία. Τα πρότυπα αναφοράς για τη βιωσιμότητα του GRI αναπτύσσονται με την καθολική συμμετοχή των ενδιαφερομένων και έχουν σαν βάση το δημόσιο συμφέρον.

Το όραμά του GRI είναι μια ακμάζουσα παγκόσμια κοινότητα που ανυψώνει την ανθρωπότητα και ενισχύει τους πόρους από τους οποίους εξαρτάται η ζωή. Τα πρότυπα αναφοράς για τη βιωσιμότητα του GRI (Πρότυπα GRI) είναι τα πρώτα και πιο ευρέως υιοθετημένα παγκόσμια πρότυπα για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας. Από τότε που ξεκίνησε ο GRI το 1997, έχει μετατραπεί από μια εξειδικευμένη πρακτική σε μία κατεύθυνση που τώρα υιοθετείται από μια αυξανόμενη πλειοψηφία οργανισμών. Στην πραγματικότητα, το 93% των μεγαλύτερων 250 εταιρειών παγκοσμίως αναφέρουν την απόδοση αειφορίας τους μέσα από εκθέσεις ΕΚΕ.

Η πρακτική της αποκάλυψης πληροφοριών για την αειφορία εμπνέει τη λογοδοσία, συμβάλλει στον εντοπισμό και τη διαχείριση των κινδύνων και επιτρέπει στους οργανισμούς να εκμεταλλευτούν νέες ευκαιρίες. Τα πρότυπα GRI υποστηρίζουν τις επιχειρήσεις, δημόσιες και ιδιωτικές, μεγάλες και μικρές, να προστατεύουν το περιβάλλον και να βελτιώνουν την κοινωνία, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται οικονομικά βελτιώνοντας τη διακυβέρνηση και τις σχέσεις των ενδιαφερομένων μερών, βελτιώνοντας τη φήμη και δημιουργώντας εμπιστοσύνη. Ο GRI συνεργάζεται με τις μεγαλύτερες εταιρείες στον κόσμο, εταιρείες με έσοδα μεγαλύτερα από τα ΑΕΠ ολόκληρων χωρών και αλυσίδες εφοδιασμού που επεκτείνονται σε όλο τον κόσμο. Ως εκ τούτου, ο αντίκτυπος της εργασίας στην κοινωνική ευημερία, μέσω καλύτερων θέσεων εργασίας, λιγότερων περιβαλλοντικών ζημιών, πρόσβασης σε καθαρό νερό, λιγότερης παιδικής και καταναγκαστικής εργασίας και ισότητας των φύλων έχει τεράστια κλίμακα. Ο GRI έχει παγκόσμιες στρατηγικές εταιρικές σχέσεις με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης, το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και το Παγκόσμιο Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών. Το πλαίσιο του έχει συνέργειες με τη Διεθνή Οικονομική Εταιρεία, το Διεθνές Οργανισμό

Τυποποίησης ISO 26000, τη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Εμπόριο και την Ανάπτυξη και την Πρωτοβουλία του Χάρτη της Γης (GRI, 2019b).

Προκειμένου να εκπληρώσει την αποστολή του, ο GRI έχει εστιάσει σε τέσσερις τομείς για τα επόμενα χρόνια:

1. Δημιουργία προτύπων και καθοδήγηση για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης: Παροχή στην αγορά ηγετικής θέσης με γνωστοποίηση της βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της συμμετοχής των ενδιαφερόμενων μερών σε αναδυόμενα ζητήματα βιωσιμότητας.

2. Εναρμόνιση του τοπίου βιωσιμότητας: Να καταστεί ο GRI ο κεντρικός κόμβος για τα πλαίσια και τις πρωτοβουλίες αναφοράς για την αειφορία και να επιλέγονται ευκαιρίες συνεργασίας και εταιρικής σχέσης που να εξυπηρετούν το όραμα και την αποστολή του GRI.

3. Καθιέρωση αποτελεσματικού απολογισμού βιωσιμότητας: Βελτίωση της ποιότητας των γνωστοποιήσεων που γίνονται με βάση τα πρότυπα GRI, μείωση της επιβάρυνσης των αναφορών και διερεύνηση των διαδικασιών υποβολής εκθέσεων σχετικά με τη λήψη αποφάσεων.

4. Αποτελεσματική χρήση των πληροφοριών βιωσιμότητας για τη βελτίωση των επιδόσεων: Συνεργασία με τους φορείς χάραξης πολιτικής, τα χρηματιστήρια, τις ρυθμιστικές αρχές και τους επενδυτές για περισσότερη διαφάνεια και αποτελεσματική αναφορά.

Το κύριο προϊόν του GRI είναι τα πρότυπα αναφοράς για την αειφορία που διατίθενται ως δωρεάν δημόσιο αγαθό. Έχουν αναπτυχθεί σε συνέχεια για πάνω από 20 χρόνια και αντιπροσωπεύουν τις βέλτιστες παγκόσμιες πρακτικές για την αναφορά σε οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Εκτός από την ανάπτυξη των προτύπων GRI, ο GRI ασχολείται για να υποστηρίξει τη διαδεδομένη χρήση και εφαρμογή τους. Η κοινότητα GRI προσφέρει στους οργανισμούς την ευκαιρία να συμμετάσχουν σε ένα συνεργατικό, παγκόσμιο δίκτυο φορέων που συνεργάζεται για να επιτύχει τον κοινό στόχο για μια βιώσιμη παγκόσμια οικονομία μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας.

Ο GRI είναι ένας διεθνής μη κερδοσκοπικός οργανισμός, υποστηριζόμενος γενναιόδωρα από ένα ευρύ φάσμα εταίρων. Αυτοί οι εταίροι συμβάλλουν στη διαμόρφωση της ατζέντας και υποστηρίζουν το έργο για την προώθηση της αειφόρου

ανάπτυξης μέσω μεγαλύτερης διαφάνειας και λογοδοσίας, με έμφαση στις αναδυόμενες αγορές (GRI, 2019c).

2.3 Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα

Η ιδέα της βιωσιμότητας άρχισε να μπαίνει στο ακαδημαϊκό λεξιλόγιο στα μέσα της δεκαετίας του '80 και από τότε έχει περάσει από μια ουσιαστική εξέλιξη. Ακόμα και στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου η ιδέα της βιωσιμότητας δεν έχει συγκρατηθεί τόσο σταθερά όσο σε άλλα μέρη του κόσμου, εξακολουθεί να υπάρχει σημαντικό ενδιαφέρον για την εφαρμογή της. Οι Betsill, Michele και Barry Rabe (2013) υποδεικνύουν ότι οι ΗΠΑ έχουν αρχίσει να εισέρχονται σε μια «τρίτη εποχή» ή περίοδο περιβαλλοντικής ανησυχίας. Αν η πρώτη εποχή είχε επικεντρωθεί σε μεγάλο βαθμό στην ομοσπονδιακές ρυθμίσεις και τον έλεγχο για την αποκατάσταση και πρόληψη περιβαλλοντικών ζημιών και η δεύτερη εποχή στην επίτευξη της μεγαλύτερης οικονομικής αποτελεσματικότητας για την προστασία του περιβάλλοντος, η τρίτη εποχή επικεντρώνεται ευρύτερα στην αειφορία. Σύμφωνα με τους Mazmanian και M. Kraft " «η συνειδητοποίηση από έναν αυξανόμενο αριθμό ατόμων και ηγετών της κοινής γνώμης, ότι ένας θεμελιώδης μετασχηματισμός στον τρόπο με τον οποίο οι Αμερικανοί συνδέονται με το περιβάλλον και διεξάγουν τη ζωή τους γίνεται το σήμα κατατεθέν της τρίτης περιβαλλοντικής [αειφορίας] εποχής".

Για τους περισσότερους σπουδαστές της αειφορίας, η κατανόηση ξεκινά με τον ορισμό που έδωσε η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη το 1987, όταν δήλωσε ότι η βιωσιμότητα είναι μια δραστηριότητα οικονομικής ανάπτυξης που «ανταποκρίνεται στις ανάγκες του παρόντος χωρίς να διακυβεύεται η ικανότητα των μελλοντικών γενεών να ικανοποιήσουν τις δικές τους ανάγκες». Αυτός ο ορισμός παρέχει ένα βολικό σημείο εκκίνησης για μια ευρεία κατανόηση αυτής της αρκετά αφηρημένης έννοιας. Πράγματι, η αειφορία και οι στενοί συγγενείς της, όπως η αειφόρος ανάπτυξη και τα αειφόρα οικοσυστήματα, θεωρούνται ίσως γενικές έννοιες των οποίων οι ακριβείς ορισμοί δεν έχουν ακόμη εξηγηθεί πλήρως.

Ωστόσο, αυτό δεν σημαίνει ότι η ιδέα της βιωσιμότητας δεν έχει νόημα. Είναι σαφές ότι στον πυρήνα της, η βιωσιμότητα είναι μια ιδέα που επικεντρώνεται στην κατάσταση του βιοφυσικού περιβάλλοντος της Γης, ιδιαίτερα όσον αφορά τη χρήση και την εξάντληση των φυσικών πόρων. Δεν είναι το ίδιο με την προστασία του περιβάλλοντος. Δεν είναι το ίδιο με τη διατήρηση ή τη διατήρηση των φυσικών πόρων, αν και μερικοί υποστήριξαν ότι εκεί βρίσκονται οι ρίζες της βιωσιμότητας (Farley και Smith, 2014).

Πρόκειται περισσότερο για την εξεύρεση μιας σταθερής κατάστασης, ώστε η Γη ή κάποιο κομμάτι της να μπορεί να στηρίξει τον ανθρώπινο πληθυσμό και την οικονομική ανάπτυξη, χωρίς τελικά να απειλεί την υγεία των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών. Η βασική προϋπόθεση της βιωσιμότητας είναι ότι οι πόροι της Γης δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν, να εξαντληθούν και να καταστραφούν επ' αόριστον. Όχι μόνο οι πόροι αυτοί θα εξαντληθούν κάποια στιγμή, αλλά η εκμετάλλευσή τους υπονομεύει την ικανότητα της ζωής να ευδοκιμεί.

Για παράδειγμα, καθώς οι υδάτινοι πόροι εξαντλούνται ή μολύνονται όλο και περισσότερο, η υγεία των ανθρώπων, των ζώων και των φυτών θα επηρεάζεται αναπόφευκτα. Ίσως η πιο σημαντική διάκριση μεταξύ παραδοσιακών ιδεών προστασίας του περιβάλλοντος και βιωσιμότητας είναι ότι ο πρώτος τείνει να επικεντρώνεται στην αποκατάσταση του περιβάλλοντος και στην πρόληψη πολύ συγκεκριμένων περιβαλλοντικών απειλών, ενώ η τελευταία τείνει να είναι πολύ πιο ενεργητική και ολιστική, εστιάζοντας σε δυναμικές διαδικασίες μακροπρόθεσμα.

2.3.1 Τα τρία E της Αειφορίας

Πολλές από τις αντιλήψεις για τη βιωσιμότητα που θεωρούνται σήμερα ως δεδομένες προέρχονται από τις εργασίες της Παγκόσμιας Επιτροπής για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη των Ηνωμένων Εθνών, η οποία συχνά αναφέρεται ως η Επιτροπή Brundtland. Το 1987, η έκθεση της Επιτροπής Brundtland χαρακτήρισε την αειφορία ως έχουσα τρία κοινά στοιχεία, τα οποία αρχίζουν (στα αγγλικά) με το γράμμα e: περιβάλλον (environment), οικονομία (economy) και ισότητα (equity). Μερικές φορές περιγράφονται ως τρεις αλληλεπικαλυπτόμενοι συγκεντρικοί κύκλοι, ως τρεις πυλώνες που συγκρατούν την έννοια, τα στοιχεία αυτά αποτέλεσαν τη βάση για τον διαχωρισμό και την επεξεργασία της βιωσιμότητας. Το επιχείρημα είναι ότι η βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μόνο με την ταυτόχρονη προστασία του περιβάλλοντος, τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης και ανάπτυξης, και την προώθηση της ισότητας. Το βασικό σημείο, σύμφωνα με αυτή την ευρεία έννοια, είναι ότι η βιωσιμότητα αφορά την επίτευξη αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τους τρεις πυλώνες και ότι η επίτευξη σε έναν πυλώνα δεν μπορεί και δεν πρέπει να επιτευχθεί θυσιάζοντας έναν άλλο. Με άλλα λόγια, απορρίπτει την αντίληψη ότι υπάρχει αναγκαστικά μια ανταλλαγή μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και του περιβάλλοντος ή μεταξύ της οικονομικής ανάπτυξης και της ισότητας. Η αειφορία μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν η οικονομική ανάπτυξη, η προστασία του περιβάλλοντος και η ισότητα πηγαίνουν μαζί (James et al., 2015).

2.3.2 Αειφόρος Ενέργεια

Σύμφωνα με τους Brown et al., ένας τομέας που έχει συγκεντρώσει την προσοχή το τελευταίο διάστημα είναι η λεγόμενη "βιώσιμη ενέργεια". Η ονομασία μπορεί να μοιάζει εξ ορισμού εσφαλμένη, υπό την έννοια ότι η ενέργεια, διατηρείται με βάση το δεύτερο νόμο της θερμοδυναμικής. Η ενέργεια μπορεί να αλλάξει μορφή (από δυναμική σε κινητική και αντίστροφα) αλλά δεν μπορεί να δημιουργηθεί ή να καταστραφεί.

Η αειφόρος ενέργεια αφορά κατά κύριο λόγο σε ποιες φυσικές πηγές χρησιμοποιείται η παραγωγή ενέργειας σε συγκεκριμένες μορφές, πόσο αποτελεσματική είναι αυτή η διαδικασία και ποια επίδραση έχει στο περιβάλλον. Επομένως, η εστίαση τείνει στην αντικατάσταση της χρήσης ορυκτών καυσίμων για την παραγωγή θερμικής ενέργειας που χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρισμού, για τη θέρμανση των κτιρίων, για διάφορους βιομηχανικούς σκοπούς, και για την ηλεκτροκίνηση των οχημάτων. Κυρίως επειδή η καύση ορυκτών καυσίμων έχει ως αποτέλεσμα να προκαλεί την απελευθέρωση διοξειδίου του άνθρακα και άλλων αερίων θερμοκηπίου, η βιώσιμη ενέργεια επιδιώκει να αυξήσει την εξάρτηση της από άλλες μορφές ενέργειας για να αποφύγει αυτό το πρόβλημα. Πράγματι, η απομάκρυνση από την εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας είναι ο ακρογωνιαίος λίθος του τι θα χρειαζόταν για τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής, έστω και αν οι προοπτικές για αυτό είναι περιορισμένες.

Μια δεύτερη πτυχή της βιώσιμης ενέργειας περιλαμβάνει το ευρύτερο ζήτημα της «ενεργειακής δυναμικότητας», που σημαίνει την ποσότητα ενέργειας που χρειάζεται για να παραχθεί ένα ορισμένο ποσό αγαθών. Ως συνολικό μέτρο της ενεργειακής απόδοσης, η σχέση μεταξύ της παραγωγής ενέργειας και της βιωσιμότητας έχει συζητηθεί σε τουλάχιστον δύο πλαίσια. Πρώτον, έχει χρησιμοποιηθεί για να μεταφέρει την ιδέα ότι οι επιχειρήσεις και η βιομηχανία πρέπει να καταστούν πολύ πιο ενεργειακά αποδοτικές, προκειμένου να συμβάλουν στη μεγαλύτερη βιωσιμότητα. Δεύτερον, χρησιμοποιείται για να υποστηρίξει ότι η βιωσιμότητα μπορεί να επιτευχθεί μόνο με τη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας, η οποία απαιτεί μείωση της κατανάλωσης άλλων αγαθών και η οποία μπορεί να απαιτεί αποδοχή μικρότερης οικονομικής ανάπτυξης (Rees 2012).

Όσον αφορά τις μεθόδους παραγωγής ενέργειας, ο όρος "βιώσιμη ενέργεια" χρησιμοποιείται συχνά εναλλακτικά με τον όρο "ανανεώσιμη ενέργεια". Γενικά, οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, όπως η ηλιακή ενέργεια, η αιολική ενέργεια, η

γεωθερμική ενέργεια και η παλιρροϊκή ενέργεια, θεωρούνται ευρέως ότι είναι βιώσιμες. Ωστόσο, συγκεκριμένα έργα ανανεώσιμης ενέργειας, όπως η εκκαθάριση των δασών για την παραγωγή βιοκαυσίμων, μπορούν να οδηγήσουν σε παρόμοιες ή ακόμη χειρότερες περιβαλλοντικές ζημίες σε σύγκριση με τη χρήση ενέργειας από ορυκτά καύσιμα. Επιπλέον, αξίζει να σημειωθεί ότι υπάρχει σημαντική διαμάχη για το κατά πόσον η πυρηνική ενέργεια μπορεί να θεωρηθεί βιώσιμη.

Οι βιώσιμες πηγές ενέργειας μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας, τη θέρμανση και την ψύξη των κτιρίων, καθώς και για τα συστήματα και τις μηχανές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας. Το κόστος των βιώσιμων πηγών ενέργειας μειώθηκε πάρα πολύ τα τελευταία χρόνια και συνεχίζει να μειώνεται. Όλο και περισσότερο, οι αποτελεσματικές κυβερνητικές πολιτικές υποστηρίζουν την εμπιστοσύνη των επενδυτών και οι αγορές αυτές επεκτείνονται. Οι στρατηγικές βιώσιμης ενέργειας περιλαμβάνουν γενικά τόσο τη χρήση βιώσιμων πηγών ενέργειας όσο και τη βελτίωση της εξοικονόμησης ενέργειας. Η οργανωτική αρχή για την αειφορία είναι η βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία περιλαμβάνει τους τέσσερις διασυνδεδεμένους τομείς: οικολογία, οικονομία, πολιτική και πολιτισμό (Jamesetal., 2015).

2.4 Η “Πράσινη” Οικονομία

Μία από τις σημαντικές εξελίξεις στις οικονομίες των χωρών από το 1985 ήταν η δημιουργία και ανάπτυξη «πράσινων επιχειρήσεων - εταιρειών» που παρέχουν υπηρεσίες και προϊόντα απαραίτητα για την κίνηση προς την αειφορία. Ίσως λόγω της ώθησης των εθνικών πολιτικών που ρυθμίζουν τις οικονομικές δραστηριότητες για την προστασία του περιβάλλοντος, η ανάπτυξη πράσινων επιχειρήσεων έχει καταστεί σημαντική συνιστώσα των οικονομιών των περισσότερων βιομηχανικών χωρών και πολλών αναπτυσσομένων χωρών. Είτε για την υποστήριξη συγκεκριμένων βιομηχανιών που επιδιώκουν τη μεταρρύθμιση των εσωτερικών διαδικασιών παραγωγής τους είτε επειδή ανταποκρίνονται στις αναδυόμενες αγορές βιώσιμων προϊόντων, ο ιδιωτικός τομέας έχει υποστεί σημαντικές αλλαγές. Η πράσινη οικονομία αποτελείται από επιχειρήσεις και βιομηχανίες που ασχολούνται με την υποστήριξη, την προώθηση ή την άσκηση κάποιας μορφής βιωσιμότητας. Από μια ευρεία οπτική γωνία, η βιωσιμότητα στον ιδιωτικό τομέα αφορά την οικονομική ανάπτυξη. Πολλά έχουν γραφτεί με την πάροδο του χρόνου για το κατά πόσο οι εθνικές οικονομίες μπορούν να αναπτυχθούν, υποστηρίζοντας παράλληλα τη βιωσιμότητα.

Ο συνήθης τρόπος με τον οποίο οι χώρες καθορίζουν και μετρούν την οικονομική ανάπτυξη, είναι μέσω της μέτρησης του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος (ΑΕΠ). Όμως η μεταβολή του ΑΕΠ δεν συνεπάγεται περιβαλλοντική αναβάθμιση. Αυτό σημαίνει ότι δεν υπάρχει εθνική λογιστική για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Πολλοί οικονομολόγοι έχουν υποστηρίξει ότι υπάρχει ανάγκη να ληφθεί υπόψη το βιοφυσικό περιβάλλον και οι υπηρεσίες οικοσυστήματος κατά την αξιολόγηση και τη μέτρηση της οικονομικής ανάπτυξης (Solow 1993). Μερικοί έχουν προτείνει ότι η βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη είναι κάπως διαφορετική από την "πράσινη ανάπτυξη", αν και οι δύο ιδέες είναι στενά συνδεδεμένες. Ο Toman (2012) γράφει:

Η Πράσινη Ανάπτυξη διαφέρει από την αειφόρο ανάπτυξη σε ένα λεπτό αλλά σημαντικό σημείο. Η κεντρική ανησυχία [...] για την αειφόρο ανάπτυξη ήταν η ανάγκη βελτίωσης της μακροπρόθεσμης εξάντλησης και υποβάθμισης ποικίλων φυσικών πόρων, περιβαλλοντικών συνθηκών και υπηρεσιών οικοσυστήματος, προκειμένου να μειωθεί ο κίνδυνος οικονομικής κάμψης και οικολογικής καταστροφής.

Οι υποστηρικτές της Πράσινης Ανάπτυξης υπογραμμίζουν την ανάγκη προστασίας διαφόρων μορφών φυσικού κεφαλαίου για τη διατήρηση των βελτιώσεων στο υλιστικό βιοτικό επίπεδο και τη μείωση της φτώχειας, αλλά υπογραμμίζουν επίσης την άποψη ότι οι στρατηγικά σχεδιασμένες περιβαλλοντικές πολιτικές μπορούν να επιτύχουν περιβαλλοντική βιωσιμότητα με χαμηλό κόστος και ακόμη να τονώσουν την ανάπτυξη. Αυτό που δεν διαφέρει από τις δύο είναι η ανησυχία για το «κατά πόσο μια δέσμη πράσινων αναπτυξιακών πολιτικών ενισχύει περισσότερο την ευημερία από ό, τι άλλα πακέτα πολιτικών λιγότερο πράσινα». Πιθανώς η σαφέστερη εκδήλωση της πράσινης οικονομίας (σε αντίθεση με την «καφέ οικονομία» που δέχεται την υποβάθμιση του περιβάλλοντος ως υποπροϊόν της οικονομικής ανάπτυξης) είναι το μέγεθος και η αύξηση του αριθμού των ατόμων που απασχολούνται σε θέσεις εργασίας που παρέχουν υπηρεσίες σχετικές με την αειφορία.

Είναι πολύ πιο εύκολο να ορίσουμε την καφέ οικονομία, η οποία συνεπάγεται οικονομικές δραστηριότητες με πολλούς διαφορετικούς τύπους και εντάσεις περιβαλλοντικών εξωτερικών παραγόντων. Με απλά λόγια, οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα που παράγονται από την καύση ορυκτών καυσίμων για την ενέργεια, σε συνδυασμό με τη ρύπανση των υδάτων από την αποξήρανση των ορυκτών ορυχείων, καθώς και τις ακατάλληλες ροές αποβλήτων στη μεταποίηση και την αναποτελεσματική χρήση ενέργειας, ρυπαίνουν το περιβάλλον. Αυτά τα εξωτερικά

στοιχεία έχουν κόστος όσον αφορά τα αποτελέσματά τους και την επιβολή μέτρων για τον περιορισμό του αντικτύπου τους. Ως εναλλακτική λύση, η πράσινη οικονομία στοχεύει στη μείωση των εξωτερικών επιπτώσεων μέσω της εισαγωγής νέων τεχνολογιών σε όλους τους οικονομικούς τομείς, παράλληλα με τη δημιουργία νέων παραγωγικών δραστηριοτήτων στην παραγωγή και τη υιοθέτηση τέτοιων τεχνολογιών (Eaton, D., 2013). Με τον τρόπο αυτό, η πράσινη οικονομία συμβάλλει στον μετριασμό της αλλαγής του κλίματος, ενώ ταυτόχρονα καταρρίπτει την οικονομική ανάπτυξη. Ωστόσο, η μετάβαση από τη καφέ οικονομία σε μια πράσινη οικονομία συνεπάγεται ορισμένες δαπάνες που απαιτούν προσεκτική ανάλυση. Ενώ οι πρωτοβουλίες για την πράσινη οικονομία έχουν υψηλό κόστος όσον αφορά τις αρχικές κεφαλαιακές απαιτήσεις, είναι μακροπρόθεσμα περισσότερο ωφέλιμες. Η ένταση της βραχυπρόθεσμης ανάπτυξης κεφαλαίων και η μακροπρόθεσμη ωφέλιμη έκβαση είναι ίσως το εμπόδιο για την ευρεία υλοποίησή της όταν οι πολιτικοί εκλογικοί κύκλοι και οι πολιτικοί κύκλοι είναι βραχυπρόθεσμης φύσης. Σε αυτό το σημείο η πράσινη οικονομία γίνεται αντιφατική. Οι πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, ιδίως αυτές που σχετίζονται με την εξάλειψη ή την εκμετάλλευση ξένων ειδών χλωρίδας, δημιουργούν σαφώς περισσότερο οικονομικές ευκαιρίες. Παράλληλα, η διαφύλαξη του περιβάλλοντος και η επέκταση του τουρισμού έχουν σημαντικές οικονομικές ευκαιρίες. Ωστόσο, η πράσινη οικονομία έχει έναν πιο επικεντρωμένο στόχο, δηλαδή την αναπροσαρμογή του MEC (Minerals-Energy Complex) και, συνεπώς, την εξομάλυνση της οικονομίας. Έτσι, η πράσινη οικονομία αντιμετωπίζεται καλύτερα στο πλαίσιο των βιομηχανικών και μεταποιητικών οικονομικών δραστηριοτήτων που ενισχύουν μια σειρά άλλων πρωτοβουλιών στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος.

Πράγματι, η πράσινη οικονομία, ως ένα σημαντικό οικονομικό όραμα, προέκυψε από την παγκόσμια ύφεση μετά το 2008. Πολλές χώρες αύξησαν τις επενδύσεις και τις νέες τεχνολογίες ως μέσο τόνωσης μιας νέας φάσης οικονομικής ανάπτυξης, ενώ δημιούργησαν νέες ευκαιρίες απασχόλησης για τον μετριασμό της ανεργίας που προέκυψε από τη δραματική οικονομική κάμψη.

Το Περιβαλλοντικό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών (UNEP), στο παγκόσμιο πράσινο νέο συμβόλαιο (GGND), ορίζει την πράσινη οικονομία ως:

Τη διαδικασία της αναδιάρθρωσης των επιχειρήσεων και των υποδομών για την επίτευξη καλύτερων αποδόσεων σε φυσικές, ανθρώπινες και οικονομικές κεφαλαιουχικές

επενδύσεις, ενώ παράλληλα θα μειωθούν οι εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, η εξόρυξη και η χρήση λιγότερων φυσικών πόρων, η δημιουργία λιγότερων αποβλήτων και η μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων (UNEP, 2009).

Αυτός ο ορισμός απαιτεί την ενσωμάτωση των στοιχείων της οικονομίας και μαρτυρεί την ανάγκη συντονισμού μεταξύ των κυβερνητικών υπηρεσιών, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι αυτοί. Η «αναδιάρθρωση επιχειρήσεων και υποδομών» υποδηλώνει ότι οι αλυσίδες εφοδιασμού, οι επιχειρηματικές διαδικασίες, οι ροές αποβλήτων και η παροχή υπηρεσιών απαιτούν νέους τρόπους υλοποίησης. Ομοίως, η «καλύτερη απόδοση» συνεπάγεται την αποτελεσματικότερη χρήση των σπάνιων πόρων, σε συνδυασμό με την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη χρήση των φυσικών πόρων, μέσω της ανακύκλωσης και της εξόρυξης πόρων στις ροές αποβλήτων. Σε κοινωνικό επίπεδο, η πράσινη οικονομία πρέπει να συμβάλει στη μείωση της φτώχειας και της ανισότητας. Τέλος, ένας σημαντικός στόχος υψηλού επιπέδου είναι η μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG) για τον μετριασμό της υπερθέρμανσης του πλανήτη. Με αυτόν τον τρόπο, αντιμετωπίζονται οι στόχοι της βιώσιμης ανάπτυξης, μέσω του περιβάλλοντος, της οικονομίας και της ισότητας. Ωστόσο, η πράσινη οικονομία δεν είναι μόνο για την εξεύρεση ισορροπίας μεταξύ αυτών των βασικών στοιχείων, αλλά πρόκειται για την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης μέσω της μεταβολής των διαδικασιών και των τρόπων παραγωγής και κατανάλωσης. Με αυτόν τον τρόπο, η πράσινη οικονομία μπορεί να θεωρηθεί ως ο μηχανισμός για την υλοποίηση της βιώσιμης ανάπτυξης.

Τελικά, είναι απαραίτητο να γίνει διάκριση μεταξύ των εννοιών της πράσινης οικονομίας και της μπλε οικονομίας, όταν παρουσιάζονται σημεία διασταύρωσης. Στον παραπάνω ορισμό, η φράση «δημιουργία λιγότερων αποβλήτων» είναι σημαντική, αλλά όχι αρκετή. Η έννοια της "μπλε οικονομίας", όπως αναπτύχθηκε από τον Gunter Pauli, δηλώνει ότι δεν υπάρχει απολύτως τίποτα. Αυτό που θεωρούμε τώρα απόβλητα, μπορεί, με την καινοτόμο σκέψη και την εφαρμογή της τεχνολογίας, να μετατραπεί σε πόρο για άλλες παραγωγικές διαδικασίες και προϊόντα. Ένα καλό παράδειγμα αυτού του είδους σκέψης, με ιδιαίτερη σημασία για τους δήμους της Νότιας Αφρικής, είναι η χρήση στερεών αποβλήτων ή λυμάτων για την παραγωγή μεθανίου που στη συνέχεια χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρισμού ή καυσίμων οχημάτων. Αντί να μπαίνει στην ατμόσφαιρα και να συμβάλλει στην υπερθέρμανση του πλανήτη, το μεθάνιο συλλέγεται και χρησιμοποιείται παραγωγικά.

Δυστυχώς, όπως και πολλές από τις ιδέες που σχετίζονται με την πράσινη οικονομία, υπάρχει επίσης κάποια αμφισημία σχετικά με την έννοια του όρου "μπλε οικονομία". Αυτή η περιγραφική χρήση του όρου «μπλε οικονομία» δεν καταγράφει τη σημασία της διαχείρισης των ροών αποβλήτων, έτσι ώστε να δημιουργούνται υλικά και πόροι για περαιτέρω αποδοχή. Έτσι, η μπλε οικονομία είναι μια φιλοσοφία μηδενικών αποβλήτων και έχει ξεκάθαρη ανταπόκριση στη σκέψη και την πρακτική της πράσινης οικονομίας (MjimbaV, NhamoG, 2016).

2.4.1 Οργανισμοί για τη βιώσιμη επιχειρηματικότητα στον ιδιωτικό τομέα

Καθώς η «πράσινη οικονομία» και ο βιώσιμος επιχειρηματικός τομέας (οι επιχειρήσεις που παρέχουν βιώσιμα προϊόντα ή υπηρεσίες) έχουν αυξηθεί σε αριθμό και μέγεθος, έτσι έχει αυξηθεί και ο αριθμός των διαφόρων εμπορικών και μη κερδοσκοπικών οργανισμών που έχουν ως αποστολή να υποστηρίξουν και να επηρεάσουν αυτόν τον τομέα. Ακριβώς όπως υπήρχαν εμπορικές ενώσεις που αντιπροσωπεύουν σε μεγάλο βαθμό την "μη βιώσιμη οικονομία", όπως το AmericanPetroleumInstitute(Layzer 2012), η ανάπτυξη της βιώσιμης οικονομίας οδήγησε σε ομάδες που εργάζονται για την προώθηση βιώσιμων επιχειρηματικών συμφερόντων. Οι επιχειρήσεις που παρέχουν αγαθά και υπηρεσίες για την υποστήριξη της βιωσιμότητας συχνά βρίσκουν ότι έχουν διαφορετικά "συμφέροντα" και αναζητούν τρόπους να διατυπώσουν αυτά τα συμφέροντα.

Υπήρξαν ακόμη και περιπτώσεις στις οποίες οι οργανώσεις που εκπροσωπούν την επιχειρηματική κοινότητα, όπως τα τοπικά και μητροπολιτικά εμπορικά επιμελητήρια, αργά μετασχηματίστηκαν για να υποστηρίξουν μια πιο βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη προκειμένου να ανταποκριθούν στις μεταβαλλόμενες ιδιότητες των επιχειρήσεων. Ορισμένες από αυτές τις οργανώσεις παρέχουν τεχνική βοήθεια σε επιχειρήσεις ή επενδυτές που επιθυμούν να στηρίξουν βιώσιμες επιχειρήσεις, μερικοί παρακολουθούν και αναφέρουν τι κάνουν οι επιχειρήσεις όσον αφορά τις δραστηριότητες βιωσιμότητας, ορισμένοι παρέχουν «πιστοποιήσεις» βιώσιμων επιχειρηματικών πρακτικών, και κάποιοι "εκπροσωπούν" και υποστηρίζουν τα συμφέροντα των βιώσιμων επιχειρήσεων. Μια σύντομη ματιά σε μερικές από αυτές τις οργανώσεις καταδεικνύει το φάσμα των ρόλων που διαδραματίζουν διάφοροι τύποι ομάδων σε αυτόν τον τομέα. Οι τέσσερις από τις ομάδες που περιγράφονται παρακάτω λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο (Portney, 2015).

Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη– WBCSD

Παρόλο που οι επιχειρήσεις και η βιομηχανία συχνά θεωρούνται εχθροί του περιβάλλοντος, η έκθεση της Επιτροπής Brundtland και η Διάσκεψη Κορυφής για τη Γη το 1992 κατανοούσαν ότι οι επιχειρήσεις έχουν την ικανότητα να αλλάξουν τις ενέργειές τους προκειμένου να γίνουν πιο αποτελεσματικές στη χρήση των πόρων. Δύο επιχειρηματικές οργανώσεις, το Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη και το Παγκόσμιο Συμβούλιο Βιομηχανίας για το Περιβάλλον, συγχωνεύθηκαν το 1992 για να διαμορφώσουν το Παγκόσμιο Επιχειρηματικό Συμβούλιο για την Αειφόρο Ανάπτυξη (World Business Council for Sustainable Development – WBCSD).

Ίσως λόγω της επιρροής του Ελβετού επιχειρηματία Στέφαν Σμιντέινι, ο οποίος πιστώνεται την έννοια του «οικολογικού αποτελέσματος» (Schmidheiny 1992), οι επιχειρήσεις άρχισαν να συνειδητοποιούν πολύ περισσότερο τον τρόπο λειτουργίας τους. Το WBCSD είναι ένας οργανισμός με κεφάλαια στις Ηνωμένες Πολιτείες, στο Ηνωμένο Βασίλειο, στην Ευρώπη, στην Ινδία και στην Κίνα. Αν και η αποστολή του είναι αρκετά ευρεία, ενδιαφέρεται ιδιαίτερα να καταστήσει τις εσωτερικές επιχειρηματικές δραστηριότητες και αποφάσεις πολύ πιο ευαίσθητες στις επιπτώσεις τους στο περιβάλλον. Μεταξύ των πολλών καινοτομιών, το WBCSD υποστήριξε την προσέγγιση της "τριπλής βάσης" (triplebottomline) στην οποία οι επιχειρήσεις αναφέρουν τουλάχιστον μία φορά το χρόνο σχετικά με το τι έχουν κάνει για να μειώσουν τις άμεσες περιβαλλοντικές ζημιές που προκαλούνται από τα προϊόντα, τις υπηρεσίες και τις λειτουργίες τους και έμμεσα με ζημιές που προκαλούνται από τις αλυσίδες εφοδιασμού τους. Φυσικά, η "τριπλή" πτυχή της triplebottomline αναφέρεται στους τρεις άξονες της βιωσιμότητας ή των τριών Ε. Οι επιχειρήσεις αναφέρουν έτσι τι έχουν κάνει για να προστατεύσουν ή να βελτιώσουν το περιβάλλον, να αναπτύξουν την οικονομία μέσω της οικονομικής τους βάσης και να βελτιώσουν την ισότητα. Τέτοιες προσπάθειες περιλαμβάνουν προσπάθειες για τη μείωση ή την πρόληψη της δημιουργίας τοξικών υλικών, ιδίως ως παραπροϊόντων των παραγωγικών διαδικασιών.

Η αποστολή του WBCSD είναι να επιταχύνει τη μετάβαση σε έναν βιώσιμο κόσμο, καθιστώντας πιο βιώσιμες τις επιχειρήσεις. Το Vision 2050, το οποίο κυκλοφόρησε το 2010, διερευνά πώς θα είναι ο κόσμος περισσότερο βιώσιμος το 2050 και ο ρόλος που πρέπει να διαδραματίσει ο κόσμος των επιχειρήσεων για να καταστήσει αυτό το όραμα πραγματικότητα.

Το Vision 2050 έχει αναπτύξει ένα “μονοπάτι”(“pathway”) για να συνδέσει αυτό το βιώσιμο μέλλον με το παρόν. Ο στόχος είναι τι θα σήμαινε μια πραγματική, παγκόσμια προσπάθεια αειφόρου ανάπτυξης - με όλες τις ριζικές αλλαγές πολιτικής και τρόπου ζωής που θα επέφερε - για τις επιχειρήσεις και τις αγορές γενικά και για τους μεμονωμένους συμμετέχοντες τομείς. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η αλλαγή συμπεριφοράς και η κοινωνική καινοτομία είναι εξίσου σημαντικές, όπως και η τεχνολογική καινοτομία. Όλοι οι τύποι εφευρετικότητας θα χρειαστούν τα επόμενα 40 χρόνια. Αν και διακριτά, τα στοιχεία δείχνουν επίσης τη διασύνδεση των ζητημάτων όπως το νερό, τα τρόφιμα και η ενέργεια - σχέσεις που πρέπει να εξεταστούν με ολοκληρωμένο και ολιστικό τρόπο, με συμβιβασμούς που πρέπει να κατανοηθούν και να αντιμετωπιστούν.

Το κρίσιμο «μονοπάτι» περιλαμβάνει:

- Αντιμετώπιση των αναπτυξιακών αναγκών δισεκατομμυρίων ανθρώπων, που επιτρέπουν την εκπαίδευση και την οικονομική ενδυνάμωση, ιδιαίτερα των γυναικών, και την ανάπτυξη ριζικά πιο αποδοτικών οικολογικών λύσεων, τρόπων ζωής και συμπεριφοράς
- Ενσωμάτωση του κόστους των εξωτερικών παραγόντων, ξεκινώντας από τον άνθρακα, τις υπηρεσίες οικοσυστήματος και το νερό
- Διπλασιασμός της γεωργικής παραγωγής χωρίς αύξηση της χρησιμοποιούμενης γης ή νερού
- Αναστολή της αποψίλωσης και αύξηση των αποδόσεων από τα φυτεμένα δάση
- Μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε παγκόσμιο επίπεδο (με βάση τα επίπεδα του 2005) κατά το ήμισυ, έως το 2050, με τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου να κυμαίνονται γύρω στο 2020 με τη μετάβαση σε ενεργειακά συστήματα χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και με εξαιρετικά βελτιωμένη ενεργειακή αποδοτικότητα
- Παροχή καθολικής πρόσβασης σε κινητικότητα με χαμηλές εκπομπές άνθρακα
- Επίτευξη τετραπλής έως δεκαπλάσιας βελτίωσης στη χρήση πόρων και υλικών

Λίγα χρόνια αργότερα, το Action2020 πήρε το όραμα αυτό και το μεταποίησε σε έναν οδικό χάρτη των απαραίτητων επιχειρηματικών δράσεων και λύσεων. Το Action2020 είναι η πρωταρχική πλατφόρμα της WBCSD για την υποστήριξη των επιχειρήσεων

ώστε να βοηθήσουν τον κόσμο να επιτύχει ένα βιώσιμο μέλλον. Αριθμώντας κοντά στα 200 μέλη σε όλους τους τομείς και τις περιφέρειες, οι εταιρείες-μέλη του WBCSD μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στις παγκόσμιες προκλήσεις. Κατά τα επόμενα χρόνια, το WBCSD θα διαμορφώσει τις δραστηριότητές του γύρω από τους τομείς προτεραιότητας της Action2020, θα συνεργαστεί με τα μέλη της για να στηρίξει στις προσπάθειές τους προκειμένου να συμβάλουν στην επίτευξη των κοινωνικών υποχρεώσεων και τελικά στην αποστολή του Vision 2050 (WBCSD, 2019a).

Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ - WEF

Ο καθηγητής Klaus Schwab ίδρυσε αυτό που αρχικά ονομάστηκε Ευρωπαϊκό Φόρουμ Διοίκησης, ως μη κερδοσκοπικό ίδρυμα με έδρα τη Γενεύη της Ελβετίας. Αρχικά προσέλκυσε στο Ντάβος επιχειρηματικούς ηγέτες από την Ευρώπη για μια ετήσια συνάντηση τον Ιανουάριο. Ο καθηγητής Schwab επικεντρώθηκε στις συναντήσεις αναφορικά με τον τρόπο με τον οποίο οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα μπορούσαν να καλύψουν τις αμερικανικές πρακτικές διαχείρισης. Επίσης, ανέπτυξε και προήγαγε την προσέγγιση της διαχείρισης των «ενδιαφερομένων», η οποία βασίστηκε στην εταιρική επιτυχία των διαχειριστών λαμβάνοντας υπόψη όλα τα συμφέροντα: όχι μόνο τους μετόχους και τους πελάτες, αλλά και τους υπαλλήλους και τις κοινότητες στις οποίες λειτουργούν, συμπεριλαμβανομένης της κυβέρνησης.

Το όραμα του καθηγητή Schwab για το τι θα γίνει το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ μεγεθύνθηκε σταθερά ως αποτέλεσμα της επίτευξης «ορόσημων». Τα γεγονότα του 1973, δηλαδή η κατάρρευση του μηχανισμού σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods και ο αραβοϊσραηλινός πόλεμος, είδαν την ετήσια συνάντηση να διευρύνει το επίκεντρό της από τη διοίκηση, στα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα. Πολιτικοί ηγέτες κλήθηκαν για πρώτη φορά στο Ντάβος τον Ιανουάριο του 1974. Δύο χρόνια αργότερα, ο οργανισμός εισήγαγε ένα σύστημα συμμετοχής για «τις 1.000 κορυφαίες εταιρείες του κόσμου». Το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Διοίκησης ήταν το πρώτο μη κυβερνητικό ίδρυμα που ξεκίνησε μια σύμπραξη με τις επιτροπές οικονομικής ανάπτυξης της Κίνας, προωθώντας τις πολιτικές οικονομικής μεταρρύθμισης στη χώρα. Περιφερειακές συναντήσεις σε όλο τον κόσμο προστέθηκαν επίσης στις δραστηριότητες του έτους, ενώ η δημοσίευση της Έκθεσης για την Παγκόσμια Ανταγωνιστικότητα το 1979 είδε την οργάνωση να επεκτείνεται και να γίνεται ένας κόμβος γνώσης.

Το 1987, το Ευρωπαϊκό Φόρουμ Διαχείρισης έγινε το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ και επεδίωξε να διευρύνει το όραμά του συμπεριλαμβάνοντας την παροχή μιας πλατφόρμας διαλόγου. Άλλα ορόσημα της ετήσιας συνάντησης του Παγκόσμιου Οικονομικού Φόρουμ κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου περιλαμβάνουν τη Δήλωση του Νταβός που υπογράφηκε το 1988 από την Ελλάδα και την Τουρκία, ενώ το 1989 η Βόρεια και η Νότια Κορέα πραγματοποίησαν τις πρώτες συνεδριάσεις σε υπουργικό επίπεδο στο Νταβός. Στην ίδια συνάντηση, ο πρωθυπουργός της Ανατολικής Γερμανίας Χαντ Μόντροου και ο Γερμανός καγκελάριος Χέλμουτ Κόλ συναντήθηκαν για να συζητήσουν τη γερμανική επανένωση. Το 1992, ο πρόεδρος της Νότιας Αφρικής de Klerk συναντήθηκε με τον Nelson Mandela και τον αρχηγό Mangosuthu Buthelezi στην ετήσια συνάντηση, την πρώτη κοινή εμφάνισή τους εκτός Νότιας Αφρικής, ένα ακόμη ορόσημο στην πολιτική μετάβαση της χώρας.

Το 2015, το φόρουμ αναγνωρίστηκε επισήμως ως διεθνής οργανισμός. Αυτή τη στιγμή βρίσκεται στην επόμενη φάση του ταξιδιού της ως παγκόσμια πλατφόρμα συνεργασίας δημόσιου-ιδιωτικού τομέα. Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ αριθμεί περίπου 1.000 επιχειρήσεις μέλη (WEF, 2019a).

Ο πρωταρχικός σκοπός του είναι να συνεργαστεί με μεγάλες επιχειρήσεις για να προβλέψει και να διαμορφώσει τις παγκόσμιες τάσεις που επηρεάζουν τις επιχειρήσεις-μέλη. Παρόλο που το WEF εργάζεται πάντα και καθορίζει θέματα που ωφελούν τα μέλη του, πρόσφατα έχουν προκύψει διάφορα έργα που αφορούν την αειφορία. Για παράδειγμα, το έργο με τίτλο "Ορυχεία και μέταλλα σε έναν βιώσιμο κόσμο 2050" εξετάζει εναλλακτικές λύσεις στην παραδοσιακή εξάντληση των φυσικών πόρων και η "Πρωτοβουλία για το νερό" εξετάζει τον τρόπο εμπλοκής ενός ευρέως φάσματος ενδιαφερομένων στη σκέψη για την πρόσβαση στο νερό και τη σπανιότητα, αλλά και την ικανότητα των ιδιωτικών επιχειρήσεων να αποκομίσουν κέρδος.

Το WEF έχει ξεχωριστά ζέοντα για την ασφάλεια του περιβάλλοντος του WEF, το οποίο ενσωματώνει ανησυχίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να κατανοήσουν και να υιοθετήσουν νέες και αναδυόμενες τεχνολογίες για να λειτουργήσουν αποτελεσματικά χωρίς να συνεχίσουν να ενθαρρύνουν την υποβάθμιση του περιβάλλοντος και την εξάντληση των πόρων.

Το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ δημοσίευσε την Πολιτική Βιώσιμης Ανάπτυξης τον Ιούλιο του 2015, υπογραμμίζοντας τη δέσμευσή του να μειώσει τον αντίκτυπο των δραστηριοτήτων του στο περιβάλλον και στους ανθρώπους. Καθιέρωσε ένα σύνολο

μέτρων για τη διαχείριση και την επίτευξη των στόχων βιωσιμότητας. Μετά από τρία χρόνια, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ έχει προχωρήσει προς την κατεύθυνση του οράματός του για ένα «Αειφόρο Φόρουμ». Η ετήσια συνάντηση στο Davos-Klosters έλαβε την πιστοποίηση ISO 20121 για τη διαχείριση βιώσιμων γεγονότων τον Ιανουάριο του 2018, ύστερα από μια σειρά εξωτερικών ελέγχων. Το αποτύπωμα άνθρακα της ετήσιας συνάντησης στο Νταβός-Klosters έχει μειωθεί κατά 2% σε ένα έτος παρά τη φιλοξενία 15% περισσότερων ανθρώπων. Με στόχο την επέκταση των προσπαθειών βιωσιμότητας στην αλυσίδα προστιθέμενης αξίας, η Πολιτική για τις Αειφόρες Προμήθειες του Φόρουμ δημοσιεύθηκε τον Ιούλιο του 2017, θέτοντας κριτήρια για αγαθά και υπηρεσίες που θα προμηθεύονται με έμφαση στη θεμιτή απασχόληση και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά, καθώς και άλλα κοινωνικά και δεοντολογικά κριτήρια .

Στο πλαίσιο της σταθερής ανάπτυξης του Φόρουμ, η στρατηγική αυτή επαναλαμβάνει την προθυμία της να αναλάβει ηγετικό ρόλο στη βιωσιμότητα και να αναγνωριστεί ως ένας οργανισμός που εφαρμόζει την αειφορία σε όλες τις δραστηριότητές του. Βασιζόμενη στους έξι τομείς προτεραιότητας που πλαισιώνουν τις προσπάθειές της για τη βιωσιμότητα από το 2015, το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ δεσμεύεται για 21 δράσεις αειφορίας για το 2021. Οι δράσεις αυτές αφορούν ένα μεγάλο εύρος θεμάτων βιωσιμότητας. Έχουν προσδιοριστεί μέσω αξιολόγησης της αξιοπιστίας που υποστηρίζεται από την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των γραφείων του Φόρουμ, τη μελέτη αποτυπώματος άνθρακα και την εκτίμηση κοινωνικού κινδύνου για το σημαντικό γεγονός - την ετήσια συνάντηση στο Davos-Klosters. Με αυτές τις 21 δράσεις, το φόρουμ στοχεύει να εξασφαλίσει το υψηλότερο επίπεδο βιωσιμότητας βελτιώνοντας την απόδοση της αειφορίας του γεγονότος αυτού και ενισχύοντας την ενσωμάτωση της βιωσιμότητας στις επιχειρηματικές του πρακτικές και στις παγκόσμιες επιχειρήσεις (WEF, 2019b).

Ceres

Η οργάνωση, γνωστή ως Ceres, σχηματίστηκε το 1989 ως απάντηση στην πετρελαιοκηλίδα Exxon Valdez στα ανοικτά των ακτών της Αλάσκας. Η Ceres είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός βιώσιμης ανάπτυξης που συνεργάζεται με σημαντικούς επενδυτές και εταιρείες για να δημιουργήσει ένα ευρύ δίκτυο συνεργατών και να οδηγήσει σε λύσεις για το σύνολο της οικονομίας.

Η κύρια αποστολή του ήταν να διατυπώσει έναν κατάλογο αρχών που αποσκοπούσαν στην προστασία του περιβάλλοντος, (αναφέρονται ως αρχές Exxon Valdez), και να προσεγγίσει εταιρείες για να υπογράψουν ότι θα τηρήσουν αυτές τις αρχές. Αρχικά, η Ceres όρισε ένα σύνολο δέκα αρχών (Ceres, 2019a), και στη συνέχεια το επέκτεινε σε 20. Πρόσφατα, δημιούργησε το "χάρτη πορείας για την αειφορία Ceres" που περιέχει 35 διαφορετικά στοιχεία (Ceres, 2019b).

Ο "χάρτης πορείας για την αειφορία Ceres" χωρίζεται σε δύο κατηγορίες : Υπευθυνότητα και Απόδοση. Προκειμένου να επιτευχθούν ουσιαστικές και μακροχρόνιες βελτιώσεις όσον αφορά την απόδοση της βιωσιμότητας, οι εταιρείες πρέπει να καθιερώσουν την υπευθυνότητα των μηχανισμών που ενσωματώνουν σε θέματα βιωσιμότητας στα βασικά επιχειρηματικά συστήματα και τη λήψη αποφάσεων. Η Υπευθυνότητα αποτελείται από τρεις υποκατηγορίες : Διακυβέρνηση, Συμμετοχή των ενδιαφερόμενων μερών και Γνωστοποίηση.

Η Απόδοση είναι η επίτευξη των επί τούτου αποτελεσμάτων. Οι προσδοκίες απόδοσης επικεντρώνονται στην οικοδόμηση των συστημάτων σε μια αλυσίδα αξίας μιας εταιρείας, ώστε να καταστεί δυνατή η συνεχής βελτίωση σε τρεις τομείς περιβαλλοντικής και κοινωνικής προτεραιότητας: την κλιματική αλλαγή, τα φυσικά αποθέματα και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η Ceres χρησιμοποίησε αυτές τις αρχές για την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των επιχειρήσεων και για να ξεκινήσει τη διαδικασία παροχής λεπτομερών πληροφοριών σε ιδιώτες επενδυτές. Η συμμετοχή της Ceres αποτελείται κυρίως από περίπου εβδομήντα μεγάλες εταιρείες που συμμετέχουν στην υποβολή εκθέσεων για την αειφορία. Από την ίδρυσή της, η Ceres διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην προώθηση της υποβολής εκθέσεων σχετικά με το περιβάλλον και τη βιωσιμότητα στον ιδιωτικό τομέα, συμβάλλοντας παράλληλα στην κρυστάλλωση της ικανότητας των ιδιωτικών επενδυτών να αναζητούν πληροφορίες σχετικά με την απόδοση της αειφορίας των εταιρειών όταν λαμβάνουν επενδυτικές αποφάσεις.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – OECD

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης - ΟΟΣΑ είναι ένας διεθνής οργανισμός με έδρα το Παρίσι. Ο ΟΟΣΑ, ο οποίος εντοπίζει τις ρίζες του στο σχέδιο Marshall, συγκροτείται από 35 χώρες μέλη που δεσμεύονται στη δημοκρατική κυβέρνηση και στην οικονομία της αγοράς. Παρέχει ένα φόρουμ όπου οι κυβερνήσεις

μπορούν να συγκρίνουν και να ανταλλάξουν εμπειρίες πολιτικής, να εντοπίσουν καλές πρακτικές και να υιοθετήσουν αποφάσεις και συστάσεις.

Οι συζητήσεις προσχώρησης του ΟΟΣΑ βρίσκονται σε εξέλιξη με την Κολομβία, την Κόστα Ρίκα και τη Λιθουανία. Η συνεργασία θα συνεχιστεί με χώρες-κλειδιά εταίρους, όπως η Βραζιλία, η Κίνα, η Ινδία, η Ινδονησία και η Νότια Αφρική. Ο ΟΟΣΑ εργάζεται για μια ισχυρότερη, καθαρότερη και δικαιότερη παγκόσμια οικονομία. Ο κύριος στόχος του Οργανισμού είναι η προώθηση πολιτικών για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση, ένα αυξανόμενο βιοτικό επίπεδο και ελευθέρωση του εμπορίου. Με τον όρο "βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη", ο ΟΟΣΑ ορίζει την ανάπτυξη που εξισορροπεί τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές. Η κύρια αποστολή του οργανισμού είναι "να συνεργαστεί με τις κυβερνήσεις για να κατανοήσουν τι οδηγεί τις οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές αλλαγές, να μετρήσει την παραγωγικότητα και τις παγκόσμιες ροές εμπορίου και επενδύσεων [και] να αναλύσει και να συγκρίνει δεδομένα για να προβλέψει τις μελλοντικές τάσεις"(OECD, 2019a).

Ο ΟΟΣΑ είναι μία από τις μεγαλύτερες και πιο αξιόπιστες πηγές συγκρίσιμων στατιστικών, οικονομικών και κοινωνικών δεδομένων στον κόσμο. Παρακολουθεί τις τάσεις, συλλέγει δεδομένα, αναλύει και προβλέπει την οικονομική ανάπτυξη και διερευνά τα εξελισσόμενα πρότυπα σε ευρύ φάσμα τομέων δημόσιας πολιτικής όπως η γεωργία, η εκπαίδευση, η απασχόληση, η φορολογία και το εμπόριο, η επιστήμη, η τεχνολογία και τέλος το περιβάλλον. Η οικογένεια οργανισμών του ΟΟΣΑ περιλαμβάνει επίσης τον Διεθνή Οργανισμό Ενέργειας (IEA), τον Οργανισμό Πυρηνικής Ενέργειας (NEA) και το Διεθνές Φόρουμ Μεταφορών (ITF).

Ο ΟΟΣΑ ορίζει τα διεθνή πρότυπα για ένα ευρύ φάσμα πολιτικών και προϊόντων, από τη γεωργία και τους φόρους μέχρι την ασφάλεια των χημικών ουσιών. Πρόκειται για μια οργάνωση που συνεργάζεται με 35 χώρες μέλη αλλά και με υποεθνικές κυβερνήσεις εντός αυτών των χωρών. Παρά το γεγονός ότι τα περισσότερα από όσα έχει κάνει ο ΟΟΣΑ από την ίδρυσή του το 1961 ήταν η παροχή υποστήριξης, βοήθειας και καθοδήγησης σε κυβερνήσεις που υποστηρίζουν ισχυρές αγορές του ιδιωτικού τομέα, τα τελευταία χρόνια η αποστολή του οργανισμού υποστήριξε τις κυβερνήσεις να αναζητούν βοήθεια σε θέματα βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης. Προς το παρόν, εκτελεί προγράμματα για το περιβάλλον, την πράσινη ανάπτυξη και την οικονομική ανάπτυξη, προκειμένου να παράσχει στους κυβερνητικούς φορείς χάραξης πολιτικής κατευθύνση

σχετικά με τον τρόπο προώθησης και αξιολόγησης της βιώσιμης ανάπτυξης του ιδιωτικού τομέα(OECD, 2019b).

Κεφάλαιο 3:Προσέγγιση – Μεθοδολογία Έρευνας

3.1 Εισαγωγή

Το παρόν κεφάλαιο επικεντρώνεται στην παρουσίαση ορισμένων βασικών πληροφοριών που αφορούν τους υπό διερεύνηση ομίλους (MotorOil, ΕΛΠΕ). Η επιλογή των συγκεκριμένων ομίλων έγινε με βάση την παρουσία τους στο κλάδο της ελληνική βιομηχανίας πετρελαίων αλλά και την περιβαλλοντική δράση που έχουν υιοθετήσει. Και οι δύο όμιλοι παρουσιάζουν τις περιβαλλοντικές τους δράσεις μέσα από τις Εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, οι οποίες βρίσκονται αναρτημένες και είναι προσβάσιμες στους επίσημους ιστοτόπους των εταιριών. Αναφορικά με το περιβάλλον παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τις επενδύσεις που πραγματοποιούν οι εταιρίες αλλά και τα αποτελέσματα των διαφόρων δράσεων που προωθούν.

3.1.1 MotorOil: Γενικές πληροφορίες

Ο Όμιλος ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ, έχει μέσο αριθμό προσωπικού 1.974 άτομα, ενοποιημένο κύκλο εργασιών το 2017 που αντιστοιχεί περίπου στο 4,4% του ελληνικού Α.Ε.Π. και σύνολο ενεργητικού σε ενοποιημένη βάση 2,9 δις ευρώ. Κατέχει ηγετικό ρόλο στο χώρο της διύλισης αργού πετρελαίου και της εμπορίας προϊόντων πετρελαίου στην Ελλάδα και στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου, προμηθεύοντας την περιοχή την οποία εξυπηρετεί με ένα ευρύ φάσμα υψηλής ποιότητας προϊόντων. Η μητρική εταιρεία ΜΟΤΟΡ ΟΪΛ ιδρύθηκε το 1970 και η πρώτη χρονιά λειτουργίας του διυλιστηρίου της ήταν το 1972. Από το 2001 είναι εισηγμένη στο Χρηματιστήριο Αθηνών. Συμπεριλαμβάνεται στο δείκτη των 25 εταιριών με τη μεγαλύτερη κεφαλαιοποίηση (FTSE/ATHEX Large Cap), στο Γενικό δείκτη (ATHEX COMPOSITE INDEX), καθώς και σε επιμέρους κλαδικούς δείκτες.

Το διυλιστήριο βρίσκεται στους Αγίους Θεοδώρους Κορινθίας, περίπου 70 χλμ. από το κέντρο της Αθήνας. Μαζί με τις βοηθητικές εγκαταστάσεις και τις εγκαταστάσεις διακίνησης καυσίμων αποτελεί το μεγαλύτερο αμιγώς ιδιωτικό βιομηχανικό συγκρότημα της Ελλάδας και θεωρείται ένα από τα πιο σύγχρονα διυλιστήρια της Ευρώπης.

Εξαιρετικά σημαντικό είναι ότι οι πωλήσεις προϊόντων της MOTOP ΟΪΛ βρίσκονται τα τελευταία χρόνια σε συνεχή ανοδική πορεία, φτάνοντας το 2017 τους 13,98 εκατ. τόνους, σημειώνοντας για ακόμη μία φορά νέο ιστορικό ρεκόρ. Ενισχυμένη ήταν και η λειτουργική κερδοφορία με τα Κέρδη προ Τόκων, Αποσβέσεων και Φόρων (EBITDA) του Ομίλου να διαμορφώνονται το 2017 σε 620,5 εκατ. ευρώ έναντι 603,5 εκατ. ευρώ το 2016, καταγράφοντας αύξηση κατά 2,8%.

Αντίστοιχα, τα καθαρά αποτελέσματα μετά από φόρους του Ομίλου για το 2017 έφτασαν τα 314 εκατ. ευρώ έναντι 298 εκατ. ευρώ το 2016 σημειώνοντας αύξηση κατά 5,4%. Τα παραπάνω ήταν απόρροια των υψηλών περιθωρίων διύλισης κατά τη διάρκεια όλης της χρονιάς, ενώ θετική ήταν και η συνεισφορά των εμπορικών θυγατρικών. Το συνολικό μερίδιο της MOTOP ΟΪΛ στην εγχώρια αγορά διαμορφώθηκε στο 27,3% από 31,4% το 2016 λόγω των μηδενικών πωλήσεων μαζούτ στη ΔΕΗ και των μηδενικών πωλήσεων αεροπορικών καυσίμων (πραγματοποιούνται μόνο περιστασιακά). Η εταιρεία επιχειρηματικά επικεντρώνεται στον κλάδο λιανικής εμπορίας υγρών καυσίμων με το μερίδιό της να διαμορφώνεται στο 35% περίπου (MotorOil, 2019a).

3.1.2 MotorOil: Περιβαλλοντική Πολιτική

Η Motor Oil συντάσσει Έκθεση ΕΚΕ από το 2001 και παρουσιάζει την απόδοσή του Ομίλου σε θέματα βιώσιμης ανάπτυξης που επιβεβαιώνουν τις εταιρικές δεσμεύσεις. Η δομή της βασίζεται στα πρότυπα του οργανισμού Global Reporting Initiative υπό το νέο πρότυπο GRI Standards αλλά και σε όσα προβλέπονται από τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Παράλληλα, η Έκθεση αποτελεί και την Αναφορά Προόδου σύμφωνα με τις αρχές του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ, το οποίο εξ' αρχής υποστηρίζουν.

Οι επενδύσεις συνεχίστηκαν και για το 2017, υιοθετώντας βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές και τεχνολογίες που βελτιώνουν την ανταγωνιστικότητά στην αγορά. Το 2017 δαπανήθηκαν συνολικά 113 εκατ. ευρώ εκ των οποίων 24,9 εκατ. ευρώ αφορούσαν επενδύσεις και λειτουργικές αυξήσεις της Ασφάλειας στην εργασία και 23,6 εκατ. ευρώ για το Περιβάλλον για τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος.

Ο Όμιλος της MOTOP ΟΪΛ δραστηριοποιείται στον ενεργειακό τομέα και κυρίως σ' αυτόν του πετρελαίου, ο οποίος είναι ένας τομέας όπου κατ' εξοχήν πρέπει να τυγχάνουν εφαρμογής και σεβασμού οι αρχές της εταιρικής υπευθυνότητας και της αειφόρου ανάπτυξης. Και αυτό, γιατί το αργό πετρέλαιο, από την εξόρυξη έως τη μεταφορά και από τη διύλιση έως τη χρήση των παραγώγων του, προκαλεί

περιβαλλοντικές επιπτώσεις, οι οποίες πρέπει να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικά με τα διαθέσιμα τεχνολογικά μέσα.

Στο πλαίσιο της εταιρικής υπευθυνότητας, είναι ουσιώδες η ορθή διαχείριση της εφοδιαστικής αλυσίδας. Μία αειφόρος εφοδιαστική αλυσίδα δε μειώνει μόνο τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς κινδύνους, αλλά μπορεί να αποτελέσει οδηγό αξιών και επιτυχίας τόσο σε επιχειρηματικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Έτσι, η MotorOil προχωράει σε αναλυτική αξιολόγηση των υποψήφιων προμηθευτών με βάση την οικονομική τους βιωσιμότητα αλλά και με βάση ποιοτικά και περιβαλλοντικά κριτήρια. Οι υποψήφιοι προμηθευτές καλούνται να συμπληρώσουν ερωτηματολόγια σχετικά με στοιχεία που αποδεικνύουν τη δυνατότητα ποιοτικής διασφάλισης των παρεχόμενων προϊόντων και υπηρεσιών, τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από τις δραστηριότητές τους, καθώς και τα συστήματα υγιεινής και ασφάλειας που ακολουθούν.

Όσον αφορά στους εργολάβους που εργάζονται στο διυλιστήριο ή στις λοιπές εγκαταστάσεις, ακολουθείται εκτενές πρόγραμμα εκπαίδευσης σε θέματα ασφάλειας πάντα με στόχο το GOAL ZERO-Μηδέν ατυχήματα. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το 2017 συνεχίστηκε το πρόγραμμα μέσω το οποίου εργολάβοι του διυλιστηρίου (580 άτομα) πέρασαν από πρόγραμμα εκπαίδευσης με εξετάσεις και λήψη πιστοποιητικού, διάρκειας 4.640 ωρών. Αναλυτικά προγράμματα αξιολόγησης και εκπαίδευσης ακολουθούνται και στις συνεργαζόμενες εταιρείες βυτιοφόρων που εκτελούν το μεταφορικό έργο.

Γνωρίζοντας ότι καθημερινά δεκάδες βυτιοφόρα κινούνται στους δρόμους για λογαριασμό της εταιρίας, υπάρχει δέσμευση για ελαχιστοποίηση κάθε κινδύνου που προκύπτει από τις οδικές μεταφορές. Έτσι, έχουν αναπτυχθεί εξαιρετικά λεπτομερή προγράμματα, όπου αξιολογούνται οι μεταφορείς και τίθενται αυστηροί στόχοι βελτίωσης, οι οποίοι σε περίπτωση που δεν επιτευχθούν, αποτελούν αίτια λήξης της συνεργασίας. Ως αποτέλεσμα αυτού του πρωτοπόρου προγράμματος, στο τέλος του 2017 τα βυτιοφόρα μεταφορέων είχαν διανύσει πάνω από 21.500.000 χλμ. χωρίς κανένα ατύχημα(MotorOil, 2019b).

3.1.3 Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ): Γενικές πληροφορίες

Ο Όμιλος ΕΛΠΕ με έδρα στην Αθήνα αποτελείται από 42 εταιρείες συμπεριλαμβανομένης και της εισηγμένης στα Χρηματιστήρια Αθηνών και Λονδίνου μητρικής εταιρείας. Η νομική μορφή του Ομίλου είναι αποτέλεσμα της αρχικής συγχώνευσης στο πλαίσιο της εισαγωγής της μητρικής εταιρείας στο χρηματιστήριο

που έγινε το 1998 και των μετέπειτα εταιρικών συναλλαγών (εξαγορές). Ο Όμιλος κατέχει ηγετική θέση στην εγχώρια εμπορία, μέσω της θυγατρικής του ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΑΥΣΙΜΑ ΟΡΥΚΤΕΛΑΙΑ ΑΒΕΕ (ΕΚΟ ΑΒΕΕ), η οποία δραστηριοποιείται στην εγχώρια λιανική εμπορία καθώς και στις πωλήσεις υγραερίου, βιομηχανικών, αεροπορικών, ναυτιλιακών καυσίμων και λιπαντικών.

Αποτελεί την κύρια δραστηριότητα του Ομίλου με 3 διυλιστήρια σε Ασπρόπυργο, Ελευσίνα και Θεσσαλονίκη χωρητικότητας 6,65 εκατ. m³, που καλύπτουν το 65% της διυλιστικής δυναμικότητας της χώρας. Για το 2017 πραγματοποιήθηκε το ιστορικό ύψος παραγωγής προϊόντων στους 15 εκατ. τόνους, με ταυτόχρονη αύξηση των πωλήσεων για 7η συνεχή χρονιά στους 16 εκατ. Τόνους. Παράλληλα, υπήρξε αύξηση κατά 11% των πωλήσεων εσωτερικής αγοράς στους 4,9 εκατ. Τόνους (πετρέλαιο κίνησης & μαζούτ), αύξηση κατά 6% των πωλήσεων αεροπορικών καυσίμων (745 χιλ. τόνοι) και τέλος αύξηση κατά 19% των πωλήσεων ναυτιλιακών καυσίμων (2 εκατ. τόνοι).

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην εμπορία πετρελαιοειδών τόσο στην Ελλάδα, όσο και στο εξωτερικό, μέσω θυγατρικών εταιριών (Κύπρος, Βουλγαρία, Σερβία, Μαυροβούνιο και π.Γ.Δ.Μ.). Στην Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 1.700 πρατήρια με εμπορικά σήματα της ΕΚΟ και της BP, εκ των οποίων πάνω από τα 200 ανήκουν στο δίκτυο των ιδιολειτουργούμενων. Στο εξωτερικό διαθέτει 300 πρατήρια με το εμπορικό σήμα της ΕΚΟ. Η ενοποιημένη εταιρεία διαθέτει το πληρέστερο δίκτυο εφοδιασμού καυσίμων με 15 εγκαταστάσεις αποθήκευσης και διανομής καυσίμων, 23 σταθμούς ανεφοδιασμού αεροσκαφών στα κυριότερα αεροδρόμια, 2 εμφιαλωτήρια υγραερίου, 1 μονάδα παραγωγής και συσκευασίας λιπαντικών.

Ο Όμιλος διατηρεί την ηγετική θέση της ΕΚΟ στα καύσιμα Αεροπορίας και Ναυτιλίας με αύξηση πωλήσεων κατά 9%, ενώ υπάρχει συμφωνία με την BP plc. για αποκλειστική χρήση των εμπορικών της σημάτων για καύσιμα εδάφους στην Ελλάδα μέχρι το τέλος του 2020, με δυνατότητα περαιτέρω ανανέωσης έως το τέλος του 2025 (ΕΛΠΕ, 2019a).

3.1.4 Ελληνικά Πετρέλαια (ΕΛΠΕ): Περιβαλλοντική Πολιτική

Ο Όμιλος ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ, από το 2005, δημοσιοποιεί Απολογισμό Βιώσιμης Ανάπτυξης & Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, με στόχο να συμβάλει στην καλύτερη επικοινωνία και ενημέρωση των κοινωνικών του εταίρων (stakeholders). Η 13η ετήσια έκδοση παρουσιάζει την επιχειρηματική επίδοση του Ομίλου από τρεις

διαφορετικές οπτικές γωνίες: την οικονομική, την περιβαλλοντική και την κοινωνική, για την περίοδο από 01.01.2017 έως 31.12.2017.

Τα στοιχεία που αναφέρονται στον Απολογισμό είναι ενοποιημένα σε επίπεδο Ομίλου, με μικρές εξαιρέσεις σε κάποιους τομείς. Ειδικότερα οι περιβαλλοντικοί δείκτες παρουσιάζονται αναλυτικά για κάθε επιχειρησιακή μονάδα του Ομίλου. Συνεπώς οι πληροφορίες και τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε αυτόν τον Απολογισμό αφορούν τις συγκεκριμένες 9 εταιρείες του Ομίλου: 1. ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε., 2. ΕΚΟ ΑΒΕΕ, 3. ΑΣΠΡΟΦΟΣ Α.Ε., 4. ΔΙΑΧΟΝ ΑΒΕΕ, 5. ΟΚΤΑ ΑΔ ΣΚΟΠJE, 6. JUGOPETROL ΑΔ, 7. HELLENIC PETROLEUM CYPRUS LTD, 8. ΕΚΟ BULGARIA ΕΑΔ, 9. ΕΚΟ SERBIA Α.Δ.

Από το 2007, αξιοποιείται το GRI και το Οικουμενικό Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών (UNGC), ως πλαίσιο για τη σύνταξη αυτού του Απολογισμού, αναλυτικότερα:

- τα GRI (Global Reporting Initiative) Sustainability Reporting Standards καθώς και τους Ειδικούς Δείκτες “Oil & Gas Sector Supplement” – Comprehensive Level
- τα 24 κριτήρια του Οικουμενικού Συμφώνου του ΟΗΕ – Advanced Level

Επίσης από την έκδοση του 2015 ο Όμιλος παρουσιάζει τα στοιχεία του με βάση τα 20 κριτήρια του Ελληνικού Κώδικα Βιωσιμότητας (Επίπεδο Α), που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο της Πρωτοβουλίας «Sustainable Greece 2020» και ουσιαστικά ανταποκρίνεται στην ανάγκη μέτρησης της οικονομικής, περιβαλλοντικής και κοινωνικής επίδοσης.

Επειδή η κατανάλωση ενέργειας αποτελεί σημαντικό λειτουργικό κόστος των δραστηριοτήτων της ΕΛΠΕ, αλλά ταυτόχρονα και την κύρια πηγή των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, ο Όμιλος έχει επενδύσει στην αριστοποίηση της ενεργειακής διαχείρισης, στην εξοικονόμηση ενέργειας, στην παραγωγική δραστηριότητα και στη διοικητική λειτουργία, καθώς και στην αξιοποίηση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Η εφαρμογή της περιβαλλοντικής πολιτικής του Ομίλου που σχετίζεται με την ενέργεια & την κλιματική αλλαγή επιτυγχάνεται με τη χρήση σειράς εργαλείων, όπως η θέσπιση στόχων και δεικτών επίδοσης. Επίσης, παρακολουθούνται όλοι οι περιβαλλοντικοί παράμετροι μέσω ευρωπαϊκών δεικτών και πραγματοποιείται σύγκριση (benchmarking) με τις επιδόσεις του κλάδου στην Ευρώπη. Σημαντικό κομμάτι της διαχείρισης της

κλιματικής αλλαγής εντός του Ομίλου αποτελεί η συνεχής περιβαλλοντική εκπαίδευση του προσωπικού και των κοινωνικών εταίρων σε ολόκληρο το ευρύ φάσμα των δραστηριοτήτων του Ομίλου.

Επιπλέον, ο Όμιλος συμμετέχει ενεργά στη διαμόρφωση πολιτικών για την ενέργεια & την κλιματική αλλαγή, σε εθνικό & ευρωπαϊκό επίπεδο, όπως το Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (EU ETS), την Οδηγία Ενεργειακής Απόδοσης. Η προσέγγιση για τα μέχρι τώρα αποτελέσματα αξιολογούνται θετικά, αν ληφθεί υπόψη η σημαντική πρόοδος στην επίτευξη των ποσοτικών στόχων, στον δείκτη έντασης εκπομπών CO₂ στα διυλιστήρια με τα έργα εξοικονόμησης ενέργειας και στη συνεχή μείωση του ανθρακικού αποτυπώματος μέσω επενδύσεων σε ΑΠΕ.

Ο Όμιλος έχει ως στόχο τη συνεχή μείωση των αέριων εκπομπών μέσω συγκεκριμένων δράσεων, όπως η μεγιστοποίηση της χρήσης αέριων καυσίμων, η χρήση καυσίμων υψηλότερων περιβαλλοντικών προδιαγραφών και η εφαρμογή προηγμένων τεχνολογιών στην παραγωγική διεργασία. Παράλληλα υπάρχει δέσμευση για την αυστηρή τήρηση όλων των εθνικών και ευρωπαϊκών νομοθεσιών και βέλτιστων πρακτικών, με αντιπροσωπευτικό παράδειγμα τη συμμόρφωση με τις Βέλτιστες Διαθέσιμες Τεχνικές για τον κλάδο των πετρελαιοειδών και την Ευρωπαϊκή Οδηγία των Βιομηχανικών Εκπομπών. Η δέσμευση αυτή εκφράζεται εμπράκτως μέσω σημαντικών επενδύσεων σε σύγχρονες τεχνολογίες παραγωγής αλλά και άμεσου περιορισμού των εκπομπών, όπως καυστήρες χαμηλών εκπομπών οξειδίων του αζώτου, φίλτρα κατακράτησης σωματιδίων, μονάδες ανάκτησης πτητικών οργανικών ενώσεων, μονάδες ανάκτησης θείου από τα καυσαέρια, κ.α.

Η προσέγγιση αυτή και τα μέχρι τώρα αποτελέσματα αξιολογούνται ιδιαίτερα θετικά, αν ληφθεί υπόψη η σημαντική μείωση των βασικών δεικτών αέριων εκπομπών την τελευταία πενταετία.

Τέλος ο Όμιλος υιοθετεί και εφαρμόζει στον σχεδιασμό και την υλοποίηση της επενδυτικής στρατηγικής τις αρχές της κυκλικής οικονομίας μέσω βέλτιστων πρακτικών και τεχνολογιών σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής προϊόντος όπως:

- επαναχρησιμοποίηση νερού με σκοπό τη μείωση της κατανάλωσης φρέσκου νερού και της παραγωγής υγρών αποβλήτων.
- μείωση των στερεών αποβλήτων προς υγειονομική ταφή μέσω επενδύσεων σε σύγχρονες μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων και μέσω συνεργειών για περαιτέρω

αξιοποίηση από τρίτους, όπως ενεργειακή αξιοποίηση των ελαιωδών αποβλήτων των διυλιστηρίων από τρίτους ή άλλων αποβλήτων ως πρόσθετα στα παραγόμενα προϊόντα τους.

- ανάπτυξη συνεργειών για την αξιοποίηση των αποβλήτων για ανάκτηση ενέργειας ή / και πρώτων υλών μεταξύ των πολυάριθμων δραστηριοτήτων του Ομίλου, όπως επαναδιύλιση ελαιωδών υγρών αποβλήτων από εγκαταστάσεις εμπορίας (ΕΛΠΕ, 2019b).

Κεφάλαιο 4: Ανάλυση Δεδομένων και Ερμηνεία Ευρημάτων

4.1 Εισαγωγή

Για την άρτια ανάλυση και απεικόνιση των αποτελεσμάτων που προέκυψαν από την έρευνα που διενεργήθηκε στις Εκθέσεις Εταιρική Κοινωνικής Ευθύνης των εταιριών MotorOil και ΕΛΠΕ κρίθηκε σκόπιμο να χρησιμοποιηθεί η περιγραφική στατιστική με τη συνδρομή του στατιστικού πακέτου SPSS 20.0 καθώς και του πακέτου υπολογιστικών φύλλων του Excel.

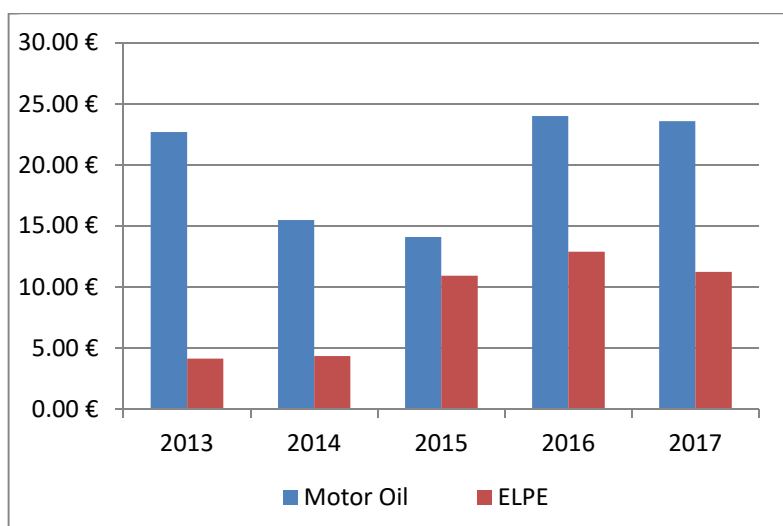
Πιο συγκεκριμένα, αναφορικά με την περιγραφική στατιστική ανάλυση δίνεται για κάθε συγκρίσιμο δείκτη πληροφορίες για το ύψος (στις αντίστοιχες μονάδες μέτρησης) και η ετήσια μεταβολή για τα έτη 2013-2017 ενώ τα αποτελέσματα παρουσιάζονται με τη μορφή διαγραμμάτων. Μετά από κάθε διάγραμμα ακολουθεί ένας σύντομος σχολιασμός των αποτελεσμάτων. Κατά την παρουσίαση των διάφορων δεικτών γίνεται και μία ξεχωριστή αναφορά στα πρότυπα GRI.

Τα πρότυπα GRI είναι τα πρώτα παγκόσμια πρότυπα για την αναφορά βιωσιμότητας. Διαθέτουν μια αρθρωτή, αλληλένδετη δομή και αντιπροσωπεύουν τις βέλτιστες παγκόσμιες πρακτικές για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με μια σειρά οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών επιπτώσεων. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι περιβαλλοντικές εκθέσεις της MotorOil και της ΕΛΠΕ βασίστηκε στη σειρά GRI Standards, η οποία αποτελεί και την πλέον πρόσφατη και αναθεωρημένη σειρά.

4.2 Αποτελέσματα Περιγραφικής Στατιστικής

Στην παρούσα ενότητα, παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της έρευνας με τη βοήθεια της περιγραφικής στατιστικής μέσα από τη χρήση πινάκων και διαγραμμάτων. Η συλλογή των δεδομένων έγινε για το διάστημα της πενταετίας 2013 έως 2017 όπου και παρατηρούνται οι πρώτες συγκροτημένες προσπάθειες αναδιοργάνωσης και σταθεροποίησης της ελληνικής οικονομίας. Στο παρόν διάστημα παρουσιάστηκε μια συγχρονισμένη προσπάθεια του ιδιωτικού τομέα να αναζητήσει κεφάλαια και χρηματοδότηση στις αγορές του εξωτερικού.

Προτού ξεκινήσει η ανάλυση των δεικτών κρίθηκε απαραίτητο να παρουσιαστεί το σύνολο των περιβαλλοντικών επενδύσεων που πραγματοποιούν οι δύο όμιλοι. Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις αφορούν τις δράσεις άμεσα σχετιζόμενες με το περιβάλλον τόσο εντός όσο και εκτός της επιχείρησης. Περιλαμβάνουν ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος και των εργαζομένων, τη μείωση των απαιτήσεων σε ενέργεια και νερό καθώς και τη βελτίωση της ποιότητας της ατμόσφαιρας με τον περιορισμό των αέριων ρύπων. Οι περιβαλλοντικές επενδύσεις ανήκουν στην ευρύτερη κατηγορία των επενδύσεων ΕΚΕ, η οποία περιλαμβάνει μεταξύ άλλων και δράσεις που αφορούν την τοπική κοινωνία και οικονομία (έργα κοινής ωφέλειας, υποστήριξη τοπικών παραγωγών και προμηθευτών, δημιουργία θέσεων εργασίας, κατάλληλες συνθήκες εργασίας, παροχή βοήθειας σε κοινωνικές ομάδες).

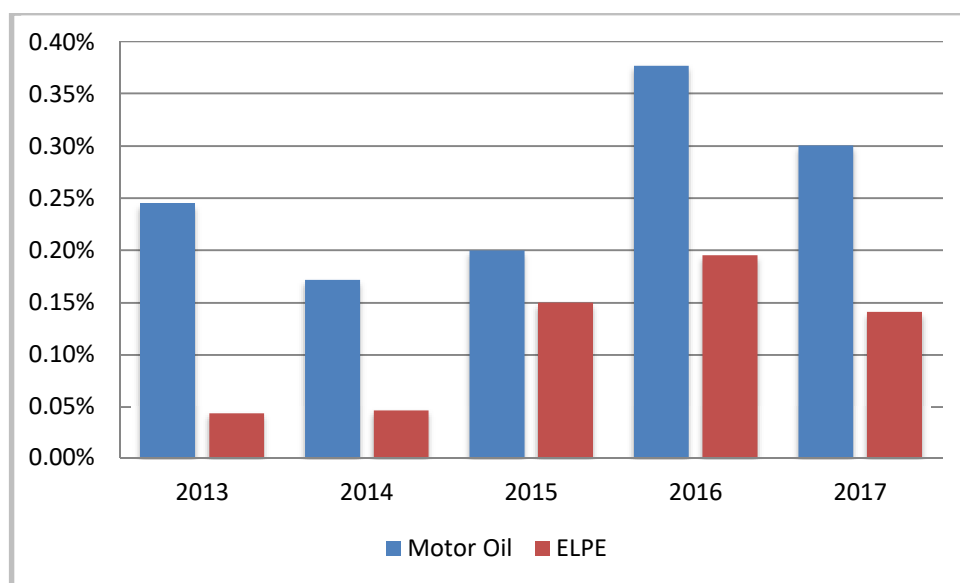
Διάγραμμα 1.1 Σύνολο Περιβαλλοντικών Επενδύσεων (εκατ. €)

Στο διάγραμμα 1.1 παρουσιάζεται το σύνολο των περιβαλλοντικών επενδύσεων που πραγματοποίησαν οι δύο όμιλοι, MotorOil και ΕΛΠΕ. Είναι εμφανής η διαφορά που παρουσιάζουν οι δύο όμιλοι όσον αφορά τις δαπάνες που καταβάλουν για

περιβαλλοντικές επενδύσεις (εκατ. €). Το ύψος των επενδύσεων της MotorOil είναι για το 2016 και 2017 σχεδόν διπλάσιο (ενδεικτικά αναφέρουμε ότι για το έτος 2013 το ύψος των δαπανών είναι για την MotorOil πέντε φορές μεγαλύτερο από την ΕΛΠΕ). Η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι η MotorOil έχει υιοθετήσει μια πολιτική περισσότερο περιβαλλοντική απ' ότι η ΕΛΠΕ.

Το επενδυτικό πρόγραμμα του Ομίλου MotorOil, από το 2000 μέχρι και το 2017 έφτασε στο ύψος των 1.677 εκατ. ευρώ, με κεντρικό πυρήνα την κατασκευή της Νέας Μονάδας Ατμοσφαιρικής Απόσταξης καθώς και του συγκροτήματος Υδρογονοδιάσπασης για την παραγωγή καθαρών καυσίμων. Από το 2000 μέχρι και το 2017, οι σχετικές με το περιβάλλον επενδύσεις ανήλθαν στα 815,1 εκατ. ευρώ, δηλαδή στο 50% του συνολικού επενδυτικού προγράμματος. Το 2017, το συνολικό ύψος των επενδύσεων ανήλθε στα 113,3 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων τα 23,6 εκατ. ευρώ διατέθηκαν σε επενδύσεις που εξυπηρετούσαν στόχους για τη βελτίωση και την προστασία του περιβάλλοντος.

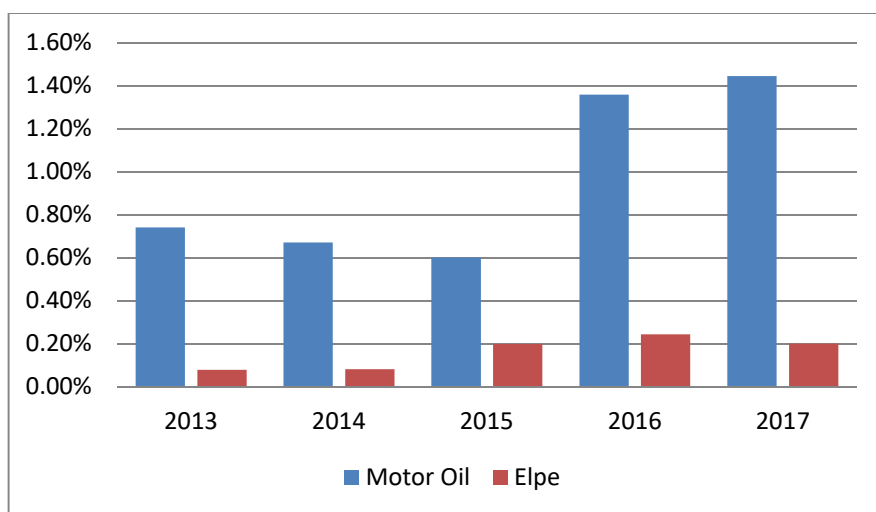
Από την άλλη πλευρά το περιβαλλοντικό πρόγραμμα επενδύσεων την ΕΛΠΕ παρουσιάζεται μικρότερο από αυτό της MotorOil και αν ληφθεί υπ' όψιν το μέγεθος του ομίλου ΕΛΠΕ αναφορικά με το ύψος των πωλήσεων ή των κερδών, τότε το περιβαλλοντικό πρόγραμμα μπορεί να χαρακτηριστεί ως μικρής εμβέλειας.

Διάγραμμα 1.2 Περιβαλλοντικές Επενδύσεις / Κύκλο Εργασιών (%)

Το διάγραμμα 1.2 πληροφορεί για το ποσοστό που συμμετέχουν οι περιβαλλοντικές επενδύσεις στο κύκλο εργασιών. Είναι ξεκάθαρη η εικόνα ότι η MotorOil επενδύει περισσότερο από τον όμιλο ΕΛΠΕ και τα ποσοστά της αγγίζουν το 0,37% για το 2016. Επομένως, η Motor Oil έχει μεγαλύτερες περιβαλλοντικές επενδύσεις τόσο ως

συνολικό ποσό αλλά και ως ποσοστό επί του κύκλου εργασιών. Όσον αφορά την MotorOil οι περιβαλλοντικές επενδύσεις αποτελούν λιγότερο από το μισό και κάποια έτη λιγότερο του ενός τρίτου των συνολικών επενδύσεων σε δράσεις ΕΚΕ. Αντίστοιχα, και η ΕΛΠΕ εμφανίζει το υψηλότερο ποσοστό της το 2016, χωρίς όμως να ξεπερνάει το 0,20%. Παρατηρείται ακόμη μια ανοδική πορεία για την αύξηση των ποσοστών από 2014 έως το 2016, ενώ το έτος 2017 υπάρχει μείωση των ποσοστών και για τους δύο ομίλους. Η μείωση αυτή δεν οφείλεται σε αύξηση του κύκλου εργασιών, αντιθέτως και οι δυο εταιρίες εμφανίζουν αύξηση στις πωλήσεις τους το διάστημα 2016-2017, αλλά σε μείωση των περιβαλλοντικών επενδύσεων.

Διάγραμμα 1.3 Επενδύσεις σε ΕΚΕ / Κύκλο Εργασιών (%)

Αντίστοιχα, το παραπάνω διάγραμμα πληροφορεί για το σύνολο των επενδύσεων σε ΕΚΕ ως ποσοστό του Κύκλου Εργασιών. Και πάλι τα υψηλότερα ποσοστά ανήκουν στον Όμιλο MotorOil με ποσοστά που αγγίζουν και ξεπερνούν το 1% του κύκλου εργασιών. Αντίθετα, η ΕΛΠΕ επενδύει με πολύ μικρότερα ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ 0,08 % έως 0,20 %. Συνεπώς η ΕΛΠΕ, κατευθύνει μεγάλο μέρος του συνόλου των επενδύσεων ΕΚΕ σε περιβαλλοντικές δράσεις. Επίσης κατά το έτος 2017, για την MotorOil, ενώ οι περιβαλλοντικές επενδύσεις μειώνονται σε σχέση με το 2016, οι συνολικές επενδύσεις σε ΕΚΕ αυξάνονται.

GRI302:Energy

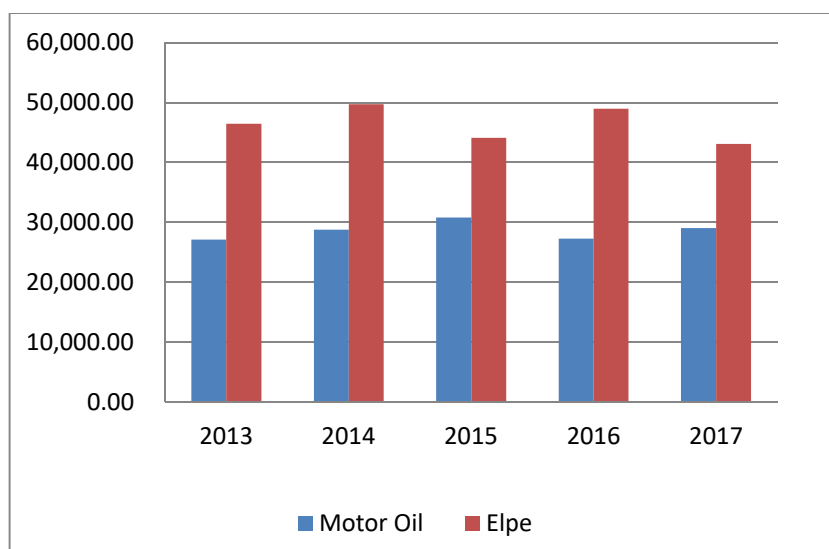
Με βάση το πρότυπο GRIStandards (GRI, 2019d) θα γίνει ανάλυση για την κατηγορία GRI 302. Το GRI 302 ασχολείται με το θέμα της ενέργειας. Ένας οργανισμός μπορεί να καταναλώνει ενέργεια με διάφορες μορφές, όπως καύσιμα, ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση, ψύξη ή ατμό. Η ενέργεια μπορεί να παράγεται ή να αγοράζεται από εξωτερικές πηγές και μπορεί να προέρχεται από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (όπως αιολική, υδροηλεκτρική ή ηλιακή) ή από μη ανανεώσιμες πηγές ενέργειας (όπως άνθρακας, πετρέλαιο ή φυσικό αέριο). Η αποτελεσματικότερη χρήση της ενέργειας και η επιλογή των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας είναι ουσιαστικής σημασίας για την καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος και τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος ενός οργανισμού. Οι γνωστοποιήσεις αυτού του Προτύπου μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις επιπτώσεις ενός οργανισμού σε σχέση με την ενέργεια και τον τρόπο με τον οποίο διαχειρίζεται. Στην κατηγορία GRI 302 : Ενέργεια ανήκουν οι παρακάτω κατηγορίες :

1. 302-1 Κατανάλωση ενέργειας μέσα στον οργανισμό
2. 302-2 Κατανάλωση ενέργειας εκτός του οργανισμού
3. 302-3 Ενεργειακή Απόδοση
4. 302-4 Μείωση της κατανάλωσης ενέργειας
5. 302-5 Μείωση ενεργειακών απαιτήσεων προϊόντων και υπηρεσιών

Από τις παραπάνω κατηγορίες επελέγησαν οι εξής τρεις: κατανάλωση ενέργειας εντός και εκτός του οργανισμού (302-1 και 302-2) και η ενεργειακή απόδοση (302-3). Αφού συγκεντρώθηκαν οι απαραίτητες πληροφορίες υπολογίστηκαν οι δύο δείκτες που παρουσιάζονται παρακάτω. Οι συγκεκριμένοι δείκτες επιλέχθηκαν καθώς δίνουν μια συνολική εικόνα των ενεργειακών απαιτήσεων των υπό εξέταση οργανισμών.

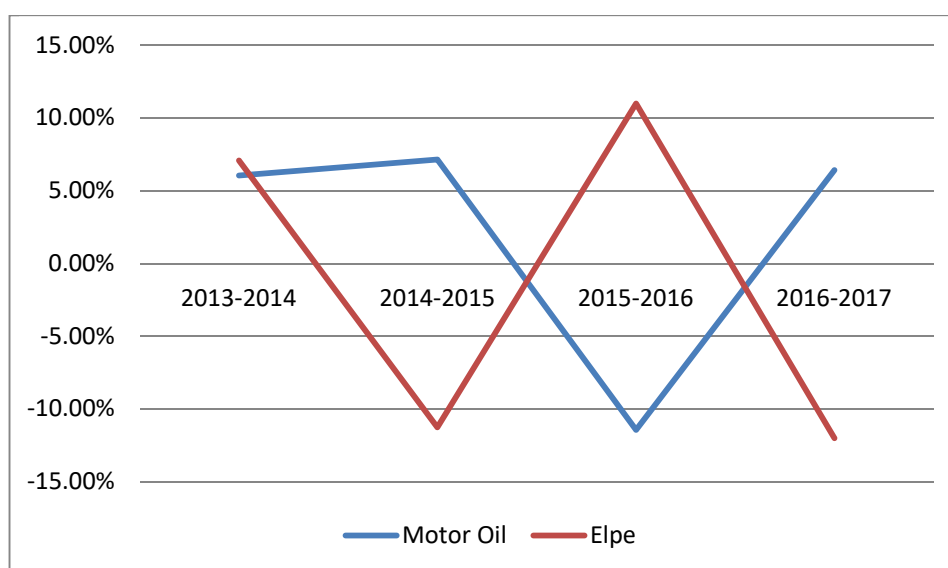
Δείκτης 1ος: Κατανάλωση Ενέργειας εντός και εκτός του οργανισμού (302-1 και 302-2)

Ο πρώτος δείκτης που επιλέχθηκε για διερεύνηση στα πλαίσια της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας είναι αυτός της κατανάλωσης ενέργειας. Στο διάγραμμα 2.1.1 παρουσιάζονται οι συνολικές καταναλώσεις ενέργειας εντός και εκτός του οργανισμού μετρούμενες σε TJ για την υπό εξέταση περίοδο.

Διάγραμμα 2.1.1 Κατανάλωση Ενέργειας

Από το πρώτο γράφημα παρατηρούμε ότι η κατανάλωση ενέργειας της ΕΛΠΕ είναι για το διάστημα 2013-2017 μεγαλύτερη από την MotorOil. Αυτό οφείλεται κυρίως στο διαφορετικό όγκο παραχθέντων προϊόντων, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από τον δεύτερο συγκρίσιμο δείκτη των δύο εταιριών (δείκτη ενεργειακής απόδοσης).

Διάγραμμα 2.1.2 Ετήσιες μεταβολές στην κατανάλωση ενέργειας

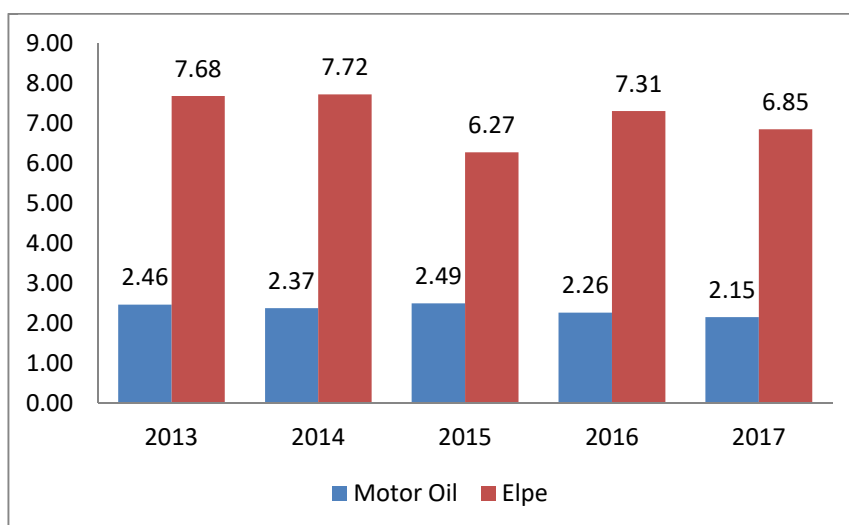
Η ετήσια μεταβολή κατανάλωσης ενέργειας παρουσιάζει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Η MotorOil επιτυγχάνει να πραγματοποιήσει μείωση της ενεργειακής της κατανάλωσης το 2015-2016 σε ποσοστό 11,44 %, λόγω βελτίωσης έργων ενεργειακής διαχείρισης αλλά και σε μικρή μείωση των παραχθέντων προϊόντων. Παρόλα αυτά το διάστημα 2016-2017, παρατηρείται μια αύξηση 6,40 % λόγω της αύξησης των παραχθέντων προϊόντων. Στον επόμενο δείκτη δίνεται μια καλύτερη απεικόνιση των ενεργειακών

αναγκών καθώς, ο δείκτης υπολογίζει τις ενεργειακές ανάγκες ως προς το ύψος της παραγωγής.

Η ΕΛΠΕ εμφανίζει αντίστοιχα μείωση στις περιόδους 2014-2015 (11,25 %) , 2016-2017 (12,00 %) και αύξηση το 2015-2016 (10,98 %). Η μείωση στο διάστημα 2014-2015 προκύπτει κυρίως λόγω της μειωμένης λειτουργίας των διυλιστηρίων ΒΕΑ (Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις Ασπρόπυργου) και ΒΕΕ (Βιομηχανικές Εγκαταστάσεις Ελευσίνας) εξαιτίας προγραμματισμένων γενικών συντηρήσεων (shutdown). Έτσι, η διαφορά που προκύπτει το διάστημα 2015-2016 αφορά την επαναφορά της λειτουργίας του διυλιστηρίου στον Ασπρόπυργο. Ενώ, η μείωση στο διάστημα 2016-2017 προκύπτει κυρίως λόγω προγραμματισμένων γενικών συντηρήσεων στο διυλιστήριο της Ελευσίνας.

Δείκτης 2ος : Ενεργειακή απόδοση –EnergyIntensityIndex (302-3)

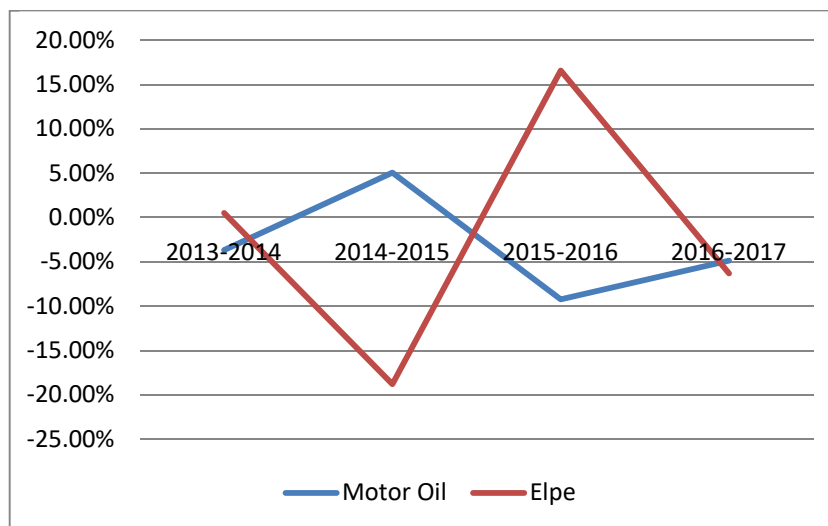
Ο δείκτης ενεργειακής απόδοσης υπολογίζεται ως ο λόγος της καταναλισκόμενης ενέργειας μετρούμενη σε GJ, προς το σύνολο της συνολικής παραγωγής μετρούμενης σε tn. Ο δείκτης αφορά την συνολική κατανάλωση ενέργειας εντός του οργανισμού.

Διάγραμμα 2.2.1 Ενεργειακή απόδοση - EnergyIntensityIndex

Παρατηρείται ότι η ΕΛΠΕ παρουσιάζει σχεδόν τριπλάσιες τιμές από ότι η MotorOil σε ότι αφορά το δείκτη ενεργειακής απόδοσης, ενώ σε απόλυτες τιμές η διαφορά είναι πολύ μικρότερη όπως παρατηρείται στο διάγραμμα 2.1.1. Η διεύρυνση της διαφοράς οφείλεται κυρίως στον παρανομαστή. Η συνολική παραγωγή της ΕΛΠΕ άγγιξε το 2018 τους 15,5 εκατ. ΜΤ (μετρικούς τόνους) ενώ η MotorOil παρήγαγε 13,3 εκατ. ΜΤ πετρελαίου. Επίσης, το παραπάνω διάγραμμα επαληθεύει ότι και οι δύο εταιρίες

πραγματοποιούν ενέργειες για τη μείωση των ενεργειακών τους απαιτήσεων. Η ΕΛΠΕ έχει επιτύχει μείωση κοντά στο 10,81 % (από 7,68 σε 6,85 GJ / tn παραχθέντων προϊόντων), ενώ η MotorOil μείωσε τον δείκτη ενεργειακής απόδοσης κατά 12,6 % (από 2,46 σε 2,15 GJ / tn παραχθέντων προϊόντων).

Διάγραμμα 2.2.2 Ενεργειακή απόδοση (ετήσια μεταβολή 2013-2017)

Η MotorOil καταγράφει σταθερά μειούμενες τιμές στο δείκτη ενεργειακής απόδοσης από το 2015 και μετά, ενώ οι μειώσεις που παρατηρούνται στην ΕΛΠΕ (διάστημα : 2014-2015 και 2015-2017) αφορά κυρίως την προγραμματισμένη παύση λειτουργίας των διυλιστηρίων της. Αναφορικά, η MotorOil έχει προχωρήσει σε επενδύσεις με νέους φούρνους, οι οποίοι ενσωματώνουν την τεχνολογία εξαναγκασμένου ελκυσμού (forced draft) και συνεπώς εξοικονομούν ενέργεια σε σχέση τους παλιούς. Από το 2014, με την αναβάθμιση της μονάδας θερμικής πυρόλυσης (visbreaker) έγινε εγκατάσταση νέου, βελτιωμένης απόδοσης φούρνου προθέρμανσης με αποτέλεσμα εξοικονόμηση καυσίμου έως και 30% σε σχέση με προηγούμενα έτη. Επιπλέον, κατά το 2016 ξεκίνησε το έργο αναβάθμισης των φούρνων της μονάδας απόσταξης κενού, με τα πρώτα αποτελέσματα της αναμενόμενης μείωσης στην κατανάλωση καυσίμου να αναμένονται στην επόμενη περίοδο. Συμπερασματικά, η MotorOil έχει καλύτερο σύστημα διαχείρισης της ενέργειας παρά το γεγονός ότι δεν έχει τις ίδιες σε ποσότητα ενεργειακές απαιτήσεις με τον όμιλο ΕΛΠΕ.

Από τα παραπάνω δύο μεγέθη που εξετάστηκαν, προκύπτει ότι η MotorOil επικρατεί της ΕΛΠΕ τόσο όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επενδύσεις όσο και την ενεργειακή αποδοτικότητα. Αυτό καθώς τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς όρους η MotorOil επενδύει διαχρονικά περισσότερο σε περιβαλλοντικές δράσεις αλλά και καταναλώνει μικρότερα ποσά ενέργειας από την ΕΛΠΕ. Με βάση τα όσα αναφέρθηκαν

παραπάνω, έστω αποσπασματικά, θα μπορούσαμε να συνδέσουμε τις υψηλότερες περιβαλλοντικές επενδύσεις με την βελτιωμένη ενεργειακή απόδοση της MotorOil.

GRI305 :Emissions

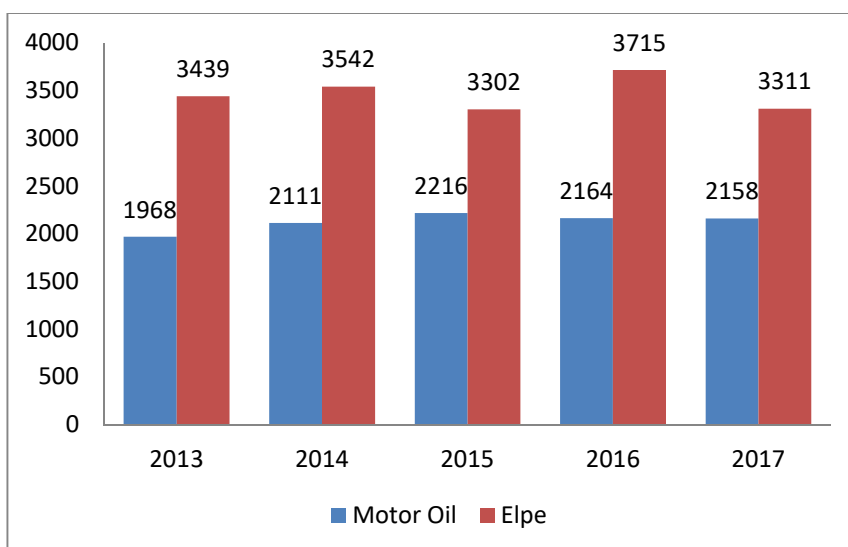
Το GRI 305 περιλαμβάνει εκπομπές των παρακάτω αερίων ρύπων: αέρια θερμοκηπίου, ουσίες που καταστρέφουν το όζον (ODS), οξείδια του αζώτου (NOX) και οξείδια του θείου (SOX), και άλλους σημαντικούς τύπους αερίων. Στην κατηγορία GRI305 : Εκπομπές ανήκουν οι παρακάτω κατηγορίες :

1. 305-1 Άμεσες (Scope 1) εκπομπές GHG
2. 305-2 έμμεση ενέργεια (Scope 2) εκπομπές GHG
3. 305-3 Άλλες έμμεσες (Scope 3) εκπομπές GHG
4. 305-4 Ένταση εκπομπών GHG
5. 305-5 Μείωση των εκπομπών GHG
6. 305-6 Εκπομπές ουσιών που καταστρέφουν το όζον (ODS)
7. 305-7 Οξείδια αζώτου (NOX), οξείδια του θείου (SOX) και άλλες σημαντικές ατμοσφαιρικές εκπομπές

GRI 305-1, 305-2, 305-3Emissions

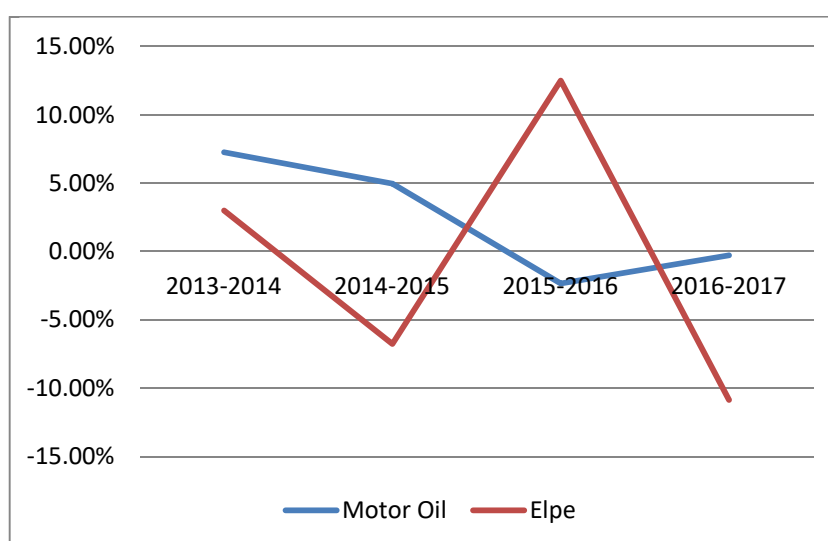
Το πρότυπο GRI 305-1 περιλαμβάνει τις Άμεσες εκπομπές GHG (εκπομπές από δραστηριότητες που ανήκουν ή ελέγχονται από τον οργανισμό), το GRI 305-2 περιλαμβάνει τις Έμμεσες εκπομπές GHG (οι εκπομπές προκύπτουν από την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας που αγοράστηκε ή αποκτήθηκε, θέρμανσης, ψύξης και ατμού που καταναλώθηκε εντός του οργανισμού) και τέλος το GRI 305-3 περιλαμβάνει τις Λοιπές εκπομπές GHG.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι για τις άμεσες εκπομπές GHG και ο Όμιλος ΕΛΠΕ και η MotorOil συμμετέχουν στο Σύστημα Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπών (EU ETS), ενώ από το 2013 ακολουθούν όλες τις διαδικασίες παρακολούθησης, υπολογισμού και επαλήθευσης των εκπομπών σύμφωνα με τους Κανονισμούς της τρίτης φάσης του EU ETS 2013-2020.

Διάγραμμα 3.1 Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂)

Το παραπάνω γράφημα μας πληροφορεί για το ύψος των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα των δύο εταιριών μετρούμενες σε tn. Υψηλότερες τιμές διαχρονικά εμφανίζει η ΕΛΠΕ κυρίως λόγω της υψηλότερης παραγωγής που διαθέτει. Αξίζει να σημειωθεί ότι δεν γίνεται αντιληπτή κάποια προσπάθεια περιορισμού των τιμών για το διάστημα 2013-2017, καθώς αυτές διαχρονικά κινούνται στα ίδια περίπου επίπεδα και για τις δύο εταιρίες. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΛΠΕ εμφανίζει αύξηση 3,72% για το διάστημα 2013-2017, ενώ η MotorOil 9,65%, αντίστοιχα. Η αύξηση για την ΕΛΠΕ προέρχεται κυρίως από την αύξηση το διάστημα 2015-2016 (12,51%) και για την MotorOil από την αύξηση το διάστημα 2013-2015 (12,6%), η οποία και αναλύεται στο παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 3.2 Ετήσιες μεταβολές στις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂)

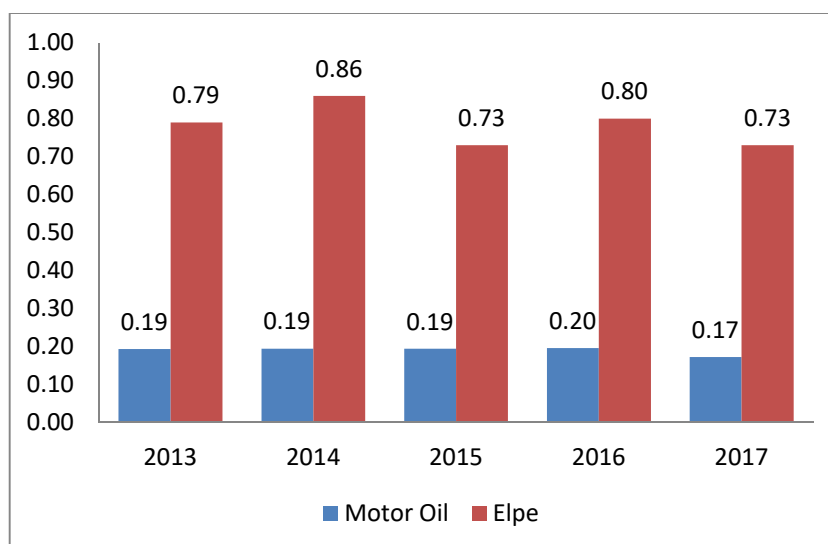
Από τα παραπάνω διαγράμματα μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα. Η μικρή αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από την MotorOil το διάστημα 2013-2014 προέρχεται κυρίως από την αύξηση των όγκων παραγωγής του διωλιστηρίου. Η συνακόλουθη αύξηση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από την MotorOil για το διάστημα 2014-2015 προέρχεται κυρίως από τον αυστηρότερο τρόπο υπολογισμού των εκπομπών σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία. Συγκεκριμένα, το 2015 οι αυξημένοι συντελεστές υπολογισμού λόγω καύσης υγρού καυσίμου οδήγησαν σε αύξηση των εκπομπών κατά 2,2%. Η MotorOil εμφανίζει μια μείωση στις ετήσιες εκπομπές CO₂ από το 2015 και έπειτα.

Η ΕΛΠΕ παρουσιάζει σταδιακή μείωση στο διάστημα 2013-2015 και 2016-2017. Όσον αφορά την παρακολούθηση και αναφορά των εκπομπών του CO₂, η ΕΛΠΕ παρακολουθεί συστηματικά όχι μόνο τις άμεσες εκπομπές CO₂ (Scope 1) αλλά και τις έμμεσες εκπομπές (Scope 2 και 3) στο μεγαλύτερο ποσοστό των δραστηριοτήτων της.

GRI 305-4Emissions

GHG Emissions Intensity Index

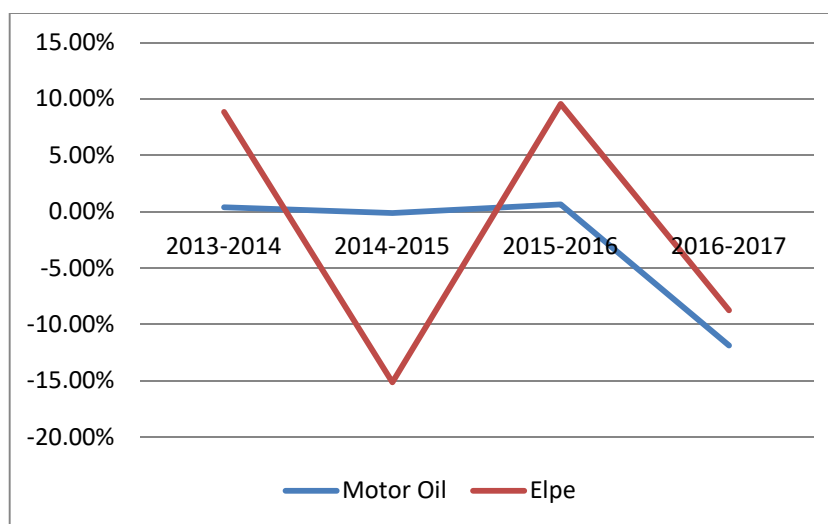
Ο δείκτης έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου είναι ο ρυθμός εκπομπής ενός δεδομένου ρύπου σε σχέση με την ένταση μιας συγκεκριμένης δραστηριότητας ή μιας διαδικασίας βιομηχανικής παραγωγής (για παράδειγμα γραμμάρια διοξειδίου του άνθρακα που απελευθερώνονται ανά megajoule παραγόμενης ενέργειας). Στην συγκεκριμένη περίπτωση ο δείκτης υπολογίζεται ως ο λόγος των δημιουργούμενων εκπομπών, μετρούμενων σε τόνους, ανά τόνο παραχθέντων προϊόντων και περιλαμβάνει εκπομπές των κυριότερων αερίων του θερμοκηπίου, CO₂, CH₄, N₂O και HFCs και αφορά άμεσες (Scope 1), έμμεσες (Scope 2) και άλλες έμμεσες (Scope 3) εκπομπές.

Διάγραμμα 4.1 Δείκτης έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHG Emissions Intensity Index)

Το παραπάνω γράφημα μας πληροφορεί για το δείκτη έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου των δύο εταιριών. Όπως και στο Διάγραμμα 2.2.1, όπου εξετάστηκε η ενεργειακή απόδοση των δύο εταιριών, είναι εμφανής η διαφορά μεταξύ τους. Η ΕΛΠΕ παρουσιάζεται να λειτουργεί δαπανώντας περισσότερη ενέργεια ανά μονάδα προϊόντος και ρυπαίνοντας την ατμόσφαιρα με περισσότερο διοξείδιο του άνθρακα ανά μονάδα προϊόντος. Είναι ενδιαφέρον ότι η διαφορά μεταξύ των δύο εταιριών είναι μεγαλύτερη στον δείκτη έντασης εκπομπών GHG από ότι στον δείκτη ενεργειακής απόδοσης. Συνεπώς, μπορεί να υποστηριχθεί ότι οι αυξημένες περιβαλλοντικές επενδύσεις της MotorOil αποδίδουν τόσο καθώς οδηγούν σε μεγαλύτερη ενεργειακή απόδοση όσο και σε αποτελεσματικότερο σύστημα ελέγχου των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Αντιληπτή γίνεται μια προσπάθεια μείωσης του δείκτη για το διάστημα 2013-2017, καθώς αυτές κινούνται διαχρονικά σε μειούμενα επίπεδα για τις δύο εταιρίες. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΛΠΕ εμφανίζει μείωση 7,59% για το διάστημα 2013-2017, ενώ η MotorOil 11%, αντίστοιχα.

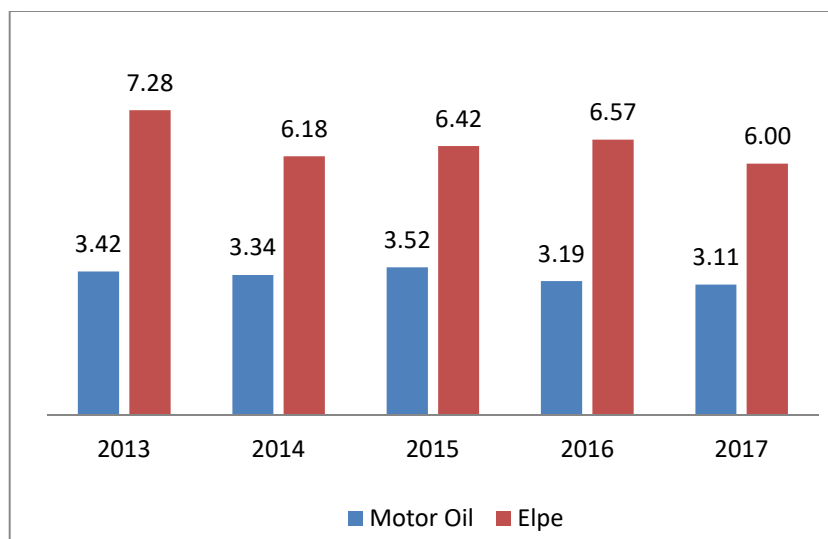
Διάγραμμα 4.2 Ετήσιες μεταβολές του δείκτη έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (GHGEmissionsIntensityIndex)

Όπως πληροφορεί και το παραπάνω διάγραμμα, η MotorOil επιδίωξε και επέτυχε ο δείκτης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου να λάβει τιμές σταθερές ή και μειούμενες (διάστημα 2016-2017). Η MotorOil επένδυσε στην μείωση εκπομπών tCO_2 / t παραχθέντων προϊόντων με την αντικατάσταση του φούρνου F101 με νέο υψηλότερης ενεργειακής απόδοσης. Παράλληλα, εφάρμοσε νέο σύστημα βελτίωσης της κατεργασίας των αλκαλικών αποβλήτων μέσω της αναβάθμισης της μονάδας εξουδετέρωσης καυστικής με σκοπό την μείωση του φορτίου οσμηρών ουσιών. Από την άλλη, για τον όμιλο ΕΛΠΕ, ο δείκτης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου εμφάνισε σχεδόν την ίδια μεταβολή (μείωση στο διάστημα 2013-2015 και 2016-2017 και αύξηση στο διάστημα 2015-2016) με τις εκπομπές των διοξειδίων του άνθρακα, γεγονός που οδηγεί στο συμπέρασμα ότι οι εκπομπές διοξειδίων του άνθρακα αποτελούν καθοριστικό παράγοντα και υψηλό ποσοστό των εκπομπών που περιλαμβάνονται στο δείκτη εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

GRI 305-7 Emissions

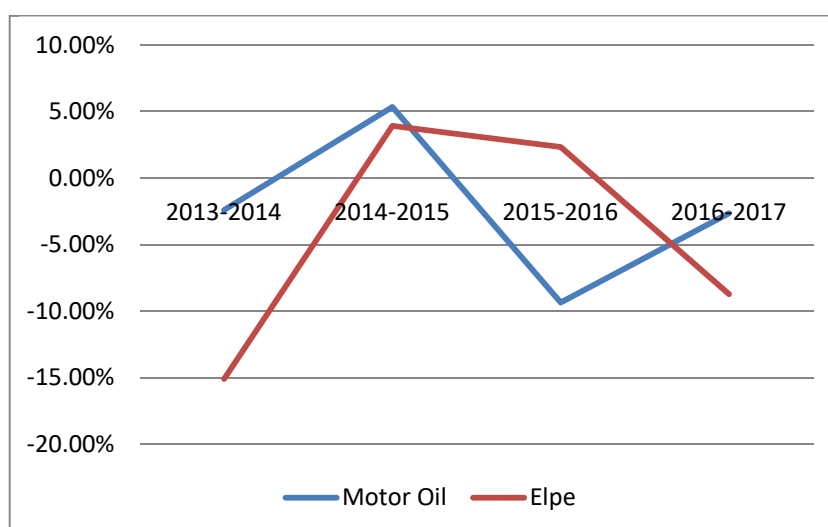
Το πρότυπο GRI 305-7 περιλαμβάνει το σύνολο των οξειδίων του αζώτου (NOX), του θείου (SO₂) και άλλες σημαντικές ατμοσφαιρικές εκπομπές. Ρύποι όπως το NOX και το SO₂ έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο κλίμα, στα οικοσυστήματα, στην ποιότητα του αέρα, στη γεωργία και στην υγεία των ανθρώπων και των ζώων. Η υποβάθμιση της ποιότητας του αέρα, των δασών και οι ανησυχίες για τη δημόσια υγεία έχουν οδηγήσει σε τοπικούς και διεθνείς κανονισμούς για τον έλεγχο των εκπομπών αυτών των ρύπων. Οι μειωμένες εκπομπές ρύπων που υπόκεινται σε ρύθμιση προκαλούν βελτιωμένες

συνθήκες υγείας για τους εργαζομένους και τις τοπικές κοινότητες και μπορούν να βελτιώσουν τις σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη.

Διάγραμμα 5.1 Εκπομπές Διοξειδίου του Θείου (SO₂)

Το παραπάνω διάγραμμα περιέχει πληροφορίες για το δείκτη εκπομπών αερίων του θείου (SO₂) των δύο εταιριών μετρούμενων σε χιλ. ΜΤ.Οι χαμηλότερες τιμές που εμφανίζει η MotorOil μπορούν να εξηγηθούν από το καλύτερο σύστημα διαχείρισης εκπομπών διοξειδίου του θείου που διαθέτει η MotorOil, όπως επιβεβαιώνεται και στο διάγραμμα 6.1. Ευδιάκριτη γίνεται η προσπάθεια μείωσης του δείκτη για το διάστημα 2013-2017 και από τις δύο εταιρίες, καθώς αυτές κινούνται διαχρονικά σε μειούμενα επίπεδα. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΛΠΕ εμφανίζει μείωση 17,61% για το διάστημα 2013-2017, ενώ η MotorOil 9,23%, αντίστοιχα.

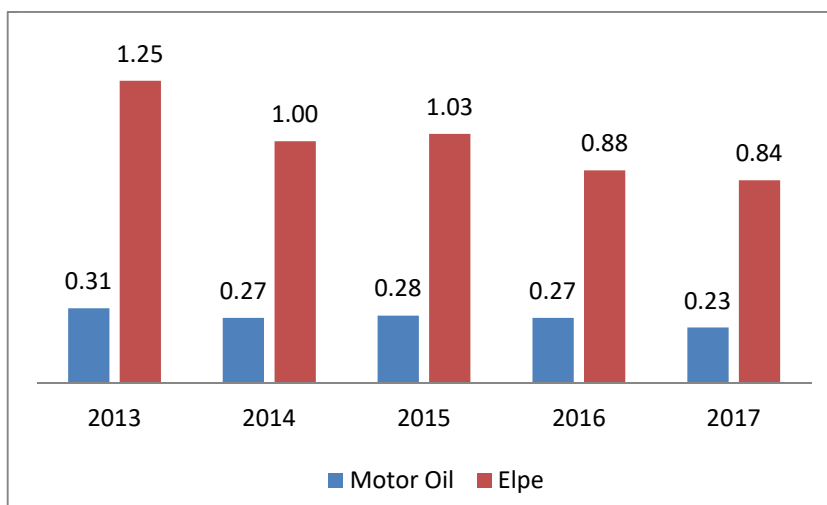
Διάγραμμα 5. 2 Ετήσια μεταβολή στις εκπομπές Διοξειδίου του Θείου (SO₂)

Είναι εμφανές ότι και οι δύο εταιρίες (MotorOil και ELPE) πραγματοποιούν ενέργειες προκειμένου να μειώσουν τις εκπομπές SO₂. Υπάρχει μια σταδιακή μείωση των εκπομπών διοξειδίου του θείου και για τις δύο εταιρίες, ακόμη και το διάστημα 2016-2017 η MotorOil εμφανίζει έστω και μικρή μείωση της τάξης του 2,63%.

Η MotorOil εμφάνισε αύξηση το 2015 στις εκπομπές διοξειδίου του θείου αλλά και των αντίστοιχων δεικτών ανά ποσότητα πρώτων υλών και προϊόντων. Η αύξηση οφείλεται στους γενικότερους οικονομικούς παράγοντες που διαμόρφωσαν την αγορά διύλισης το 2015 με αποτέλεσμα η τιμή του φυσικού αερίου να κυμαίνεται σε πολύ υψηλά επίπεδα κάτι που οδήγησε στην χρήση παραδοσιακών καυσίμων (μαζούτ) στο μίγμα καυσίμου ιδιοκατανάλωσης. Παρόλα αυτά συνεχίζεται η μακροχρόνια πτωτική τάση των εκπομπών σε σχέση με τα προηγούμενα έτη.

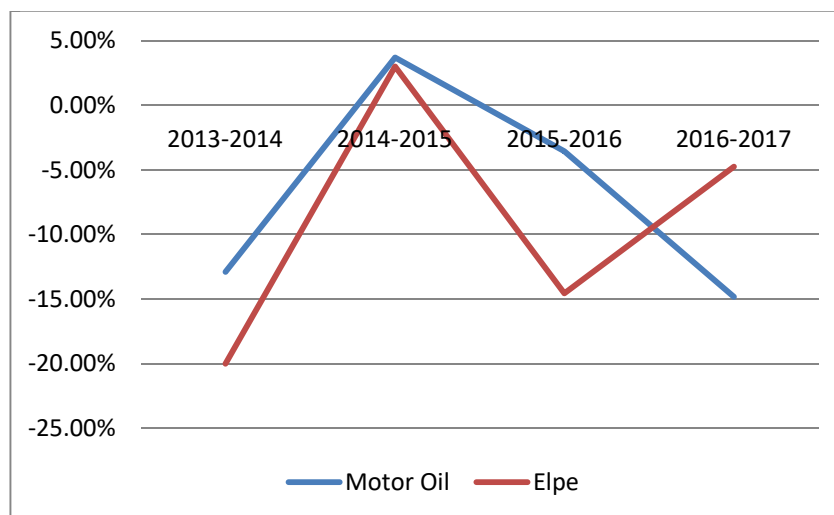
Αντίστοιχα, η ELPE εμφάνισε αύξηση των τιμών των οξειδίων του θείου το 2015 και 2016 σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Η αύξηση αυτή οφείλεται στη μικρή αύξηση της κατανάλωσης υγρών καυσίμων στο διυλιστήριο Ελευσίνας λόγω προγραμματισμένης συντήρησης της μονάδας παραγωγής, του περιβαλλοντικά υψηλών προδιαγραφών και μηδενικού θείου, αερίου καυσίμου Flexigas.

Όσον αφορά τη συμμόρφωση με τα ισχύοντα όρια της νομοθεσίας, ενδεικτικά αναφέρεται ότι οι εκπομπές SO₂ παρέμειναν πολύ χαμηλότερα -54% για την ELPE και -78,25% για την MotorOil από το ισχύον όριο των περιβαλλοντικών όρων λειτουργίας (σε τόνους/έτος). Σημειώνεται ότι το προαναφερθέν όριο για τις εκπομπές θειούχων ενώσεων μειώθηκε το 2013 κατά 30% σε σχέση με το όριο που ίσχυε μέχρι το 2012.

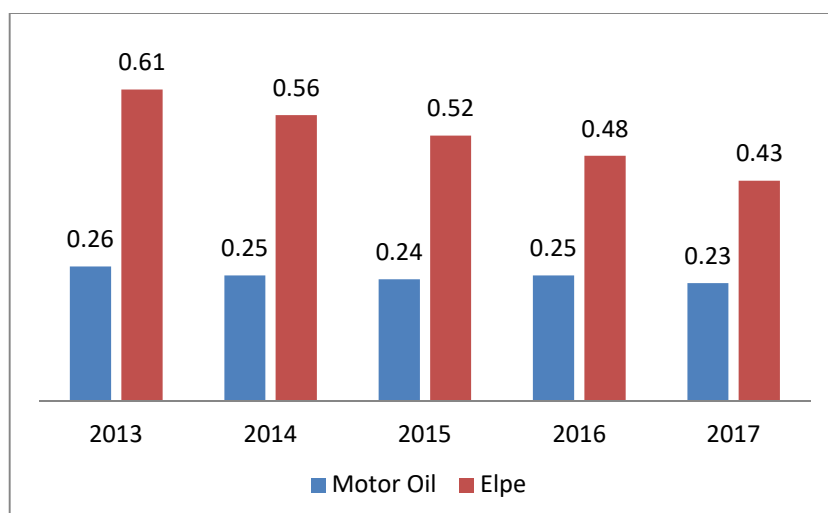
Διάγραμμα 6.1 Δείκτης έντασης εκπομπών SO₂ – Emission Intensity Index SO₂

Το διάγραμμα 6.1 περιλαμβάνει πληροφορίες για το δείκτη έντασης εκπομπών SO₂ των δύο εταιριών. Ο δείκτης υπολογίζεται ως ο λόγος των εκπομπών διοξειδίου του θείου (σε kg) προς την ποσότητα παραγόμενων προϊόντων (σε tn). Η διαφορά μεταξύ των δύο εταιριών είναι εμφανής και σε αυτό το γράφημα. Τα διαφορετικά αποτελέσματα οφείλονται κυρίως στον αριθμητή του δείκτη, δηλαδή στο ύψος των εκπομπών SO₂, τα οποία επαληθεύονται και από το διάγραμμα 5.1.

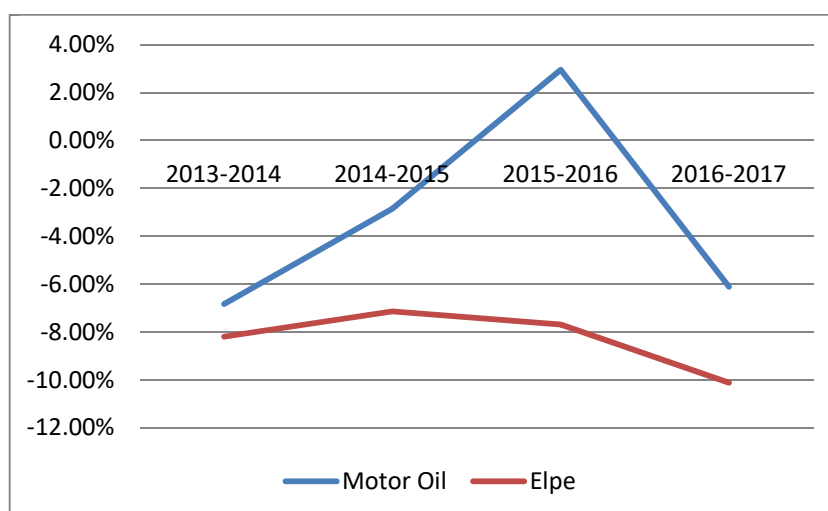
Διάγραμμα 6.2 Ετήσια μεταβολή του δείκτη έντασης εκπομπών SO₂

Όπως αποδεικνύεται και παραπάνω, υπάρχει διαχρονικά και για τις δύο εταιρίες σταδιακή μείωση του δείκτη, κυρίως από το έτος 2014 και έπειτα. Πιο συγκεκριμένα, η ΕΛΠΕ κινείται στο διάστημα 2014-2017 σε αρνητικά νούμερα, εμφανίζοντας το διάστημα 2016-2017 φθίνουσα μείωση (-4,76%). Αντίστοιχα και η MotorOil επιτυγχάνει να κυμανθεί σε αρνητικές τιμές (διάστημα 2014-2017) με αύξοντα αριθμό (από -3,57% το 2015-2016 σε 14,81% το 2016-2017). Η μείωση αυτή οφείλεται στο ότι η MotorOil εγκατέστησε το 2016 αναλυτές συνεχούς μέτρησης SO₂, NO_x, αιωρούμενων σωματιδίων, CO και των συνθηκών λειτουργίας (O₂, H₂O, πίεση, θερμοκρασία και ροή αερίων) στις καπνοδόχους των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας με ονομαστική θερμική ισχύ > 100 MW, κάτι το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την περαιτέρω μείωση των επιπέδων του δείκτη (το διάστημα 2015-2016 υπάρχει μείωση κοντά στο 14,81%).

Διάγραμμα 7.1 Δείκτης έντασης εκπομπών NOx- Emission Intensity Index NOx

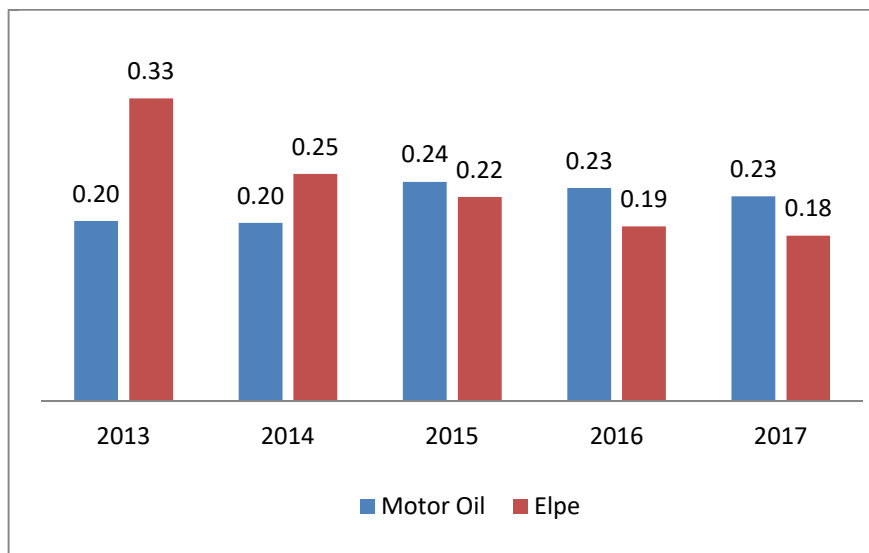
Το διάγραμμα 7.1 περιλαμβάνει πληροφορίες για το δείκτη έντασης εκπομπών NOx των δύο εταιριών. Ο δείκτης υπολογίζεται από το πηλίκο των εκπομπών οξειδίων του αζώτου (σε kg) προς την ποσότητα παραγόμενων προϊόντων (σε tn). Η διαφορά μεταξύ των δύο εταιριών είναι εμφανής και σε αυτό το γράφημα. Τα διαφορετικά αποτελέσματα οφείλονται κυρίως στον αριθμητή του δείκτη, δηλαδή στο ύψος των εκπομπών NOx. Για τον όμιλο της Motor Oil υπάρχει σε εξέλιξη σταδιακό πρόγραμμα αναβάθμισης των φούρνων του δυλιστηρίου με την υιοθέτηση της τεχνολογίας εξαναγκασμένου ελκυσμού (Forced draft) -η οποία αυξάνει την απόδοση ενός φούρνου πάνω από 6%- και αντικατάστασης των υπαρχόντων καυστήρων με νέους, μεγαλύτερης ενεργειακής απόδοσης και χαμηλής εκπομπής οξειδίων αζώτου (low NOx).

Διάγραμμα 7.2 Ετήσια μεταβολή του δείκτη έντασης εκπομπών NOx

Διαχρονικά παρατηρείται και για τις δύο εταιρίες μια προσπάθεια μείωσης του δείκτη εκπομπών οξειδίων του αζώτου όπως πληροφορεί το διάγραμμα 7.2. Ο δείκτης

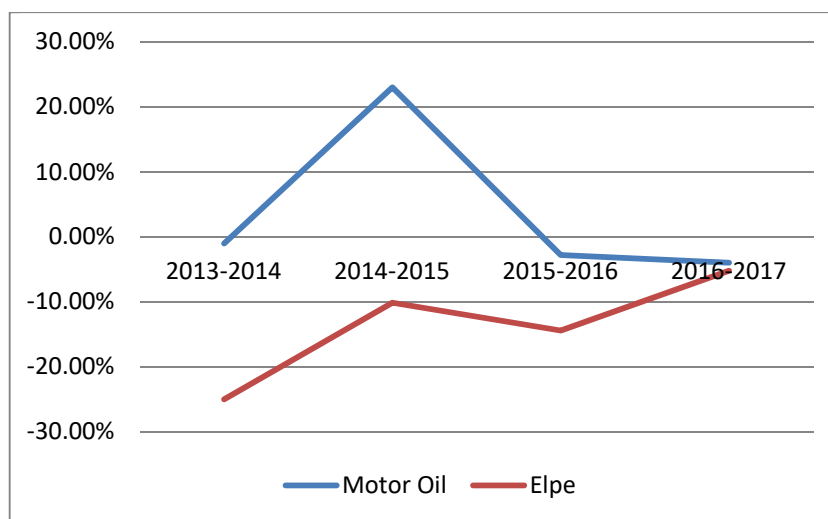
εκπομπών σωματιδίων του αζώτου μειώνεται για την MotorOil με φθίνοντα ρυθμό μέχρι το 2016 όπου και εμφανίζει μια μικρή αύξηση (κοντά στο 2,94%), για να επανέλθει σε ακόμα χαμηλότερα επίπεδα ένα χρόνο μετά. Αντίστοιχα, η ΕΛΠΕ κινείται σε όλο το διάστημα 2013-2017 σε αρνητικές τιμές με αύξοντα ρυθμό, φτάνοντας το διάστημα 2016-2017 σε μείωση 10,12%.

Διάγραμμα 8.1 Εκπομπές Σωματιδίων PM10

Το διάγραμμα 8.1 περιλαμβάνει πληροφορίες για τις εκπομπές σωματιδίων PM10 των δύο εταιριών. Αιωρούμενα σωματίδια (PM10) ονομάζονται τα υγρά ή στερεά σωματίδια τα οποία έχουν το κατάλληλο ειδικό βάρος και τις κατάλληλες διαστάσεις που τους επιτρέπουν να αιωρούνται για μεγάλα χρονικά διαστήματα. Η διάμετρος των σωματιδίων αυτών κυμαίνεται από 0,0002 μm ως 500μm, ενώ χαρακτηρίζονται ως πολυσύνθετα μείγματα οργανικής και ανόργανης ύλης. Οι κύριες ανθρωπογενείς πηγές είναι κυρίως οι βιομηχανικές δραστηριότητες, οι κατασκευές καθώς και οι αγροτικές δραστηριότητες. Για τα αιωρούμενα σωματίδια (ΑΣ) δεν προβλέπεται όριο συναγεμμού από την ευρωπαϊκή και την ελληνική ισχύουσα νομοθεσία, αλλά καθορίζεται για την προστασία της υγείας του ανθρώπου η ημερήσια οριακή τιμή στα 50 μg/m³ για τα PM10, χωρίς να πρέπει να γίνει υπέρβαση περισσότερες από 35 φορές το έτος. Επίσης τίθεται για τα PM10 και η ετήσια οριακή τιμή των 40 μg/m³. Ακόμη, στα σωματίδια PM10 για την οριακή τιμή των 50 μg/m³ καθορίζεται ημερησίως ένα περιθώριο ανοχής στο 50% της οριακής τιμής, κατά το οποίο επιτρέπεται να γίνεται υπέρβασή της, ενώ για την οριακή τιμή των 40 μg/m³ ετησίως, το περιθώριο ανοχής είναι στο 20% της οριακής τιμής (Μελάς, 2012).

Από το διάγραμμα 8.1 παρατηρείται ότι και οι δύο εταιρίες τηρούν τις ημερήσιες οριακές τιμές χωρίς να πλησιάζουν ή να υπαίρβαινουν το ισχύον όριο (50 µg/m³). Και οι δύο όμιλοι έχουν αναλάβει ενεργή δράση αναφορικά με την έκθεση των αιωρούμενων σωματιδίων (αυστηροποίηση της αντιρρυπαντικής πολιτικής, αντικατάσταση και αναβάθμιση των ηλεκτροστατικών φίλτρων με φίλτρα υψηλών αποδόσεων, χρήση βελτιωμένων αντιρρυπαντικών τεχνολογιών) και φαίνεται να έχουν θεσπίσει μια άτυπη πολιτική να μην υπερβούν τιμές άνω του 0,20-0,25 µg/m³.

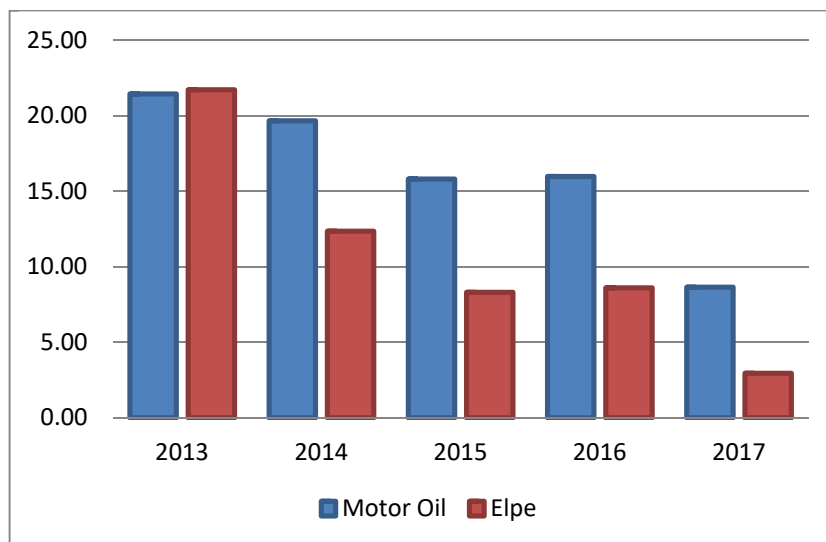

Διάγραμμα 8.2 Ετήσια μεταβολή των εκπομπές Σωματιδίων PM10

Αντίστοιχα, τα δύο διαγράμματα πληροφορούν για μια διαχρονική μείωση των εκπομπών σωματιδίων PM10 από το 2014 και έπειτα. Η μεταβολή που παρατηρείται στην ΕΛΠΕ έχει φθίνοντα ρυθμό (αλλά παραμένει αρνητική ακόμα και το διάστημα 2016-2017), ενώ η MotorOil έχει μείωση το διάστημα 2014-2017. Η μόνη περίοδος που παρουσιάζεται αύξηση των εκπομπών σωματιδίων είναι το έτος 2015 από την MotorOil με ποσοστό που φθάνει το 23,01 %. Το 2015 παρατηρήθηκαν δυο υπερβάσεις στη συγκέντρωση των αιωρούμενων σωματιδίων στην ατμόσφαιρα οι οποίες οφείλονταν στις επικρατούσες μετεωρολογικές συνθήκες στην περιοχή (μεταφορά σκόνης από την Αφρική). Κατόπιν της παρέλευσης του φαινομένου οι τιμές επανήλθαν στα φυσιολογικά επίπεδα. Για τις ανωτέρω υπερβάσεις, ενημερώθηκαν οι αρμόδιες αρχές σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στους περιβαλλοντικούς όρους της εγκατάστασης.

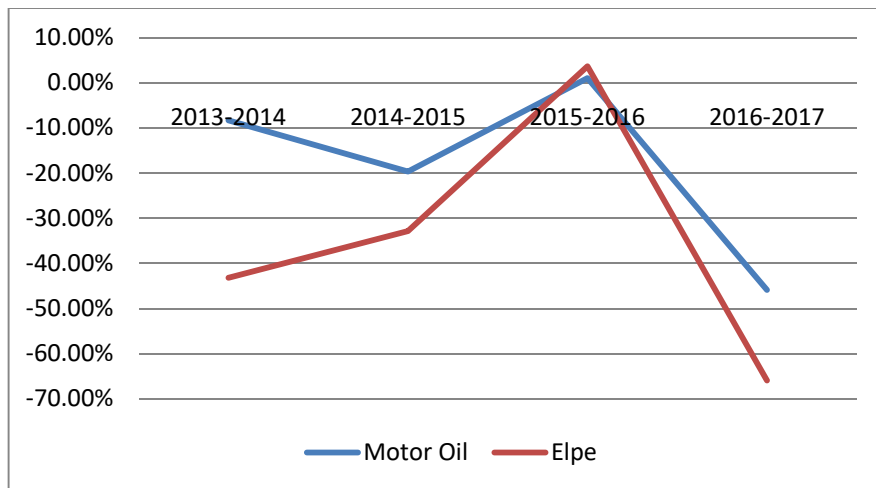
Το διάγραμμα 9.1 αποτυπώνει το ύψος των άμεσων εκπομπές άλλων αερίων θερμοκηπίου εκτός CO₂, όπως είναι CH₄, HFCs, N₂O, SF₆, HCFCs. Τα αποτελέσματα παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ιδιαίτερα επειδή ο όμιλος της MotorOil κινείται σε υψηλότερα επίπεδα από ότι η ΕΛΠΕ. Είναι ίσως ο μόνος δείκτης που η MotorOil

εμφανίζεται με υψηλότερες τιμές στο διάστημα 2013-2017. Παρότι παρατηρείται μια κατακόρυφη μείωση και για τους δύο ομίλους από το 2016 και έπειτα, η αντιρρυπαντική πολιτική που ακολούθησε ο όμιλος των ΕΛΠΕ είναι περισσότερο αυστηρή από αυτή που ακολούθηθηκε από την MotorOil.

Διάγραμμα 9.1 Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου (CH₄, N₂O, HFCs)

Προτού προκύψουν αυθαίρετα συμπεράσματα αναφορικά με τις τιμές που εμφανίζει ο όμιλος MotorOil πρέπει να σημειωθεί ότι το Δυλιστήριο δεν είναι η μοναδική πηγή αερίων ρύπων στην ευρύτερη περιοχή των εγκαταστάσεων. Καθώς, το αέριο που καταλαμβάνει το υψηλότερο ποσοστό στην ομάδα των αερίων του θερμοκηπίου εκτός του CO₂, είναι το μεθάνιο (CH₄), αξίζει να αναφερθεί ότι υπάρχουν πληθώρα άλλων πηγών αερίων ρύπων που επηρεάζουν τις τιμές του συγκεκριμένου αερίου. Πιο συγκεκριμένα, το δυλιστήριο της MotorOil βρίσκεται κοντά σε μεγάλο οδικό και σιδηροδρομικό άξονα (Εθνική οδός Αθηνών – Κορίνθου), ενώ έντονη είναι και η παρουσία και λειτουργία και άλλων Βιομηχανικών Μονάδων που επηρεάζουν την ποιότητα της ατμόσφαιρας της περιοχής.

Διάγραμμα 9.2 Εκπομπές Αερίων του Θερμοκηπίου (CH₄, N₂O, HFCs) (ετήσια μεταβολή 2013-2017)

Το διάγραμμα 9.2 πληροφορεί για την ετήσια μεταβολή των εκπομπών αερίων εκτός του διοξειδίου του άνθρακα. Αξίζει να αναφερθεί ότι το διάστημα 2013-2017 η MotorOil εμφάνισε μείωση κοντά στο 59,71 %, ενώ η ΕΛΠΕ μείωση 86,52%. Η ταυτόχρονη αύξηση που σημειώθηκε το 2016 και στις δύο εταιρίες (1,08 % για την MotorOil και 3,71 % για την ΕΛΠΕ) οφείλεται κυρίως σε αύξηση των συντελεστών υπολογισμού των εκπομπών μεθανίου. Από το 2016 και έπειτα και οι δύο εταιρίες πέτυχαν τη μείωση των εκπομπών με διψήφια ποσοστά (-45,09 % για την MotorOil και -65,93% για την ΕΛΠΕ), λόγω των αυστηρότερων μέτρων που θεσπίστηκαν.

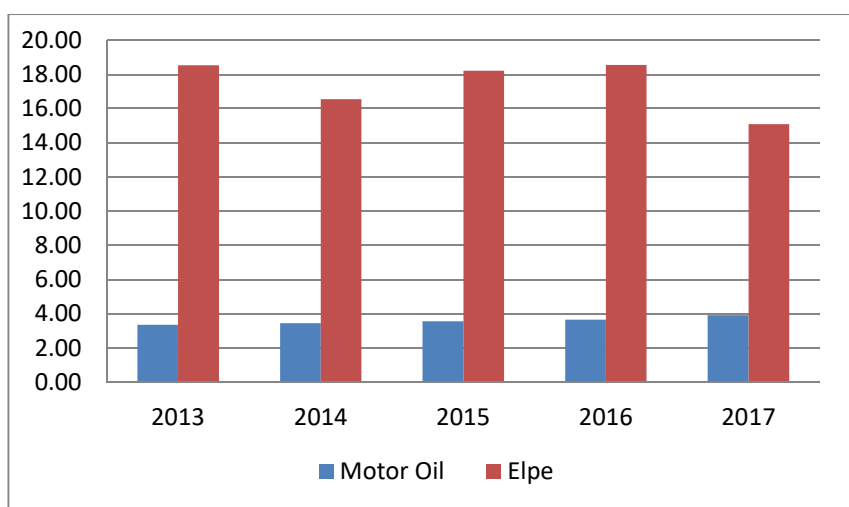
GRI 303- Water

Το GRI 303 ασχολείται με το θέμα του νερού. Η πρόσβαση στα γλυκά νερά είναι απαραίτητη για την ανθρώπινη ζωή και την ευημερία και αναγνωρίζεται από τα Ηνωμένα Έθνη ως ανθρώπινο δικαίωμα. Μια επιχείρηση μπορεί να επηρεάσει τους υδάτινους πόρους μέσω της κατανάλωσης νερού. Η κατανάλωση από το σύστημα ύδρευσης μπορεί να επηρεάσει το περιβάλλον μειώνοντας την στάθμη του νερού, μειώνοντας την ποσότητα νερού που διατίθεται για χρήση ή αλλοιώνοντας την ικανότητα ενός οικοσυστήματος να εκτελεί τις λειτουργίες του. Οι αλλαγές αυτές έχουν ευρύτερο αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής στην περιοχή, συμπεριλαμβανομένων των οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών. και συνέπειες για τις τοπικές κοινότητες ή τους αυτόχθονες πληθυσμούς για τους οποίους η πηγή νερού είναι σημαντική. Οι γνωστοποιήσεις αυτού του Προτύπου μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις επιπτώσεις ενός οργανισμού σε σχέση με το νερό και τον τρόπο διαχείρισής τους. Στην κατηγορία GRI303 : Νερό ανήκουν οι παρακάτω κατηγορίες :

1. 303-1 Νερό ως κοινόχρηστος πόρος
2. 303-2 Διαχείριση των επιπτώσεων που σχετίζονται με την απόρριψη των υδάτων
3. 303-3 Απόσυρση νερού
4. 303-4 Απόρριψη νερού

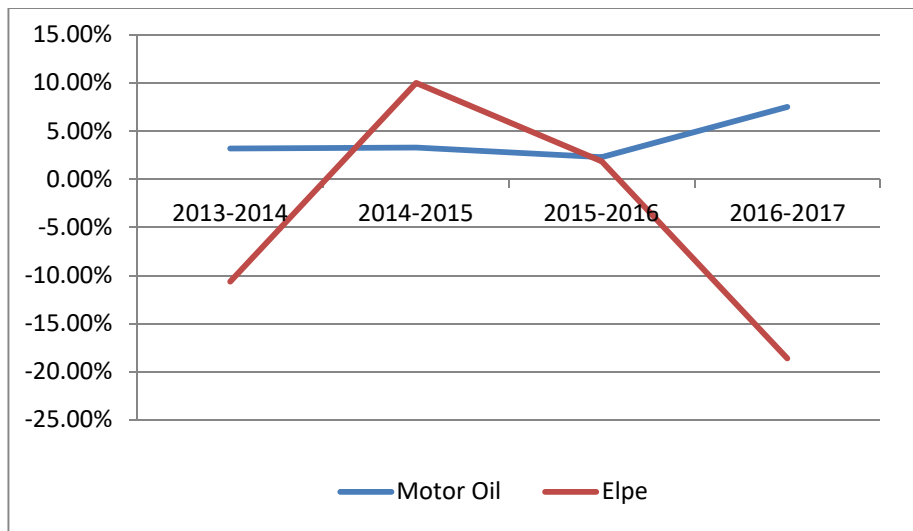
303-5 Κατανάλωση νερού

Επιλέχτηκε να διερευνηθεί η κατηγορία 303-5, καθώς θεωρείται και η σημαντικότερη και περιέχει καλύτερη πληροφόρηση.

Διάγραμμα 10.1 Ετήσια Κατανάλωση Νερού

Το διάγραμμα 10.1 πληροφορεί για την ετήσια κατανάλωση νερού που χρησιμοποιούν οι δύο όμιλοι στις διάφορες δραστηριότητες τους. Η συνολική κατανάλωση της MotorOil κινείται μεταξύ των 3,5-3,9 χιλ. m³, που αντιστοιχεί περίπου στο ένα τέταρτο της κατανάλωσης της ΕΛΠΕ που αγγίζει τα 18 χιλ. m³. Οι μεγάλες διαφορές που παρατηρούνται οφείλονται στη διαφορά της παραγωγικής διαδικασίας που εμφανίζουν οι δύο όμιλοι. Το νερό που χρησιμοποιείται στις διάφορες δραστηριότητες του διυλιστηρίου της MotorOil προέρχεται από την κατεργασία του θαλασσινού νερού σε μονάδα αφαλάτωσης. Επίσης έχει εκμηδενισθεί η προμήθεια νερού υγειονομικής χρήσης με βυτιοφόρα οχήματα και πλοία.

Διάγραμμα 10.2 Ετήσια μεταβολή στην κατανάλωση Νερού

Το διάγραμμα 10.2 παρουσιάζει την ετήσια μεταβολή στην ετήσια κατανάλωση νερού. Ενώ η MotorOil εμφανίζει μια σταθερή αύξηση στο διάστημα 2013-2016 (κοντά στο 3%), το διάστημα 2016-2017 η αύξηση αυτή αγγίζει το 7,49%. Αυτό οφείλεται στην αύξηση της παραγωγής από 12,9 εκατ. MT από 11,5 εκατ. MT. Από την άλλη πλευρά η ΕΛΠΕ εμφανίζει αύξηση στην κατανάλωση νερού το διάστημα 2014-2016. Για το 2015, παρουσιάζεται μια αύξηση της κατανάλωσης νερού σε σχέση με το έτος 2014 (10,01%), η οποία οφείλεται σε αυξημένη ανάγκη κατανάλωσης λόγω των εργασιών γενικής συντήρησης στα διυλιστήρια, πχ. υδραυλικές δοκιμές, καθαρισμός εξοπλισμού. Το 2017 επιτυγχάνει να μειώσει την κατανάλωση νερού για πρώτη φορά στα 15 χιλ. m³. Η μείωση στην παραγωγή υγρών αποβλήτων συνδέεται άμεσα με την χρήση νερού και την αύξηση της επαναχρησιμοποίησης/ανακύκλωσης νερού (από 19 % το 2016 σε 24% το 2017).

GRI 306: Effluents and Waste

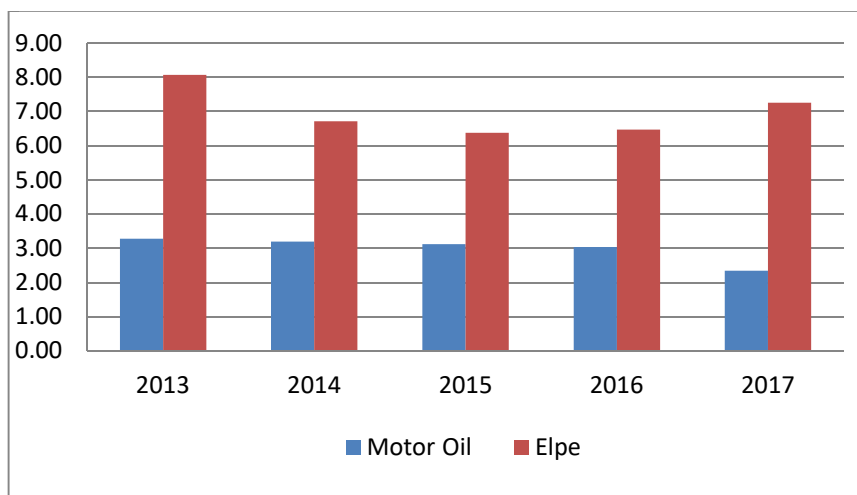
Ο δείκτης GRI 306 ασχολείται με το θέμα των λυμάτων και των αποβλήτων. Αυτό περιλαμβάνει τις απορρίψεις νερού, την παραγωγή, επεξεργασία και διάθεση των αποβλήτων. Οι επιπτώσεις των απορρίψεων νερού ποικίλλουν ανάλογα με την ποσότητα, την ποιότητα και τον προορισμό της απόρριψης. Η ανεξέλεγκτη εκροή αποβλήτων με υψηλό χημικό ή θρεπτικό φορτίο (κυρίως άζωτο, φώσφορο ή κάλιο) μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα ενός διαθέσιμου ύδατος και τη σχέση ενός οργανισμού με τις κοινότητες και άλλους χρήστες νερού. Η παραγωγή, η επεξεργασία και η διάθεση των αποβλήτων - συμπεριλαμβανομένης της ακατάλληλης μεταφοράς

τους - μπορούν επίσης να βλάψουν την ανθρώπινη υγεία και το περιβάλλον. Στην κατηγορία GRI306: Απορρίμματα και απόβλητα, ανήκουν οι παρακάτω κατηγορίες :

1. 306-1 Συνολικά Υγρά Απόβλητα κατά κατηγορία αποβλήτων και σημείο κατάληξης
2. 306-2 Βάρος Απόβλητων κατά κατηγορία αποβλήτων και μέθοδο διάθεσης
3. 306-3 Σημαντικές διαρροές
4. 306-4 Μεταφορά επικίνδυνων αποβλήτων
5. 306-5 Επηρεαζόμενοι οικοτόποισι επηρεάζονται από τις απορρίψεις ή / και την εκροή του νερού

Επιλέχθηκαν να παρουσιαστούν ο δείκτης Επεξεργασμένων Υγρών Αποβλήτων (ο οποίος εμπεριέχεται στο 306-1), το βάρος των Στερεών Αποβλήτων και ο διαχωρισμός τους σε επικίνδυνα και μη επικίνδυνα απόβλητα (306-2 και 306-4) ενώ με βάση της Εκθέσεις ΕΚΕ για τα 306-3 και 306-5 έδειξαν ότι δεν υπάρχουν καθόλου διαρροές ενώ παράλληλα δεν επηρεάζονται παρακείμενοι οικοτόποι.

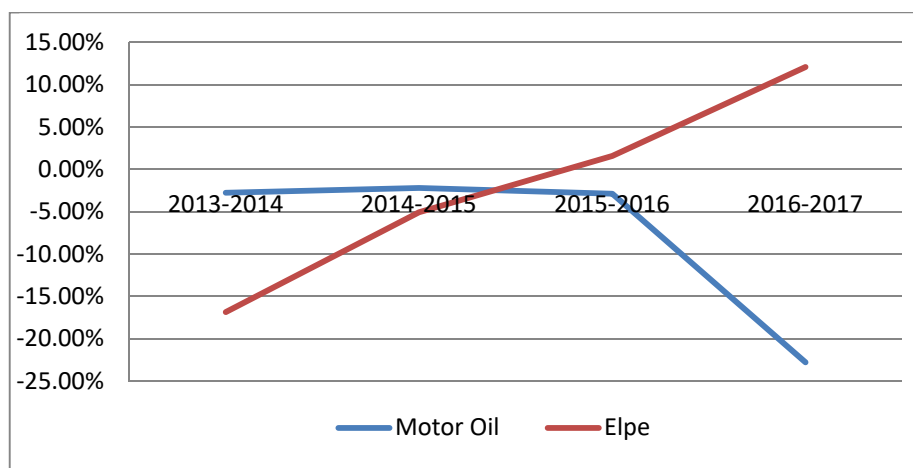
Δείκτης 1ος: Επεξεργασμένα Υγρά Απόβλητα

Διάγραμμα 11.1 Παροχή Επεξεργασμένων Υγρών Αποβλήτων

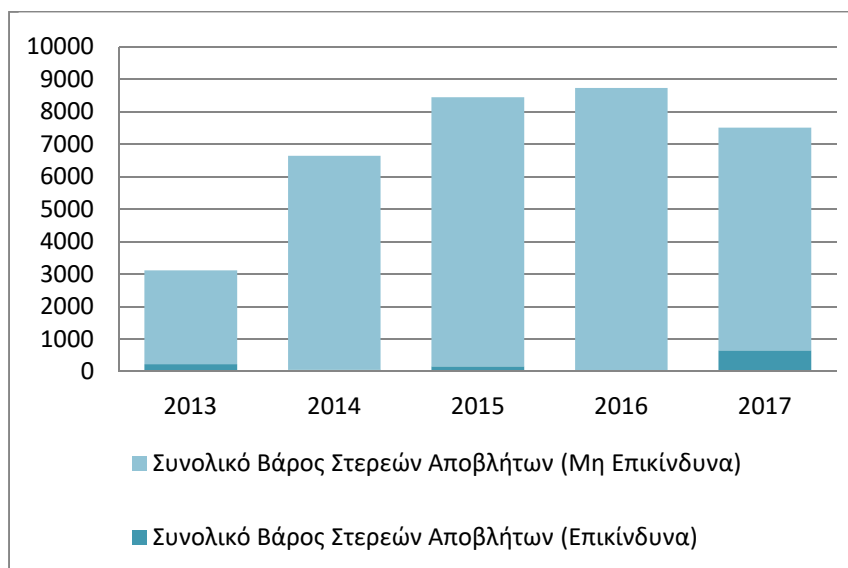
Η δείκτης παροχής επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων εκφράζεται ως ο λόγος της ποσότητας των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων (χιλ. m³) ως προς τα παραχθέντα προϊόντα (tn). Για την MotorOil ο δείκτης αυτός παρουσιάζει καθοδική πορεία για όλο το χρονικό διάστημα που εξετάζεται. Τα αρνητικά ποσοστά φτάνουν μέχρι και το 22,77% για το έτος 2017. Η μείωση αυτή απεικονίζει τη σημαντικότερη βελτίωση της περιβαλλοντικής επίδοσης της εταιρείας σχετικά με την ποσότητα των επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων ως προς τα παραχθέντα προϊόντα. Από την άλλη πλευρά ο όμιλος

ΕΛΠΕ εμφανίζει αρχικά μείωση έως το 2015 αλλά τα τελευταία δύο έτη παρουσιάζει αύξηση η οποία κορυφώνεται το 2017 με ποσοστό που αγγίζει το 12,06%. Αξίζει να αναφερθούμε ότι αυξάνεται το ύψος των υγρών αποβλήτων για την ΕΛΠΕ (από 7250 χιλ. m3 σε 7500 χιλ. m3 για το διάστημα 2016-2017) οπότε προκύπτει και η αύξηση στη τιμή του δείκτη. Οι ετήσιες μεταβολές του δείκτη επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων απεικονίζεται στο παρακάτω διάγραμμα.

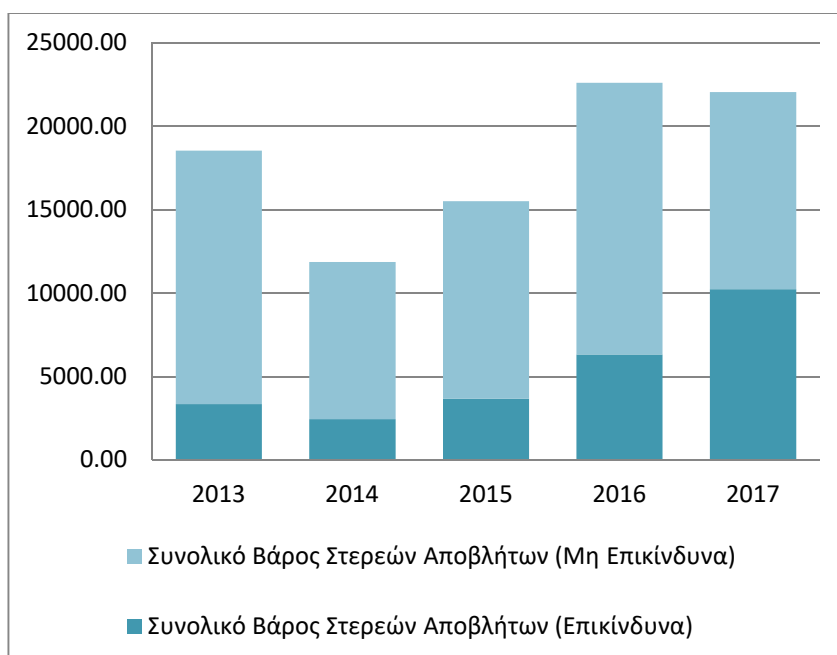

Διάγραμμα 11.2 Ετήσια μεταβολή της παροχής Επεξεργασμένων Υγρών Αποβλήτων

Δείκτης 2^{ος}: Βάρος Απόβλητων ανά κατηγορία

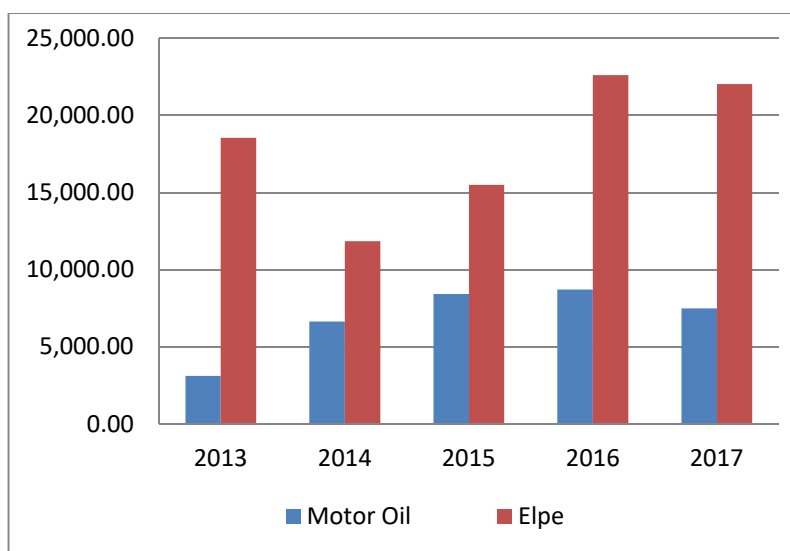
Διάγραμμα 12.1.1 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων - MotorOil

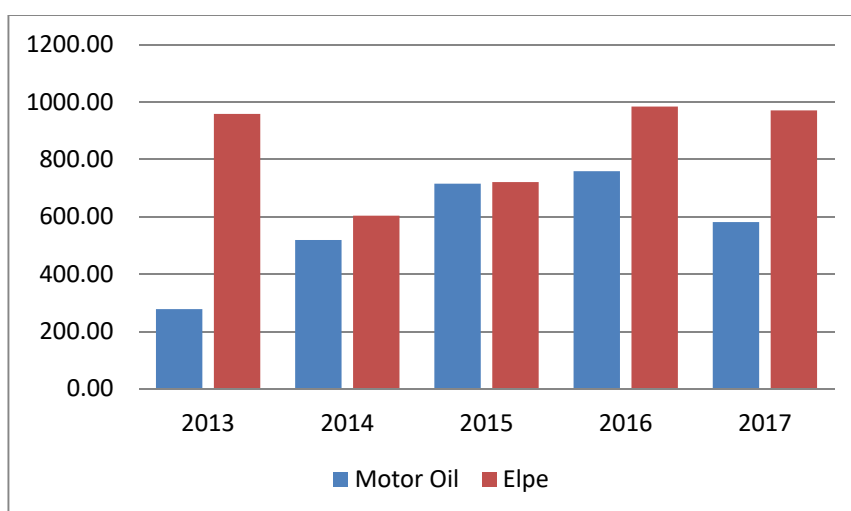
Διάγραμμα 12.1.2 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων – Ειρε

Τα διάγραμμα 12.1.1 και 12.1.2 περιλαμβάνουν πληροφορίες για το συνολικό βάρος των στερεών αποβλήτων της MotorOil και της ΕΛΠΕ αντίστοιχα και απεικονίζουν το ύψος των επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων. Αυτό το οποίο αξίζει να αναφερθεί είναι τα ποσοστά που καταλαμβάνουν τα επικίνδυνα απόβλητα στο σύνολο των αποβλήτων. Η ΕΛΠΕ εμφανίζει διψήφια ποσοστά που κυμαίνονται από 18,04% το 2013 και φτάνει έως το 46,43 % το 2017. Ενώ η MotorOil παρουσιάζει μικρότερα ποσοστά, από 0,88 % το 2014 έως 8,71% το 2017.

Τα διαγράμματα 12.1.3 και 12.1.4 παρουσιάζουν συγκεντρωτικά το ύψος των συνολικών αποβλήτων και το λόγο των συνολικών αποβλήτων ανά μονάδα παραγωγής για τους δύο ομίλους.

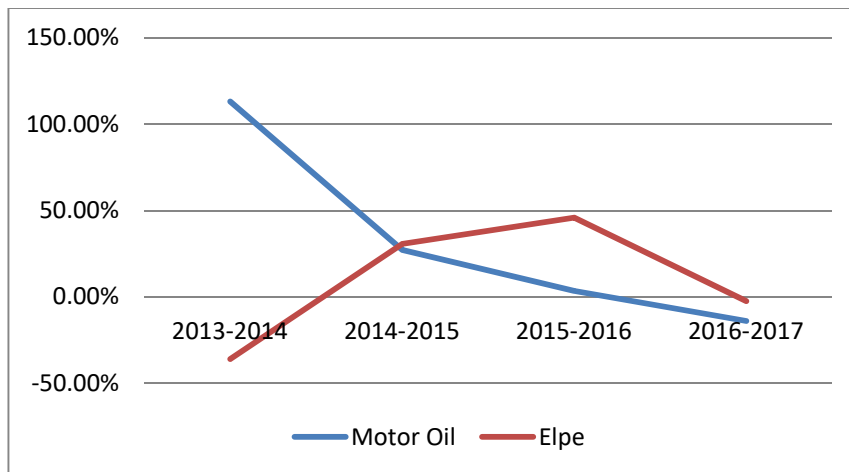

Διάγραμμα 12.1.3 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων (συγκεντρωτικά)

Διάγραμμα 12.1.4 Συνολικά Στερεά Απόβλητα / Μονάδα Παραγωγής

Όπως είναι φανερό από το διάγραμμα 12.1.3 η ΕΛΠΕ εμφανίζει περισσότερα στερεά απόβλητα από ότι η MotorOil. Αν όμως εξεταστεί το σύνολο των στερεών αποβλήτων αναφορικά με το ύψος παραγωγής, τα συμπεράσματα είναι διαφορετικά. Αναφορικά για το 2015, ενώ η παραγωγή της ΕΛΠΕ (21,5 εκατ. MT tn) είναι σχεδόν διπλάσια από την παραγωγή της Motor Oil (11,8 εκατ. MT tn), το ύψος των στερεών αποβλήτων/παραγόμενο προϊόν είναι σχεδόν το ίδιο. Αυτό οφείλεται σε προγραμματισμένη παύση λειτουργιών της ΕΛΠΕ, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να υπάρξει μείωση των στερεών αποβλήτων μεγαλύτερη από τη μείωση της παραγωγής. Για όλα τα υπόλοιπα έτη, ο δείκτης στερεών αποβλήτων / παραγόμενο προϊόν είναι μεγαλύτερος για την ΕΛΠΕ από ότι για την MotorOil.

Διάγραμμα 12.2.1 Συνολικό Βάρος Αποβλήτων- (ετήσια μεταβολή 2013-2017)

Τέλος το διάγραμμα 12.2.1 παρουσιάζει την ετήσια μεταβολή των συνολικών αποβλήτων για το εξεταζόμενο διάστημα 2013-2017. Για το 2016, τα στερεά απόβλητα της ΕΛΠΕ παρουσίασαν αύξηση (45,7%) σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, κυρίως λόγω των αυξημένων ποσοτήτων που διατέθηκαν προς τελική επεξεργασία από το διυλιστήριο Ασπροπύργου & Ελευσίνας και της γενικής συντήρησης (shutdown) του διυλιστηρίου της Ελευσίνας. Όσον αφορά τα στερεά απόβλητα, το 2017 υπήρξε μια μείωση (-2,5%) στη συνολική ποσότητα παραγωγής τους σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Από την άλλη πλευρά, η MotorOil πέτυχε την σταδιακή μείωση των συνολικών της αποβλήτων από 113% το 2013 σε -14% το 2017. Βεβαίως, αξίζει να αναφέρουμε ότι η μείωση των συνολικών αποβλήτων το διάστημα 2016-2017 συνοδεύτηκε από αύξηση στα επικίνδυνα απόβλητα (από 26,53 τόνοι σε 653,37 τόνοι).

Κεφάλαιο 5: Συμπεράσματα

Στο παρόν κεφάλαιο γίνεται μία προσπάθεια καταγραφής των κύριων συμπερασμάτων που προκύπτουν μέσα από την παρουσίαση του θεωρητικού πλαισίου, την βιβλιογραφική ανασκόπηση και την ανάλυση των στατιστικών αποτελεσμάτων της έρευνας που διενεργήθηκε στα πλαίσια της συγκεκριμένης εργασίας.

Από την βιβλιογραφική ανασκόπηση προκύπτει ότι η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, παρόλη την «αοριστία» και ποικιλομορφία που υπάρχει για τον ακριβή ορισμό της, έχει οδηγήσει σε σημαντικές αλλαγές όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο οι επιχειρήσεις αντιλαμβάνονται την ευθύνη που φέρουν πέρα από το επιχειρηματικό γίγνεσθαι και σε θέματα που αφορούν στην κοινωνία και το περιβάλλον. Ο ορισμός της ΕΚΕ από το ISO 26000 είναι «απροσδιόριστος» σε σύγκριση με τους καθοριστικούς ορισμούς της ΕΚΕ που κυριαρχούν επί του παρόντος, καθώς προωθεί μια ρητή ηθική προοπτική στις εταιρικές ευθύνες έναντι της κοινωνίας. Αν και προσομοιάζει με συγκεκριμένες πτυχές προηγούμενων ορισμών της ΕΚΕ, προωθεί με μεγάλη ένταση την επιστροφή της ηθικής στη συζήτηση για τον ορισμό της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Από την βιβλιογραφία επίσης, συνάγεται το συμπέρασμα ότι ο ορισμός της ΕΚΕ στο πλαίσιο του ISO 26000 έχει αρκετές ελλείψεις, ιδίως όσον αφορά την εταιρική διακυβέρνηση.

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση καλύπτει επίσης ένα ευρύ φάσμα σκέψεων και πρακτικών της αειφορίας / περιβαλλοντικής βιωσιμότητας. Στην έννοια αυτή αποδίδονται διαφορετικές σημασίες στα πλαίσια της οικολογίας, της ενέργειας, του περιβάλλοντος, της γεωργίας, της πληθυσμιακής δυναμικής και των δημογραφικών στοιχείων και της οικονομίας. Παρά τις διαφορές, είναι κοινά αποδεκτό ότι η έννοια της βιωσιμότητας προωθεί ταυτόχρονα την προστασία του περιβάλλοντος και την οικονομική ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη θέματα κοινωνικής ένταξης. Η έννοια της βιωσιμότητας, βασίζεται στην αντίληψη ότι η εξάντληση των φυσικών πόρων και η υποβάθμιση του περιβάλλοντος υπονομεύουν την οικονομικής ανάπτυξης. Η βιωσιμότητα φέρνει μαζί της την ιδέα ότι οι άνθρωποι και οι πολιτικές πρέπει να είναι πολύ πιο δυναμικές και προνοητικές ώστε να διατηρηθεί και να βελτιωθεί η ευημερία του συνεχώς αυξανόμενου παγκόσμιου πληθυσμού. Η ανάπτυξη της έννοιας της βιωσιμότητας έχει οδηγήσει σε προσπάθειες για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής μέσω της μείωσης των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και, γενικότερα, την επιδίωξη της προστασίας του περιβάλλοντος.

Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε βασίστηκε στους βασικούς δείκτες περιβαλλοντικής πολιτικής. Εξετάστηκαν τα δεδομένα των δύο εταιριών αναφορικά με την κατανάλωση ενέργειας, την κατανάλωση νερού, τις περιβαλλοντικές επενδύσεις, τις εκπομπών αερίων και τη διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων. Αναφορικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν μπορούμε να εξάγουμε τα ακόλουθα συμπεράσματα :

- Η MotorOil εμφανίζει υψηλότερες επενδύσεις αναφορικά με το περιβάλλον απ' ότι η ΕΛΠΕ.
- Η ΕΛΠΕ παρουσιάζει υψηλότερη κατανάλωση ενέργειας σε σχέση με την MotorOil και κατάφερε να την μειώσει το 2017 κατά 11,25 %.
- Ο δείκτης ενεργειακής απόδοσης έχει μειωθεί και για τους δύο ομίλους από το 2013 έως το 2017 κατά 12,6 % για την MotorOil και κατά 10,81% για την ΕΛΠΕ.
- Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κινούνται και για τις δύο εταιρίες στα ίδια μεγέθη για το υπό εξέταση διάστημα (2013-2017), ενώ ο δείκτης εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα υποχώρησε σταδιακά για τις δύο εταιρίες τη διετία 2015-2017 κατά 13,65% για την MotorOil και κατά 9,25% για την ΕΛΠΕ.
- Οι εκπομπές διοξειδίου του θείου εμφανίζουν μείωση και για τους δύο ομίλους για το διάστημα 2013-2017, κατά 9,23% για την MotorOil και κατά 15,11% για την ΕΛΠΕ.
- Ο δείκτης εκπομπών διοξειδίου του θείου παρουσιάζει μείωση για τις δύο εταιρίες, κατά 12,9% για την MotorOil και κατά 20% για την ΕΛΠΕ για το διάστημα. Ομοίως, ο δείκτης εκπομπών οξειδίων του αζώτου παρουσιάζει μείωση 8,20% για την ΕΛΠΕ και 6,84 % για την MotorOil.
- Οι εκπομπές σωματιδίων PM10 βρίσκονται για τις δύο εταιρίες σε κοντινά επίπεδα και δε παρουσιάζουν υψηλή διακύμανση για το υπό εξέταση διάστημα.
- Η εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου εκτός του CO₂ εμφάνισαν μείωση για την ΕΛΠΕ και για την MotorOil. Το 2016 η MotorOil και η ΕΛΠΕ εμφάνισαν αύξηση (1,08 % και 3,71% αντίστοιχα) λόγω αυστηρότερων περιβαλλοντικών ορίων.
- Η κατανάλωση νερού εμφάνισε ποικίλες τιμές ανά όμιλο. Η MotorOil εμφάνισε αύξηση το διάστημα 2015-2017 λόγω αυξημένης παραγωγής, ενώ η ΕΛΠΕ εμφάνισε μείωση στην κατανάλωση νερού λόγω προγραμματισμένων συντηρήσεων.

- Η επεξεργασία υγρών αποβλήτων είχε αρνητικό πρόσημο για την MotorOil (-28,66%) και για την ΕΛΠΕ (-10,16%) για το διάστημα 2013-2017.
- Η παραγωγή στερεών αποβλήτων για το διάστημα 2013-2017 εμφάνισε αύξηση για την MotorOil 140,91 % , και για την ΕΛΠΕ 18,89% . Αξίζει να αναφερθεί ότι το βάρος των επικίνδυνων αποβλήτων αυξήθηκε με εξίσου υψηλά ποσοστά, 185,84 % για την MotorOil και 205,95 % για την ΕΛΠΕ.

Συμπερασματικά, μπορεί η MotorOil να είναι μια εταιρεία μικρότερη σε όρους παραγωγής συγκριτικά με την ΕΛΠΕ, κατορθώνει όμως και υποστηρίζει μια πολιτική φιλική προς το περιβάλλον, εναρμονισμένη πάντα με τους διεθνείς και ευρωπαϊκούς κανόνες. Στο εξεταζόμενο διάστημα, η MotorOil επενδύει όλο και περισσότερο σε περιβαλλοντικές δράσεις, παρουσιάζει μειώσεις στις εκπομπές σχεδόν όλων των αέριων ρύπων, περιορίζει την κατανάλωση ενέργειας και επεξεργάζεται καλύτερα τα υγρά απόβλητα. Τα παραπάνω δεδομένα αλλά και το γεγονός ότι έχει καταστήσει την έννοια «περιβάλλον», πυρήνα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της, υποστηρίζουν τον ισχυρισμό ότι η MotorOil είναι περισσότερο ευαισθητοποιημένη σε περιβαλλοντικά θέματα.

Από την άλλη, η ΕΛΠΕ αποδεικνύει το γεγονός ότι οι πολύ μεγάλοι οργανισμοί είναι συχνά περισσότερο δυσκίνητοι. Παρότι η ΕΛΠΕ εμφανίζει μέρος των δράσεων της ΕΚΕ προσανατολισμένες προς το περιβάλλον, αυτές είναι μικρότερο ποσοστό του κύκλου εργασιών σε σχέση με την MotorOil και είναι είτε αποσπασματικές, είτε ενεργοποιούνται μόνο για σύντομο χρονικό διάστημα, είτε δεν γίνονται στο πλαίσιο μιας συντονισμένης δράσης για να παράγουν ευδιάκριτα αποτελέσματα. Εάν η ΕΛΠΕ προσανατολίσει τις δράσεις ΕΚΕ της προς το περιβάλλον, αυξάνοντας τις περιβαλλοντικές δράσεις και ταυτόχρονα οργανώσει καλύτερα την περιβαλλοντική πολιτική της, μπορεί να εμφανίσει σημαντικά αποτελέσματα τα οποία θα ωφελήσουν τον όμιλο, την κοινωνία συνολικά αλλά και το περιβάλλον γενικότερα. Διαθέτει άλλωστε όλους τους απαιτούμενους πόρους (κεφάλαιο, τεχνογνωσία και ανθρώπινο δυναμικό) για να ανταποκριθεί στο σύγχρονο μεταβαλλόμενο επιχειρησιακό περιβάλλον το οποίο αναγκαστικά γίνεται όλο και περισσότερο φιλικό προς το φυσικό περιβάλλον.

Κεφάλαιο 6: Κατάλογος Αναφορών – Παραπομπών

Aakhus, M. & Bzdak, M. (2012), “Revisiting the role of ‘shared value’ in the business-society relationship”, *Business & Professional Ethics Journal*, Vol. 31 No. 2, pp. 231-246.

Betsill, M., & Rabe, B. (2013), “Climate Change and Multilevel Governance: The Evolving State and Local Roles. In *Toward Sustainable Communities: Transition and Transformation in Environmental Policy*”, second edition, ed. D. Mazmanian and M. Kraft. Cambridge: MIT Press.

Bowen, H. (1953), “Social Responsibilities of The Businessman”, Harper & Row, New York, NY.

Brown, Becky J., Mark E. Hanson, Diana M. Liverman, and Robert W. Meredith. (1987), “Global Sustainability: Toward Definition”. *Environmental Management* 11 (6): 713–719.

Rees, William E. (2012), “On the Use and Misuse of the Concept of Sustainability”, Available at: <http://williamrees.org/misuse-of-the-concept/> (August 5, 2019).

Carroll, A. (1979), “A three-dimensional conceptual model of corporate social performance”, *Academy of Management Review*, Vol. 4 No. 4, pp. 497-505.

Carroll, A. (1991), “The pyramid of corporate social responsibility: toward the moral management of organizational stakeholders”, *Business Horizons*, Vol. 34 No. 4, pp. 39-48.

Ceres. (2019a), Ceres Roadmap Available at: <https://www.ceres.org/roadmap> (July 29, 2019).

Ceres. (2019b), “21st Century Corporation: The Ceres Roadmap to Sustainability”, Available at: https://www.ceres.org/sites/default/files/2018-02/ceres-rfs-8.5x11-rd7-v1-1-sm_updated.pdf (July 29, 2019).

Dahlsrud, A. (2008), “How corporate social responsibility is defined: an analysis of 37 definitions”, *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, Vol. 15 No. 1, pp. 1-13.

Eaton, D., (2013), “Technology and Innovation for a Green Economy”, Review of European Community & International Environmental Law, 22(1), pp. 62-67
UNEP, 2009. Global Green New Deal: An Update for the G20 Pittsburgh Summit.

Elkington, J. (1994), “Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business”, Wiley, London.

Elkington, J. (2012), “The Zeronauts: Breaking the Sustainability Barrier”, Routledge, London.

ELPE, (2019a), Ο Όμιλος, Available at: <https://www.helppe.gr/the-group/>, (May 25, 2019).

ELPE, (2019b), Απολογισμός Βιώσιμης Ανάπτυξης & Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης 2018, Available at: <https://sustainabilityreport2018.helppe.gr/#home> (May 25, 2019).

Farley, H and Zachary S. (2014), “Sustainability: If It’s Everything, Is It Nothing?”, New York: Routledge.

GRI (Global Reporting Initiative), (2019a), ABOUT GRI, Available at: <https://www.globalreporting.org/Information/about-gri/Pages/default.aspx> (August 6, 2019).

GRI (Global Reporting Initiative), (2019b), GRI's Alliances and Synergies Available at: <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/alliances-and-synergies/Pages/default.aspx> (August 6, 2019).

GRI (Global Reporting Initiative), (2019c), GRI'S HISTORY, Available at: <https://www.globalreporting.org/information/about-gri/gri-history/Pages/GRI's%20history.aspx> (August 6, 2019).

GRI (Global Reporting Initiative), (2019d), GRI 302: ENERGY 2016, Available at: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/gri-302-energy-2016/> (July 17, 2019).

Hahn, R. and Weidtmann, C. (2012), “Transnational governance, deliberative democracy, and the legitimacy of ISO 26000: analyzing the case of a global multi-stakeholder process”, Business & Society, Vol. 10 No. 1. doi: 10.1177/0007650312462666.

Ingham, B. (2006), “CSR: The wolf in sheep's clothing”. *Journal of Public Affairs*, 6, 283-285. (July 15, 2019).

International Standards Organization, (n.d.). “ISO 26000—Social responsibility”, Available at: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html> (July 15, 2019).

James, P., Magee, L., Scerri, A. S., Manfred B. (2015), “Urban Sustainability in Theory and Practice”, London: Routledge.

Layzer, J., (2012), “Open for Business: Conservatives’ Opposition to Environmental Regulation”, Cambridge: MIT Press.

Lazarte, M. (2012), “ISO 26000 – so what? ISO Secretary-General challenges international forum”, 8 November, Available at: www.iso.org (20 July 2019).

Lee, M. (2008), “Review of the theories of corporate social responsibility: its evolutionary path and the road ahead”, *International Journal of Management Reviews*, Vol. 10 No. 1, pp. 53-73.

Manokha, I. (2004), “Corporate social responsibility: A new signifier? An analysis of business ethics and good business practice”, *Politics*, 24, 56-64. (July 15, 2019).

Mjimba, V., Nhamo, G.. (2016), “Sustainability, Climate Change and the Green Economy”, Pretoria, South Africa: Africa Institute of South Africa, Available at: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1478498&site=eds-live> (August 6, 2019).

Motor Oil, (2019a), Η Εταιρεία μας, Available at: https://www.moh.gr/Default.aspx?a_id=10391 (May 19, 2019).

Motor Oil, (2019b), Εκθέσεις Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, Available at: https://www.moh.gr/Default.aspx?a_id=1050 (May 19, 2019).

Newell, A. P. (2014), “Corporate Social Responsibility : Challenges, Benefits and Impact on Business Performance”, Hauppauge, N.Y.: Nova Science Publishers, Inc (Business Economics in a Rapidly-changing World). Available at: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=781863&site=eds-live> (July 15, 2019).

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), (2019a), About the OECD, Available at: <http://www.oecd.org/about>, (July 29, 2019).

OECD (Organization for Economic Co-operation and Development), (2019b), Work on the Environment 2017-2019, Available at: <http://www.oecd.org/environment/OECD-work-on-environment-2017-2018.pdf>, (July 29, 2019).

Phillips, E. (2006), "Corporate social responsibility in aviation", *Journal of Air Transportation*, 11, 65-87, (July 15, 2019).

Porter, M. and Kramer, M. (2006), "Strategy and society: the link between competitive advantage", *Harvard Business Review*, Vol. 84 Nos 1/2, pp. 78-92.

Porter, M. and Kramer, M. (2011), "Creating shared value: how to reinvent capitalism – and unleash a new wave of innovation and growth", *Harvard Business Review*, Vol. 89 Nos 1/2, pp. 62-77.

Portney, KE., (2015), "Sustainability, MIT Press Essential Knowledge Series", The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, Available at: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=nlebk&AN=1100625&site=eds-live> (August 5, 2019).

Rahman, S. (2011), "Evaluation of definitions: ten dimensions of corporate social responsibility", *World Review of Business Research*, Vol. 1 No. 1, pp. 166-176.

Schmidheiny, S., (1992), "Changing Course: A Global Business Perspective on Development and the Environment", Cambridge: MIT Press.

Solow, R., (1993), "An Almost Practical Step Toward Sustainability", *Resources Policy* 19 (3): 162–172.

Tkac, P., (2006), "One proxy at a time: Pursuing social change through shareholder proposals". *Economic Review* (07321813), 91, 1-20. (July 15, 2019).

Toman, M., (2012), "Green Growth: An Exploratory Review", World Bank Policy Research Working Paper 6067 Available at: <http://elibrary.worldbank.org/doi/pdf/10.1596/1813-9450-6067>, (August 1, 2019).

Visser, W., (2006), “Revisiting Carroll’s CSR pyramid: an African Perspective”, in Pedersen, E. and Huniche, M. (Eds), Corporate Citizenship in Developing Countries, Copenhagen Business School Press, Copenhagen, pp. 29-56.

Visser, W. (2011), “The Age of Responsibility: CSR 2.0 and the New DNA of Business”, Wiley, London.

WBCSD, (2019a), Vision 2050, Available at: <https://www.wbcsd.org/Overview/About-us/Vision2050/Resources/Vision-2050-The-new-agenda-for-business> (July 25, 2019).

WEF, (2019a), History, Available at: <https://www.weforum.org/about/history> (July 25, 2019).

WEF, (2019b), Sustainability Strategy 2021, Available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_Sustainability_Strategy_2021.pdf (July 25, 2019).